

บทที่ 2

ความเป็นมาและแนวความคิดเกี่ยวกับการด้อยโกงประกันภัยรถยนต์

ความผิดฐานด้อยโกงการประกันวินาศภัยตั้งแต่ในอดีตนั้น ได้มีการบัญญัติไว้ตั้งแต่กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 312¹ ซึ่งเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการดำเนินกิจการประกันวินาศภัยในประเทศไทย แต่ในขณะนั้นการประกันวินาศภัยเป็นการจำกัดอยู่ในวงแคบที่เกี่ยวกับการประกันอัคคีภัยเป็นหลัก การประกันภัยรถยนต์ซึ่งเป็นการประกันวินาศภัยอย่างหนึ่งในขณะนั้น ยังไม่ได้มีการกล่าวถึงมากนัก หรือเรียกได้ว่ากฎหมายไม่ได้มีเจตนามุ่งคุ้มครอง หรืออาจคิดไม่ถึงถึงการประกันภัยรถยนต์ซึ่งพิจารณาได้บทบัญญัติของกฎหมายต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เปลี่ยนมาเป็นกฎหมายอาญา ที่ใช้อยู่ปัจจุบัน ในมาตรา 347² แต่เมื่อพิจารณาแล้วการแก้ไขก็ไม่ได้เปลี่ยนสาระสำคัญอย่างใด ๆ ให้เกี่ยวข้องกับการประกันภัยรถยนต์ ดังนั้นความเป็นมาและแนวความคิดเกี่ยวกับการด้อยโกงประกันภัยรถยนต์จึงเกิดขึ้น จากบรรทัดฐานเพื่อแสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องของกฎหมาย และแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

2.1 บททั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัยรถยนต์

รถยนต์ในปัจจุบันมิใช่เพียงยานพาหนะที่มีไว้ขนส่งหรือโดยสารเพียงอย่างเดียว เฉกเช่นอดีตที่ผ่านมา แต่รถยนต์เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ ดังนั้นธุรกิจการค้ำรถยนต์จึงได้มีการผลิตรถยนต์รุ่นใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ตามรถยนต์ไม่ว่าจะมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงใดก็มีข้อเสียที่สำคัญๆ มากมายเช่นกัน เช่นการใช้พลังงานที่สิ้นเปลืองมากขึ้น มลภาวะที่ได้รับจากการใช้รถ

¹ ประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 312 บัญญัติว่า “ทรัพย์สินอย่างใดที่เขาประกัน สัญญาไว้ว่า ถ้าเป็นภัยอันตรายหรือเสียหายลงเขาจะใช้ทรัพย์สินนั้น ถ้าแลผู้ใดแก่งให้เป็นอันตรายหรือเสียไปด้วยประการใด ๆ โดยมันเจตนาจะเอาเงินค่าประกันทรัพย์สินนั้นแก่งเขาเป็นอาญา ประโยชน์ของมันเองก็ตาม หรือเป็นอาญาประโยชน์ของผู้อื่นก็ตาม ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี ปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทไปจนถึง ห้าพันบาท ด้วยอีกโทษหนึ่ง”

² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 347 บัญญัติว่า “ผู้ใดเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์จากการประกันวินาศภัย แก่งทำให้เกิดเสียหายแก่ทรัพย์สินวัตถุที่เขาประกันภัยต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน ห้าปี ปรับไม่เกิน หนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

ชนด ที่สำคัญที่สุดนั้นคือความปลอดภัย รถยนต์ที่มีราคาแพงและเทคโนโลยีสูงเพียงใดก็ไม่สามารถรับประกันได้ว่า ถ้าประสบอุบัติเหตุแล้วผู้ขับขี่และผู้โดยสารจะปลอดภัยไม่ได้รับบาดเจ็บ แต่ตรงกันข้ามเมื่อเทคโนโลยีก้าวล้ำสมัย ทำให้รถยนต์วิ่งได้เร็วขึ้น และเมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นมา ความสูญเสียที่ได้รับก็รุนแรงมากกว่าเดิม ไม่ว่าชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นหรือแม้แต่การเกิดแก่ตัวรถยนต์นั่นเอง

ดังนั้น ทางหนึ่งที่จะช่วยลดความเสียหายที่เกิดจากอุบัติเหตุได้คือ การทำประกันภัยรถยนต์ไว้กับบริษัทประกันภัย เมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นก็จะได้รับความคุ้มครองและชดใช้ค่าเสียหายจากการที่เกิดเหตุ นั้น เป็นการลดความเสียหายอันเกิดขึ้นได้

การประกันภัยรถยนต์ จึงเป็นการประกันภัยชนิดหนึ่งและเป็นส่วนหนึ่งของการประกันวินาศภัย แต่มีความเป็นเอกเทศหรือลักษณะพิเศษแตกต่างจากการประกันภัยวินาศภัยชนิดอื่น การดำเนินธุรกิจเหมือนกับการประกันวินาศภัยทั่วไป คือเมื่อมีการเกิดเหตุก็รับผิดชอบต่อผู้ประสบภัยแทนผู้เอาประกันภัย ชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายลักษณะละเมิด Tort law และที่สำคัญปัจจุบัน การประกันภัยรถยนต์นั้นเข้ามาับบทบาทมากในชีวิตและความเป็นอยู่ของสังคมมนุษย์เป็นอย่างมาก เพราะการประกันภัยรถยนต์มิได้จำกัดเฉพาะการรับประกันในส่วนทรัพย์สินของผู้เอาประกันภัยเท่านั้น แต่การประกันภัยรถยนต์คุ้มครองและชดใช้รวมถึงความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดการเสียชีวิต อาจเรียกว่ามีการรับประกันชีวิตไว้ การประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคลในกรณีที่ได้รับบาดเจ็บ ซึ่งมีความพิเศษแตกต่างจากการประกันภัยประเภทอื่นที่ว่า ได้รับประกันอย่างใดไว้ก็จะรับผิดชอบเฉพาะส่วนที่รับประกันไว้เท่านั้น และนอกจากนี้การประกันภัยรถยนต์ยังมีความพิเศษที่แตกต่างจากการประกันภัยประเภทอื่น ๆ คือ มีการประกันสิทธิและเสรีภาพ ของผู้เอาประกันภัยไว้ด้วย หรือเรียกว่า “มีการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้แก่ผู้เอาประกันภัย เมื่อมีการเกิดอุบัติเหตุเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผิดหรือไม่ผิด” สิ่งแรกที่ ผู้รับประกันภัยจะต้องกระทำคือการสวมสิทธิของผู้เอาประกันภัยทันที ถ้าผู้เอาประกันภัยเป็นฝ่ายที่ประมาท ทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ผู้เอาประกันภัยตกเป็นผู้ต้องหา ผู้รับประกันภัยก็จะเป็นผู้รับผิดชอบในสิทธิและเสรีภาพ ของผู้เอาประกันภัยไว้ โดยการประกันตัวผู้เอาประกันภัยในกรณีตกเป็น ผู้ต้องหา และเมื่อมีการฟ้องร้องบังคับคดีหรือคดีขึ้นสู่ศาลผู้เอาประกันภัยตกเป็นจำเลย ผู้รับประกันภัยจะต้องมีทนายความแก้ต่างให้แก่ผู้เอาประกันภัย ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าการประกันภัยรถยนต์ คุ้มครองทุกสิ่งทุกอย่างของความเป็นมนุษย์ไว้ แต่เมื่อพิสูจน์แล้วว่าผู้เอาประกันภัยเป็นฝ่ายถูกผู้รับประกันภัยก็จะสวมสิทธิในการเรียกร้องแทนผู้เอาประกันภัยต่อผู้ที่กระทำความผิดได้ ซึ่งความพิเศษและแตกต่างจากการทำประกันภัยประเภทอื่นๆ เช่นนี้จึงมีผลทำให้ขั้นตอนในการทำงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของการประกันภัยรถยนต์มีรายละเอียดมากมาย ซึ่ง

มีผลที่ตามมาคือทำให้การประกันภัยรถยนต์มีการกระทำทุจริตหรือน้อยโง่งมากกว่าการทำประกันภัยประเภทอื่นๆ เช่นกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาต่อไปว่าการประกันภัยรถยนต์เป็นการประกันภัยประเภทใด และความคุ้มครองนั้น คุ้มครองอะไรบ้างเพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การหาทาง ป้องกันการกระทำทุจริตหรือฉ้อฉลการประกันภัยรถยนต์ต่อไป

2.1.1 ประวัติความเป็นมาของการประกันภัยรถยนต์¹

อุตสาหกรรมรถยนต์ได้เริ่มขึ้นจากการสร้างรถยนต์เบนซ์และเดมเลอร์ ในปี ค.ศ.1883-1884 และได้เจริญรุ่งเรืองในทศวรรษต่อมา ในปี ค.ศ.1894 ได้มีรถยนต์วิ่งบนถนนในประเทศอังกฤษ และในปี ค.ศ.1898 ได้มีการก่อตั้งบริษัท LAW ACCIDENT AND INSURANCE SOCIETY LTD. ขึ้นรับประกันภัยรถยนต์เป็นบริษัทแรกในประเทศอังกฤษ ต่อมาจึงมีบริษัทรับประกันภัยรถยนต์อื่นเช่น CAR AND GENERAL ก่อตั้งในปี ค.ศ.1903 และบริษัท MOTOR UNION ก่อตั้งในปี ค.ศ.1906 เปิดรับประกันรถยนต์ในประเทศอังกฤษ

เมื่อสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเกิดขึ้น ความจำเป็นในการใช้รถยนต์มีมากขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการทหารและกิจการพลเรือน มีการผลิตรถยนต์จำนวนมาก ในระหว่างสงครามโลก ครั้งที่หนึ่ง อุบัติเหตุรถยนต์เกิดขึ้นอยู่เสมอและเพิ่มจำนวนมากขึ้น ผู้ที่ได้รับความเสียหายบางรายเป็นบุคคลภายนอกซึ่งไม่มีหลักประกันคุ้มครองความบาดเจ็บเสียหายอันเกิดจากรถยนต์นั้น แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลอังกฤษจึงมีแนวคิดที่จะบังคับประกันภัยรถยนต์เพื่อคุ้มครองความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่สาม โดยออกพระราชบัญญัติ ROAD TRAFFIC ปี ค.ศ. 1930 ออกใช้บังคับให้ผู้ใช้รถยนต์เอาประกันเพื่อคุ้มครองความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่สาม ในกรณีที่เขาได้รับความเสียหายถึงตายและบาดเจ็บต่อร่างกายอันเนื่องจากการใช้รถยนต์นั้น และมีข้อแก้ไขอีกครั้งในปี ค.ศ.1933-1934 และ 1972 เพื่อให้การคุ้มครองความเสียหายอันเกิดจากการใช้รถยนต์กับบุคคลที่สามดียิ่งขึ้น เช่นมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินเพื่อการรักษาฉุกเฉินให้กับหมอและโรงพยาบาล การบังคับให้เอาประกันรถยนต์เพื่อคุ้มครองความเสียหายแก่บุคคลที่สามนี้ ยังไม่มีการคุ้มครองไปถึงความเสียหายแก่ทรัพย์สินของบุคคลที่สาม และตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1974 เป็นต้นมา กรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ที่ออกในประเทศอังกฤษได้ขยายความคุ้มครองความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม ภายใต้อกฎหมายของประเทศที่เป็นสมาชิกกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรปด้วย

¹ สิทธิโชค ศรีเจริญ. (2540). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย. เอกสารประกอบคำบรรยายของสถาบันประกันภัยไทย. หน้า 64-66.

การประกันภัยรถยนต์เพื่อบุคคลที่สาม (AUTO MOBILE LIABILITY) เริ่มมีขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 19 เมื่อมีการสร้างรถยนต์วิ่งบนถนนมากขึ้นอุบัติเหตุจากรยนต์ได้เกิดขึ้นจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ความจำเป็นในการประกันภัยเพื่อบุคคลที่สาม ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากรยนต์มีมากขึ้น การประกันภัยเพื่อบุคคลที่สาม (THIRD PARTY LIABILITY) ซึ่งเดิมใช้กับการประกันภัยประเภทอื่น จึงพัฒนาระบบการประกันภัยและกฎหมายที่เกี่ยวข้องไปตามความเจริญในการใช้รถใช้ถนน เป็นการประกันภัยรถยนต์เพื่อบุคคลที่สาม (AUTO MOBILE LIABILITY INSURANCE) เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้เอาประกันภัยให้ปลอดภัยจากการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากการใช้รถของเขาเท่านั้น ต่อมาจำนวนรถยนต์และชนิดของเครื่องยนต์ได้พัฒนาให้สามารถแล่นเร็วยิ่งขึ้น จำนวนอุบัติเหตุอันเนื่องจากการใช้รถยนต์ยังมีมากขึ้น มีผู้ได้รับบาดเจ็บถึงขนาดทุพพลภาพและล้มตายจากอุบัติเหตุรถยนต์เป็นจำนวนมากแม้ว่ารัฐจะพยายาม ค้นหามาตรการเพื่อป้องกันอุบัติเหตุโดยวิธีต่าง ๆ หลายประการแต่ก็ไม่สามารถลดจำนวนอุบัติเหตุที่เกิดจากรยนต์ได้ ในบรรดาวิธีการคุ้มครองความเสียหายต่อสาธารณะชน ที่มีผลเป็นที่ยอมรับนับถือกันอย่างหนึ่งก็คือ การประกันภัยบุคคลที่สามในกรณีที่รถยนต์คันใด เจ้าของมีประกันภัยบุคคลที่สามผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุจะได้รับการเยียวยาตามสัญญาประกันภัยและเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมของรัฐด้วย แต่อย่างไรก็ตามการประกันภัยบุคคลที่สามในประเทศเสรีนิยมถือว่าเป็นสัญญาในทางการค้า (COMMERCIAL CONTRACT) ซึ่งรัฐไม่สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องกับ รัฐอนุญาตให้เอกชนประพฤติดิปฏิบัติต่อกันด้วยความสมัครใจ (VOLUNTARY BASIS) โดยมีความคิดให้เบื้องต้นว่า การประกันภัยประเภทนี้กระทำเพื่อประโยชน์ของผู้ประกันภัยเป็นส่วนตัว แต่ได้มีอุบัติเหตุรถยนต์มากยิ่งขึ้น ทำให้ความคิดดังกล่าวเริ่มเบี่ยงเบนไปในทางที่นำประโยชน์จากระบบประกันภัยเพื่อบุคคลที่สามนี้มาใช้เพื่อคุ้มครองผู้ประสบภัยให้ได้รับการเยียวยาได้อย่างทั่วถึง

การประกันภัยในระบบสมัครใจจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นระบบบังคับ (COMPULSORY BASIS) กล่าวคือ ให้ผู้ใช้รถยนต์ทุกคนต้องมีประกันภัยบุคคลที่สาม ภายใต้วงเงินที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เช่น "AUTO LIABILITY SECURITY LAW 1955" ของประเทศญี่ปุ่น "AUTO LIABILITY SECURITY LAW 1963" ของประเทศเกาหลีและ "INSURANCE CONE" ของประเทศฟิลิปปินส์ เป็นต้น ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกาในแต่ละรัฐ ก็มีกฎหมายของตนเองโดยให้ชื่อรัฐของตนนำหน้าและตามด้วย "MOTOR VEHICLE LAW" ซึ่งเริ่มใช้ระบบบังคับมาตั้งแต่ประมาณปี ค.ศ.1920 โดยมีกฎหมายของแต่ละรัฐไม่เหมือนกันและใช้บังคับในเวลาที่แตกต่างกัน เช่น รัฐ MASSACHUSETTS ใช้บังคับตั้งแต่ปี ค.ศ.1927 แต่ในรัฐ NORTH CAROLINA ใช้บังคับตั้งแต่ปี ค.ศ.1958 นี้เองปัจจุบันมีประเทศต่างๆ ทั่วโลกซึ่งมีกฎหมายบังคับประกันภัยบุคคลที่สามประมาณ 66 ประเทศ

อย่างไรก็ตามความรับผิดชอบของผู้ใช้รถยนต์ ในกรณีที่บังคับให้มีประกันภัยเพื่อบุคคลที่สาม ก็อยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายลักษณะละเมิด (TORT LAW) ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของกฎหมายเอกชน (CIVIL LAW) และตามสัญญาประกันภัยคำจน ซึ่งมีลักษณะสำคัญว่า ผู้รับประกันภัยจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ประสบภัย เมื่อผู้รับประกันภัยมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายและหลายกรณีที่มีการโต้แย้งว่า เมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นจากผู้ประสบภัยหรือเหตุอื่นที่ผู้เอาประกันภัยไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบ เช่น เหตุสุดวิสัย เป็นต้น เหตุการดังกล่าวบางกรณีทำให้ผู้ประสบภัยไม่ได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยในระบบบังคับนั้นเลย จุดมุ่งหมายที่รัฐบาลบังคับให้มีการประกันภัยเพื่อบุคคลที่สามซึ่งดูเหมือนว่าจะไม่ได้ผลอย่างแท้จริงประกอบกับการได้เถียงความรับผิดชอบละเมิด นั้นสูญเสียเวลาและค่าใช้จ่ายทั้งในศาลและนอกศาลเป็นอย่างมาก เมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นกับรถยนต์เกิดขึ้นแต่ละครั้งจะเห็นได้ว่าทั้งรัฐและเอกชน ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการแสวงหาหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิดด้วยเงินจำนวนมาก ด้วยเหตุในทางสังคมเช่นนี้เมื่อประมาณปี ค.ศ.1968-1969 รัฐต่างๆในสหรัฐอเมริกา จึงมีแนวความคิดเป็น PUBLIC POLICY เพื่อจะนำระบบการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยไม่ต้องพิสูจน์ความผิด (REGARDLESS OF FAULT) มาใช้กับระบบบังคับประกันภัย (COMPUSORY INSANCE) ซึ่งต่อมานิยมเรียกว่า (NO FAULT) และในปี ค.ศ.1970 เป็นต้นมารัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา รวม 24 รัฐ ได้มีการบังคับให้ประกันภัยบุคคลที่สามใช้ระบบไม่ต้องพิสูจน์ความผิดจนถึงทุกวันนี้

การจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยในระบบว่า (NO FAULT) มีหลักเกณฑ์สำคัญอย่างหนึ่งคือ เป็นการยกเว้นความผิดในทางละเมิด (ABOLISHMENT OF TORT LIABILITY) ของบุคคลที่สามกล่าวคือผู้รับประกันภัยจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่สาม โดยไม่ต้องคำนึงว่าบุคคลที่สามจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ให้เกิดความเสียหายแก่ตนหรือไม่ ผลตามกฎหมายที่ต่อเนื่องจากการประกันภัยนี้ก็คือ ผู้รับประกันภัยไม่สามารถ RECOVERY หลังจากจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยไปแล้ว ได้มีผู้วิจารณ์ว่าระบบ (NO FAULT) นี้ทำให้ผู้รับประกันภัยไม่ได้รับความเป็นธรรมตามหลักการประกันวินาศภัย และตามกฎหมายประกันภัย (คำจน) ซึ่งผู้รับประกันภัยจะต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายต่อเมื่อ ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายซึ่งเป็นแนวความคิดที่น่ารับฟังมาก การใช้ระบบ (NO FAULT) นี้ รัฐมุ่งเน้นให้ความคุ้มครองผู้ประสบภัยยิ่งกว่าผู้ประกอบธุรกิจประกันภัย หากผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไป เพราะการจ่ายที่ไม่ต้องพิสูจน์ความผิดและผู้รับประกันภัยไม่สามารถเข้ารับช่วงสิทธิได้ (NO FAULT) จะกระทบธุรกิจประกันภัยส่วนรวมซึ่งจะเกิดผลเสียหายนถึงการคุ้มครองของสังคมทั้งหมด (PUBLIC SECURITY) ฉะนั้นจึงปรากฏว่ารัฐที่นำเอาระบบนี้มาใช้

ได้มีการปรับปรุงระบบเสียใหม่โดยใช้ชื่อว่า (MODIFIED NO FAULT) กล่าวคือยอมให้มีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยไม่ต้องคำนึงถึงการพิสูจน์ความผิดในอัตราหนึ่ง ซึ่งจำกัดจำนวนเงินค่าเสียหายและกำหนดลักษณะของความเสียหายไว้แน่นอนซึ่งเรียกว่า “THRESHOLD” เช่นค่ารักษาพยาบาล ค่าสูญเสียรายได้ และค่าปลงศพ นอกเหนือจากนั้นแล้วเป็นการจ่ายค่าสินไหมทดแทนชนิดต้องพิสูจน์ความผิด และอยู่ในบังคับของกฎหมายลักษณะละเมิด (TORT LAW) ซึ่งผู้รับประกันภัยสามารถ RECOVERY ได้

การปรับปรุงระบบ (NO FAULT) ในสหรัฐอเมริกาเป็นไปตามความจำเป็นและความเป็นธรรมชาติของสังคม ในแต่ละรัฐมีข้อจำกัดที่เรียกว่า THRESHOLD ไม่เท่าเทียมกันเนื่องจากกรรมธรรม์ประกันภัยในระบบนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งถือว่าการรับประกันภัยระบบใหม่ยังอยู่ในระหว่างการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดประโยชน์และเป็นธรรมกับสังคมอย่างแท้จริง

2.1.2 ความหมายของการประกันภัยรถยนต์

ก่อนที่จะกล่าวถึงความหมายของการประกันภัยรถยนต์ ผู้เขียนใคร่ขออธิบายความหมายของการประกันภัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันภัยรถยนต์ทั้งหมดเสียก่อนว่า การประกันภัยประเภทใดที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีความหมายใกล้เคียงกับการประกันภัยรถยนต์ เพื่อความเข้าใจความหมายของการประกันภัยรถยนต์อย่างแท้จริง

การประกันภัยรถยนต์เป็นการประกันวินาศภัยประเภทหนึ่ง แต่มีส่วนที่ต้องรับผิดชอบแบบของสัญญาการประกันภัย ที่เกี่ยวข้องหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นแบบการประกันภัยทั่วไป การประกันวินาศภัย การประกันชีวิต รวมถึงความรับผิดชอบแบบการประกันภัยจำนอง และในส่วนของการประกันภัยของบุคคลที่ตามหรือที่เรียกว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ เป็นการประกันภัยประเภทใดและมีความพิเศษอย่างไร ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไป

1. ความหมายของการประกันภัย

การประกันภัยในความหมายของคนทั่วไป หมายถึงวิธีการที่มนุษย์ร่วมกันที่จะลดหรือจำกัดภัยหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้เคราะห์ร้ายนั้นถ้ามีประกันไว้ผู้ประสบเคราะห์ก็ยังได้รับการชดใช้จากบริษัทประกันภัย

นิยามของ INSURANCE ปกติเน้นแนวทางการอธิบายให้บุคคลทั่วไปหรือผู้ที่ไม่ได้ทราบถึงการประกันภัย การอธิบายถึงหลักการประกันภัยต้องแสดงให้เห็นถึงประโยชน์แห่งการประกันภัยและวิธีการเอาประกันภัยซึ่งมิได้มีบทนิยามมาก่อน แต่ในกรณีที่ต้องทำการศึกษาจึงมี

* สุธรรม พงศ์สาราญ และคณะ. (2527). หลักการประกันวินาศภัย. หน้า 14.

ความสำคัญอย่างยิ่งที่ควรต้องทราบถึงความหมายทางด้านทฤษฎีเกี่ยวกับการประกันภัย ดังนั้น ความหมายของการประกันภัยอาจกล่าวได้หลายนัย ดังนี้

(ก) การประกันภัย คือ สัญญาบุคคลฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เป็นหลักประกันให้แก่บุคคล อีกฝ่ายหนึ่งว่าจะไม่ต้องรับความเดือดร้อนจากภัยที่เกิดขึ้นในอนาคตที่จะก่อให้เกิดความสูญเสีย หรือความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของตน โดยฝ่ายผู้ให้หลักประกันจะได้รับค่าตอบแทนจน พอเพียงแก่ในสัญญานั้น

(ข) การประกันภัย คือ การกระทำร่วมกันของบุคคลหมู่หนึ่ง ทำการรับโอนการเสี่ยง ภัยของสมาชิกแต่ละคน เพื่อที่จะกระจายไปยังสมาชิกผู้ที่ได้รับความเสียหายทุกคน

(ค) การประกันภัย คือ เป็นเครื่องมือของสังคมในการก่อให้เกิดการสะสมทรัพย์สิน เพื่อ เหยี่ยงกับความเสียหายทางการเงินที่เกิดขึ้นจากความไม่แน่นอน โดยการ โอนความเสี่ยงภัยของ สมาชิกตกอยู่ภายใต้การควบคุมของภัยอย่างเดียวกันไปยังบุคคลอื่นหรือคนอีกหมู่หนึ่ง

(ง) การประกันภัย ตามความหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 861⁵

จากนิยามทั้ง 4 จะเห็นได้ว่า การประกันภัยนั้นมิได้เป็นการประกันมิให้ภัยเกิดขึ้น แต่เป็นการให้คำมั่นสัญญาว่าถ้าเกิดความเสียหายขึ้นผู้ที่เอาประกันภัยจะไม่ต้องรับเคราะห์แต่เพียงผู้ เดียว คือเมื่อเกิดความเสียหายแล้วทางบริษัทประกันภัยก็มีการชดใช้ให้ตามสัญญาที่ตกลงกันไว้

การประกันภัยไม่ได้หมายความว่าป้องกันมิให้ภัยเกิดขึ้นหรือมิได้หมายความว่าผู้รับ ประกันภัยให้คำรับรองว่าจะไม่มีภัยเกิดขึ้นแก่ผู้เอาประกันภัย แต่หมายความว่า การโอนความรับผิดชอบจากผู้เอาประกันภัยไปยังบริษัทผู้รับประกันภัยโดยผู้รับประกันภัยสัญญาว่าเมื่อมีความเสียหาย เกิดขึ้นตามที่ได้ตกลงกันไว้ บริษัทจะจ่ายค่าเสียหายให้ตามจำนวนที่รับประกัน และเพื่อแลกกับ ความรับผิดชอบอันนี้ผู้เอาประกันภัยต้องส่งเงินจำนวนหนึ่งให้กับบริษัทเพื่อเป็นเบี้ยประกันภัย⁶

2. ความหมายของการประกันวินาศภัย

การประกันวินาศภัย หมายถึง การประกันเพื่อความเสียหายอันพึงประมาณราคาเป็น เงินได้ ผู้เอาประกันภัยจะได้รับค่าสินไหมทดแทนในกรณีเกิดวินาศภัยขึ้นตามสัญญาแต่ไม่เกินกว่า เงินที่ได้เอาประกันไว้⁷

⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 861 บัญญัติว่า “อันสัญญาประกันภัยนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคล ตกลงจะใช้สินไหมทดแทนหรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้นหรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตดัง ได้ระบุไว้ในสัญญาและ ในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่าเบี้ยประกันภัย.

⁶ สรพล สุขทรธรณีย์. (2543). คำอธิบายกฎหมายลักษณะประกันภัย ศึกษาแบบเรียงมาตรา. หน้า 16.

⁷ สมฤทธิ์ รัตนคารา. (2518). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย. หน้า 135.

ภัยที่ยกขึ้นประกันมีมากมายหลายอย่างแยกออกเป็นประกันวินาศภัยกับประกันชีวิต ซึ่งที่หลักเกณฑ์ที่ต่างกัน ส่วนการประกันวินาศภัยนั้นมิใช่หลายอย่างหลายชนิดสามารถแยกออกเป็น การประกันภัยในการขนส่งและการประกันภัยค้ำจุณ อันเป็นบางชนิดในสัญญาประกันวินาศภัย เท่านั้นสำหรับความหมายของคำว่า ประกันวินาศภัยนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้อธิบายไว้โดยตรงแต่เมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติมาตรา 861 มาตรา 869 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 4 แล้วพออธิบายได้ว่าสัญญาประกันวินาศภัย คือ สัญญาที่ผู้รับประกันภัยวินาศภัยตกลงจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยวินาศภัยในความเสียหายอย่างใด ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งรวมถึงความสูญเสียในสิทธิ ผลประโยชน์ หรือรายได้ ที่อาจจะประมาณความเสียหายหรือสูญเสียเหล่านั้นเป็นเงินได้ ทั้งนี้โดยผู้เอาประกันภัยวินาศภัยตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัยให้ผู้รับประกันภัยเป็นการตอบแทน

วินาศภัย หมายถึง “ความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้”⁸ ที่ว่าประมาณเงินนั้นคือต้องมีความเสียหายเป็นราคาเงินจริง แม้ว่าวัตถุที่เอาประกันภัยเป็นนามธรรมไม่สามารถจะกำหนดว่าส่วนได้เสียที่เอาประกันภัยนั้นมีราคา (Insurable Valued) เท่าใดก็ตาม แต่เมื่อเกิดวินาศภัย (ความรับผิดชอบ) ขึ้นแล้ว ก็สามารถประมาณความรับผิดชอบเป็นเงินค่าเสียหายได้เช่นเดียวกับการประกันวินาศภัย (ป.พ.พ. มาตรา 869) เช่น ลูกกรรณขาดเจ็บ ค่ายา ค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดรายได้ ค่าขาดประโยชน์เพราะทำงานไม่ได้ เป็นความเสียหายเป็นราคาเงิน ส่วนความเจ็บปวดที่ ได้รับไม่ใช่ความเสียหายที่คำนวณเป็นเงินได้ ถึงแม้ว่าจะชดใช้ในส่วนนี้เป็นเงินได้ก็ไม่อยู่ในความหมายของคำว่าวินาศภัยตามมาตรา 869⁹ ตามนี้เราจะเห็นได้อีกว่าชีวิตของบุคคลไม่ใช่สิ่งที่คำนวณเป็นราคาเงินได้ ซึ่งต่างจากวินาศภัยอีกแห่งหนึ่ง

3. ความหมายของการประกันภัยค้ำจุณ

ประกันภัยค้ำจุณเป็นประกันวินาศภัยประเภทหนึ่ง แต่ไม่เหมือนกับสัญญาประกันวินาศภัยธรรมดา คือ วัตถุที่เอาประกันภัยตามสัญญาประกันวินาศภัยธรรมดาคือทรัพย์สินซึ่งอาจเกิดภัยหรือความเสียหายตามที่กำหนด ตัวอย่างเช่น นายแดงมีรถยนต์คันหนึ่ง นายแดงเกรงว่ารถอาจเสียหายโดยเกิดอุบัติเหตุขบถถนน หรือเฉี่ยวชนรถยนต์ของผู้อื่น นายแดงจึงได้เอารถยนต์ของตนทำสัญญาประกันวินาศภัยว่า ถ้ารถตนได้รับความเสียหายดังกล่าว ผู้รับประกันภัยต้องชดใช้ค่า

⁸ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535, มาตรา 4 บัญญัติว่า “วิเคราะห์ศัพท์คำว่าวินาศภัยหมายความว่าความถึงความสูญเสียสิทธิผลประโยชน์และรายได้ด้วย”

⁹ เทียบดูมาตรา 446 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

¹⁰ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 869 บัญญัติว่า “อันคำว่าวินาศภัยในหมวดนี้ท่านหมายรวมเอาความเสียหายแต่บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้”

เสียหายให้ เช่นนี้ถือว่าเป็นสัญญาประกันวินาศภัยธรรมดา¹¹ แต่สัญญาประกันภัยคำจูนนั้น “มิได้มีวัตถุประสงค์การประกันภัยเป็นตัวทรัพย์สินโดยตรง แต่เป็นความรับผิดชอบ ซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องชำระหนี้ให้แก่ผู้อื่น”¹²

“วัตถุประสงค์การประกัน เป็นการประกันความรับผิดชอบของผู้เอาประกันภัย ที่มีต่อบุคคลภายนอกที่ได้รับ ความเสียหาย”¹³ เป็นความเสียหายที่ประมาณเป็นเงินได้ประการหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามการประกันภัยคำจูนก็มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการประกันวินาศภัยหลายประการ อันว่าการประกันภัยคำจูนนั้น คือ สัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้สินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง และซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ (ป.พ.พ.มาตรา 887) เช่น การประกันภัยรถยนต์ กล่าวคือการที่มีการจับรถยนต์ที่มีประกันภัยไว้ไปชนกับรถของบุคคลภายนอก ภัยที่เกิดขึ้นก็คือรถที่เอาประกันภัยไว้ได้รับความเสียหายเป็นการเสียหายต่อทรัพย์สินอันเป็นภัยอย่างหนึ่ง นอกจากนี้เราอาจต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดจากการที่ขับรถไปชนรถผู้อื่น ทำให้รถของผู้อื่นได้รับความเสียหายหรือทำให้คนในรถได้รับบาดเจ็บเป็นต้น ความรับผิดชอบที่ต้องใช้หนี้ครั้งนี้ก็เป็นภัยต่อเราอีกอย่างหนึ่งซึ่งไม่รวมอยู่ในภัยประเภทแรก เพราะไม่เป็นภัยต่อตัวทรัพย์สินคือรถยนต์นั้นแต่อย่างใด เราอาจเอาประกันภัยไว้สำหรับรถของเราที่ถูกชนและได้รับความเสียหายได้อันเป็นการประกันวินาศภัยแบบธรรมดา ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงภัยประเภทหลังอันเป็นความเสียหายที่กระทำต่อบุคคลภายนอก เพราะมิใช่ภัยที่เกิดต่อตัวทรัพย์สินที่เอาประกันคือ รถยนต์ที่คันเอาประกันไว้ แต่กระนั้นเราอาจเอาประกันภัยสำหรับความผิดที่เราต้องให้หนี้ค่าเสียหายแก่ผู้อื่นนั้นซึ่งเรียกว่า “ประกันภัยคำจูน” อีกได้¹⁴ ดังนั้นประกันภัยคำจูนจึงหมายความว่า “สัญญาประกันภัย” ซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่งและซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ¹⁵

ตามบทบัญญัติดังกล่าวประกันภัยคำจูนคือ สัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความวินาศภัยเกิดแก่บุคคลภายนอกปกติ เราเอาประกันวินาศภัยอันเกิดแก่ทรัพย์สินของเราคือวัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัยที่เป็นทรัพย์สินแต่เรื่อง

¹¹ วิทยา วีระประจักษ์. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยประกันภัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). หน้า 92.

¹² จิตติ ดิงศภิทัย. (2543). กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย. หน้า 127.

¹³ วิทยา วีระประจักษ์. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยประกันภัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). หน้า 92.

¹⁴ จิตติ ดิงศภิทัย. (2543). กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย. หน้า 127.

¹⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 887.

ประกันภัยคำจูนเป็นสิ่งที่เราเอาประกันเพราะว่าเราจะต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอก สัญญาประกันภัยคำจูนเป็นสัญญาซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความวินาศภัยเกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกในนามของผู้เอาประกันภัย และวินาศภัยนั้นผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ¹⁶ และเป็นการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้เอาประกันภัยตราบไคที่ผู้เอาประกันภัยยังไม่เกิดความเสี่ยงผิดตามกฎหมายที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ความรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัยของผู้รับประกันภัยก็ยังไม่เกิดขึ้น ให้ผู้รับประกันภัยจะต้องรับผิดชอบเมื่อผู้เอาประกันภัยมีความรับผิดชอบเท่านั้น หากผู้เอาประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายผู้รับประกันภัยก็ไม่ต้องรับผิดชอบ (ป.พ.พ. มาตรา 887)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ประกันภัยคำจูนเป็นประกันวินาศภัยอย่างหนึ่ง ฉะนั้นบทบัญญัติในเรื่องประกันวินาศภัย ขอนนำมาใช้ในการประกันคำจูนด้วย ส่วนการประกันภัยรถยนต์นั้นมีทั้งการประกันภัยแบบประกันวินาศภัยแบบธรรมดา และการประกันภัยคำจูนรวมอยู่ด้วยกันซึ่งเป็นแบบของการทำประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยสามารถที่จะเลือกซื้อได้ ดังรายละเอียดที่ผู้เขียนจะเสนอต่อไปในเรื่องแบบของการประกันภัยรถยนต์ต่อไป

4. ความหมายของการประกันภัยรถยนต์

การประกันภัยรถยนต์ ถ้าจะกล่าวว่าเป็นส่วนหนึ่งของการประกันวินาศภัยซึ่งกฎหมายมิได้กำหนดแบบของความสมบูรณ์ของสัญญาไว้ ดังนั้นการประกันภัยจึงเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์เมื่อคู่กรณี 2 ฝ่ายแสดงเจตนา เสนอสนองถูกต้องตรงกันกล่าวคือเมื่อผู้เอาประกันภัยแสดงเจตนาทำประกันกับบริษัทหากบริษัทตกลงสนองรับการทำประกันภัยแล้ว สัญญาประกันภัยจึงเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์ผูกพันคู่สัญญา ถึงแม้ว่าบริษัทจะยังมิได้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย¹⁷ เพราะฉะนั้นและนิยามของการประกันภัยรถยนต์จึงอยู่ภายใต้นิยามความหมายของการประกันวินาศภัย แต่มีส่วนที่จะต้องรับผิดชอบเฉพาะการเสียหายหรือสูญเสียที่เกิดจากรถยนต์เท่านั้น ดังนั้นการประกันภัยรถยนต์จึงหมายความว่า “การประกันภัยความเสียหายอย่างใดๆ อันเกิดแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายนั้นซึ่งเกิดจากการใช้รถยนต์ รถยนต์ชนกันหรืออุบัติเหตุจากรถยนต์”¹⁸

¹⁶ วรรณนิติ ดิษฐอำนาจ. (2537). กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัยรับชน. หน้า 127-128.

¹⁷ สมาคมประกันวินาศภัย คณะอนุกรรมการประกันภัยยานยนต์. (2542-2544). คู่มือตีความกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์. หน้า 1.

¹⁸ สถาบันประกันภัยไทย. (2544). เอกสารประกอบคำบรรยายประกันภัยประเภทต่างๆ. หน้า 79.

ซึ่งหมายความว่ารวมถึง อุบัติเหตุจากรถยนต์โดยตรง เช่นรถยนต์คันเอาประกันภัยจอด อยู่เลื่อนไหลไปชนบุคคลภายนอกหรือทรัพย์สินของบุคคลภายนอกเสียหาย

อุบัติเหตุเนื่องจากการใช้รถยนต์ เช่นการขับซี้รถยนต์ไปชนบุคคลภายนอกหรือ ทรัพย์สินของบุคคลภายนอกเสียหาย

สิ่งของที่บรรทุกอยู่ในรถยนต์คันเอาประกันภัย ได้ตกจากรถยนต์ไปชนบุคคลภายนอกหรือทรัพย์สินของบุคคลภายนอกเสียหาย¹⁹

2.1.3 ประเภทและแบบของการประกันภัยรถยนต์

การที่จะศึกษาค้นคว้าเพื่อที่จะเป็นแนวทางในการแก้ไขการข้อ โงงการประกันภัยรถยนต์นั้น ควรที่จะเข้าใจถึงแบบและประเภทความคุ้มครองของการประกันภัยรถยนต์เสียก่อน เนื่องจากว่าการประกันภัยรถยนต์ในประเทศไทยนั้น ปัจจุบันได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและมี อยู่หลายแบบหลายประเภท และมีการแยกความคุ้มครองออกเป็นหลายอย่างหลายประการ เช่นบาง กรณีคุ้มครองถึงชีวิต ร่างกาย อนามัยรวมถึงการประกันภัยอุบัติเหตุส่วนบุคคล ดังนั้นจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีการศึกษาถึงรูปแบบและประเภทของการประกันภัยรถยนต์

การประกันภัยรถยนต์แบ่งแยกออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

1) การประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับ (พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535)

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เนื่องจากปรากฏว่าอุบัติเหตุอัน เกิดจากรถยนต์ได้มีจำนวนมากขึ้นในแต่ละปี เป็นเหตุให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก โดยผู้ประสบภัยไม่ได้รับการชดใช้ค่าเสียหายหรือได้รับชดใช้ค่าเสียหายไม่คุ้มกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง และหากผู้ประสบภัยจะใช้สิทธิทางแพ่งเรียกร้องค่าเสียหายก็จะต้องใช้เวลาดำเนินการ คติยาวนาน ดังนั้นเพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับการชดใช้ค่าเสียหาย และได้รับค่าเสียหายเบื้องต้นที่แน่นอนและรวดเร็วและเป็นธรรม สมควรกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้โดยหลักการของกฎหมายฉบับนี้

¹⁹ จิตติ ตังศภัทย์. เสริมเติม. หน้า 127.

ตั้งแต่วันที่ 5 เมษายน 2536 กำหนดให้รถ²⁰ ที่วิ่งบนถนนต้องทำประกันภัย²¹ แต่มีข้อยกเว้นรถบางประเภทไม่ต้องจัดทำตามที่ได้กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ มาตรา 8 คือ

1. รถสำหรับเฉพาะองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท และรถสำหรับผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
2. รถของสำนักพระราชวังที่จดทะเบียนมีเครื่องหมายตามระเบียบที่เลขาธิการพระราชวังกำหนด
3. รถของกระทรวง ทบวง กรม เทศบาลองค์การบริหารส่วนจังหวัด สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และราชการส่วนท้องถิ่นที่เรียกชื่ออย่างอื่น และรถยนต์ทหารตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ทหาร
4. รถอื่นตามกำหนดในกฎกระทรวง

โดยผู้เป็นเจ้าของรถ²² และผู้ขับรถต้องเป็นผู้จัดทำประกันภัย เมื่อมีผู้ประสบภัยจากรถให้บริษัทประกันภัยที่รับประกันภัยเป็นผู้จ่ายค่าสินไหม กฎหมายได้บัญญัติให้จัดตั้งกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย กองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจะต้องจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้กับผู้ประสบภัยในกรณีดังตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ มาตรา 23 บัญญัติว่า “ในกรณีดังต่อไปนี้ให้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยจากเงินกองทุน

1. เจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายมิได้จัดให้มีการประกันความเสียหายตาม มาตรา 7 หรือ มาตรา 9²³ และเจ้าของรถไม่ยอมจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น ให้แก่ผู้ประสบภัย หรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวน

²⁰ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535, มาตรา 4 บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้ รถหมายความว่า รถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ รถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และรถยนต์ทหารตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ทหาร”

²¹ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535, มาตรา 7 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 8 เจ้าของรถหรือมิรถไว้เพื่อใช้ต้องจัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยโดยประกันภัยกับบริษัท

จำนวนเงินเอาประกันให้กำหนดตามชนิด ประเภท และขนาดของรถแต่ต้องไม่น้อยกว่าจำนวนเงินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง.

²² พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535, มาตรา 4 บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้ เจ้าของรถ หมายความว่า ผู้ซึ่งมีกรรมสิทธิ์หรือผู้มีสิทธิครอบครองรถตามสัญญาเช่าซื้อ และหมายความรวมถึงผู้นำรถที่จดทะเบียนในต่างประเทศมาใช้ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วย”

²³ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535, มาตรา 9 บัญญัติว่า “รถที่จดทะเบียนในต่างประเทศและนำเข้ามาใช้ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวโดยเจ้าของรถไม่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

2. ขณะเกิดเหตุ รถที่ก่อให้เกิดความเสียหายมิได้อยู่ในความครอบครองของเจ้าของรถเพราะเหตุที่รถนั้นได้ถูกยักยอก ฉ้อโกง กรรโชก ลักทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ และเจ้าของรถได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน
3. ไม่มีผู้แสดงตนเป็นเจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายและรถนั้นไม่มีการประกันภัยกับบริษัท
4. มีความเสียหายเกิดแก่ผู้ประสบภัยและรถคันที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นหลบหนีไปไม่อาจทราบได้ว่ารถคันใดก่อให้เกิดความเสียหาย
5. บริษัทไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นตามมาตรา 20^{๒๔} ให้แก่ผู้ประสบภัยหรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวนหรือ
6. ความเสียหายที่เกิดแก่ผู้ประสบภัยนั้นเกิดจากรถตามมาตรา 8 ที่ไม่ได้เอาประกันตามมาตรา 7

การคุ้มครองผู้ประสบภัย บริษัทจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยของผู้ประสบภัย ในนามผู้เอาประกันภัยซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ ตามกฎหมายของผู้ประสบภัย เนื่องจากรถที่ใช้อยู่ในทางหรือเนื่องจากสิ่งที่เป็นเหตุหรือติดตั้งในรถ นั้นในระหว่างระยะเวลาประกันภัย ดังนี้

ก. ผู้ประสพภัย²⁵

1. ในกรณีเสียหายต่อร่างกายหรืออนามัย แต่ไม่สูญเสียอวัยวะหรือทุพพลภาพ บริษัทจะจ่ายค่ารักษาพยาบาลและค่าเสียหายอย่างอื่นที่ผู้ประสบภัยเรียกร้องได้ ตามมูลละเมิดตามความเสียหายที่แท้จริงไม่เกิน 50,000 บาทต่อหนึ่งคน

จักร เจ้าของรถต้องจัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัย ทั้งนี้ตามจำนวนเงินหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง"

²⁴ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคจากกรณ พ.ศ. 2535, มาตรา 20 บัญญัติว่า “เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ประสบภัยจากรถที่บริษัทได้รับประกันไว้ ให้บริษัทจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัยเมื่อได้รับคำร้องขอจากผู้ประสบภัย

ความเสียหายที่จะให้ได้รับค่าเสียหายเบื้องต้น จำนวนเงินค่าเสียหายเบื้องต้น การร้องขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นและการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง”

²⁵ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535, มาตรา 4 บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้ ผู้ประสบภัย หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยเนื่องจากรถที่ใช้หรืออยู่ในทางหรือเนื่องจากสิ่งที่ยกหรือติดตั้งในรถนั้น และหมายความรวมถึงทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัยซึ่งถึงแก่ความตายด้วย”

2. ในกรณีที่ได้รับความเสียหายต่อร่างกายหรืออนามัยในกรณีหนึ่ง หรือหลายกรณี บริษัทจะจ่ายเต็มตามจำนวนคุ้มครองสูงสุด คือ การได้รับบาดเจ็บสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297²⁶

3. ในกรณีเสียชีวิตบริษัทจะจ่ายเต็มตามจำนวนคุ้มครองสูงสุด 100,000 บาท ต่อหนึ่งคน

4. ในกรณีที่ได้รับความเสียหายตาม ข้อ 1 และต่อมาได้รับความเสียหายตาม ข้อ 2 หรือข้อ 3 หรือทั้ง ข้อ 2 และข้อ 3 บริษัทจะจ่ายเต็มจำนวนเงินคุ้มครองสูงสุด 100,000 บาท ต่อหนึ่งคน

ข. กรณีผู้ประสบภัยเป็นผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลในครอบครัวของผู้เอาประกันภัย ซึ่งมีผู้ขับขี่ ทั้งนี้ในกรณีผู้ขับขี่เป็นฝ่ายต้องรับผิดชอบอุบัติเหตุให้นำความในข้อ 1. ถึงข้อ 4. มาใช้โดยอนุโลม

ค. กรณีผู้ประสบภัยเป็นผู้ขับขี่รถที่เอาประกันและเป็นฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบอุบัติเหตุหรือไม่มีผู้ใดต้องรับผิดชอบตามกฎหมายต่อผู้ขับขี่ที่เป็นผู้ประสบภัย บริษัทจะรับผิดชอบจ่ายค่าสินไหมทดแทนไม่เกินค่าเสียหายเบื้องต้นเท่านั้น²⁷

ง. ค่าเสียหายเบื้องต้น²⁸

บริษัทจะจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยที่ได้รับความเสียหายต่อชีวิตร่างกาย โดยไม่ต้องรอการพิสูจน์ความรับผิดชอบให้เสร็จสิ้นภายใน 7 วัน นับแต่วันที่บริษัทได้รับการร้องขอ โดยจ่ายดังนี้

1. ในกรณีผู้ประสบภัยได้รับความเสียหายต่อร่างกาย จะจ่ายค่ารักษาพยาบาลและอื่น ๆ เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของผู้ประสบภัยตามจำนวนที่จ่ายไปจริงแต่ไม่เกิน 15,000 บาทต่อหนึ่งคน

²⁶ เทียบดูประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297.

²⁷ กรมธรรม์คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ บริษัท จรฎุประกันภัย จำกัด (มหาชน).

²⁸ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535, มาตรา 4 บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้ ความเสียหายเบื้องต้น ในกรณีความเสียหายต่อร่างกาย หมายความว่า ค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของผู้ประสบภัย และในกรณีความเสียหายต่อชีวิต หมายความว่า ค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการศพผู้ประสบภัยซึ่งถึงแก่ความตาย ทั้งนี้ ตามรายการและจำนวนเงินที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 20 วรรคสอง”

2. กรณีผู้ประสบภัยได้รับความเสียหายต่อชีวิตจะจ่ายค่าปลงศพ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการศพของผู้ประสบภัยตามจำนวนเงินค่าเสียหายเบื้องต้น 35,000 บาทต่อหนึ่งคน

3. จำนวนตามข้อ 1. และ ข้อ 2. รวมกัน สำหรับผู้ประสบภัยที่ถึงแก่ความตายหลังจากมีการรักษาพยาบาล

4. กรณีรุดตั้งแต่สองคันขึ้นไปก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ประสบภัย บริษัทจะจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นตามข้อ 1., ข้อ 2. หรือข้อ 3. แล้วแต่กรณีให้ผู้ประสบภัยซึ่งอยู่ในรถซึ่งเอาประกันไว้กับบริษัท แต่ถ้าผู้ประสบภัยมิใช่เป็นผู้ซึ่งอยู่ในรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายดังกล่าวข้างต้น บริษัทจะจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยในอัตราส่วนที่เท่ากัน²⁹

2) การประกันภัยภาคสมัครใจ แบ่งการประกันภัยรถยนต์ออกเป็น 2 ประเภท

2.1 ประกันภัยรถยนต์ประเภทไม่ระบุชื่อผู้ขับขี่

การประกันรถยนต์ประเภทนี้ เป็นการประกันภัยที่ใช้กันมาตั้งแต่ดั้งเดิมในประเทศไทย ซึ่งในการประกันประเภทนี้จะคุ้มครองความรับผิดชอบและความเสียหายต่อรถยนต์ที่เกิดระหว่างการใช้อยู่หรือการขับขี่ของบุคคลใด ๆ ก็ตาม ที่ได้ใช้ควบคุมหรือขับขี่โดยได้รับความยินยอมจากผู้เอาประกันภัย ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์เงื่อนไขและข้อยกเว้นที่ปรากฏในกรมธรรม์ประกันภัย³⁰

2.2 การประกันภัยรถยนต์ประเภทระบุชื่อผู้ขับขี่

การประกันภัยรถยนต์ประเภทนี้เป็นการประกันภัยที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ในประเทศไทย มีหลักการคือจะความรับผิดชอบหรือความเสียหายต่อรถยนต์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีบุคคลที่ระบุชื่อในกรมธรรม์เป็นผู้ขับขี่เท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามแม้จะเกิดความเสียหายซึ่งมิใช่บุคคลที่ระบุชื่อในกรมธรรม์เป็นผู้ขับขี่ก็ตามก็ไม่เป็นเหตุให้บริษัทผู้รับประกันภัยปฏิเสธความรับผิดชอบแต่อย่างใดเพียงแต่ผู้เอาประกันภัยจะต้องเข้าร่วมรับผิดชอบในความเสียหายส่วนแรกด้วย

ความเสียหายส่วนแรก หมายถึง ส่วนแรกของความรับผิดชอบหรือความเสียหายอันมีการคุ้มครองตามสัญญาหรือเอกสารแนบท้ายแห่งกรมธรรม์ประกันภัยนี้ที่ผู้เอาประกันภัยต้องรับผิดชอบเอง³¹

²⁹ กรมธรรม์คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ บริษัท จรุธประกันภัยจำกัด (มหาชน).

³⁰ สมาคมประกันวินาศภัย คณะอนุกรรมการประกันภัยยานยนต์. (2542-2544). คู่มือตีความกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์. หน้า 1-2.

³¹ แหล่งเดิม. หน้า 12.

3) ประเภทความคุ้มครองของการประกันภัยภาคสมัครใจ

การประกันภัยรถยนต์ในปัจจุบันแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การประกันภัยรถยนต์ประเภทระบุชื่อผู้ขับขี่กับไม่ระบุชื่อผู้ขับขี่ แต่ไม่ว่าการประกันภัยประเภทใดก็ตามก็แบ่งความคุ้มครองออกเป็น 2 ส่วนเหมือนกัน

3.1 ความคุ้มครองกรมธรรม์หลัก แบ่งออกเป็น

3.1.1 การคุ้มครองความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก

ในส่วนความคุ้มครองนี้บริษัทประกันภัยผู้รับประกันภัยจะเข้ามารับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอก หากความเสียหายที่เกิดขึ้นผู้เอาประกันภัยเป็นฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ซึ่งความคุ้มครองในส่วนนี้แบ่งออกเป็น

(ก) ความเสียหายต่อชีวิตร่างกายหรืออนามัยต่อบุคคลภายนอก

ความคุ้มครองในส่วนความเสียหายของต่อชีวิต ต่อร่างกาย อนามัยของบุคคลภายนอกนี้ได้นำเอาความคุ้มครองความรับผิดชอบต่อความบาดเจ็บ มรณะ ดังนั้น บุคคลภายนอกที่ได้รับความคุ้มครองในส่วนนี้รวมถึงบุคคลภายนอกที่อยู่นอกรถคันที่เอาประกันภัย และบุคคลภายนอกที่โดยสารอยู่ในหรือกำลังขึ้นหรือกำลังลงจากรถคันที่เอาประกันภัยด้วย เว้นแต่ผู้ขับขี่รถยนต์คันเอาประกันภัยขณะเกิดอุบัติเหตุ คู่สมรส บิดามารดา บุตร ลูกจ้างในทางการที่จ้าง เป็นผู้ขับขี่

(ข) ความเสียหายต่อทรัพย์สินของบุคคลภายนอก

บริษัทจะรับผิดชอบตามความเสียหายที่แท้จริงแต่ไม่เกินจำนวนเอาประกัน แต่ทรัพย์สินดังต่อไปนี้จะไม่ได้รับการคุ้มครองตาม (ข) คือ ทรัพย์สินที่เอาประกันภัย ผู้ขับขี่รถยนต์คันเอาประกันในขณะที่เกิดอุบัติเหตุ คู่สมรส บิดามารดา บุตรของผู้เอาประกันภัยหรือผู้ขับขี่เป็นเจ้าของหรือเป็นผู้เก็บรักษาควบคุม ครอบครอง เครื่องจักร สะพาน สะพานรถไฟ ถนน ทางวิ่ง ทางเดิน สนาม หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่อยู่ภายใต้ดังกล่าวอันเกิดจากการสั่นสะเทือน หรือจากน้ำหนักรถยนต์ หรือน้ำหนักบรรทุกของรถยนต์, ทรัพย์สินที่บรรทุกอยู่ใน หรือกำลังยกขึ้นหรือกำลังยกลง

3.1.2 การคุ้มครองความเสียหายต่อรถยนต์

ความคุ้มครองในส่วนนี้จะได้รับความคุ้มครอง (เว้นแต่ความเสียหายจากไฟไหม้) โดยผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นในระหว่างระยะเวลาประกันภัยต่อรถยนต์รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องตกแต่งหรือสิ่งที่ติดประจำกับรถยนต์

3.1.3 ความคุ้มครองรถยนต์สูญหาย หรือไฟไหม้

ความเสียหายในส่วนนี้รวมถึงความเสียหายทั้งคันหรือบางส่วนไม่ว่าจะสูญหายแต่อย่างไรก็ได้ได้รับความคุ้มครองทั้งสิ้น

ไฟไหม้ หมายถึง ความเสียหายจากรถยนต์ที่มีผลจากไฟไหม้ไม่ว่าจะเป็นการไหม้โดยตัวของมันเองหรือเป็นการไหม้ที่มีผลสืบเนื่องมาจากสาเหตุอื่นใดก็ตาม³²

ความคุ้มครองตาม 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3 เป็นความคุ้มครองหลักที่ผู้เอาประกันภัยสามารถเลือกซื้อได้ตามสภาพความเสียหายของคน ซึ่งจะมีผลให้กรมธรรม์หลายรูปแบบแยกตามความคุ้มครองที่ผู้รับประกันภัยรับเสี่ยงภัยดังนี้

(ก) กรมธรรม์ประเภทคุ้มครองรวม (Comprehensive Cover) หรือที่เรียกว่าประกันภัยประเภท 1 ซึ่งกรมธรรม์ประเภทนี้จะให้ความคุ้มครอง ความสูญเสียชีวิตหรือความเสียหายแก่รถยนต์ที่เอาประกันภัย ทั้งในส่วนความรับผิดชอบบุคคลภายนอก หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของบุคคลภายนอกและ โดยเฉพาะรถยนต์ส่วนตัวมีข้อคุ้มครองเพิ่มเติมเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลและค่าทดแทนอุบัติเหตุสำหรับเจ้าของรถยนต์อีกด้วย ตลอดจนคุ้มครองรถยนต์สูญหายไฟไหม้

(ข) กรมธรรม์ประเภทคุ้มครองความรับผิดชอบบุคคลภายนอก และคุ้มครองรถยนต์สูญหายไฟไหม้ (Third Party Liability fire and Theft) หรือ ที่เรียกว่ากรมธรรม์ประเภท 2 เป็นความคุ้มครองบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายเป็นไปเช่นเดียวกับการกรมธรรม์ประกันภัยแบบรวม แต่เพิ่มการคุ้มครองในกรณีรถยนต์เกิดไฟไหม้และถูกขโมยเท่านั้น ไม่คุ้มครองความเสียหายแก่รถที่เอาประกัน

(ค) กรมธรรม์ประเภทคุ้มครองความรับผิดชอบบุคคลภายนอกโดยเฉพาะ (Third Party Liability) หรือเรียกว่ากรมธรรม์ประเภท 3 ซึ่งกรมธรรม์ประเภทนี้จะคุ้มครองเฉพาะความรับผิดของผู้เอาประกันภัยที่มีต่อบุคคลภายนอกเท่านั้น

ดังนั้นในการที่จะนำประกันภัยรถยนต์ มาปรับใช้กับกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดฐานฉ้อโกงประกันวินาศภัย จึงเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจถึงแบบของการประกันภัยเสียก่อน จึงจะสามารถที่จะนำกฎหมายอาญาเข้ามาปรับได้อย่างถูกต้อง การประกันภัยรถยนต์อาจตกลงกันทำสัญญาประกันวินาศภัย และประกันภัยค่าจูนพร้อมกันไปได้ เช่น ถ้ารถยนต์เกิดความเสียหายผู้รับประกันภัยจะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนอันเกิดแก่รถยนต์นั้น ในส่วนนี้ถือว่าเป็นสัญญาประกันวินาศภัย และถ้าเจ้าของรถยนต์คันดังกล่าวไปชนผู้อื่นได้รับความเสียหายผู้รับประกันภัยจะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกในนามผู้เอาประกันภัย ในส่วนนี้ถือว่าเป็นสัญญาประกันภัยค่าจูน³³ ซึ่งอาจจะกล่าวได้โดยง่ายคือ

³² แหล่งเดิม. หน้า 5.

³³ ไพโรจน์ วาสุภาพ. (2537). คำบรรยายในชั้นเรียน กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย (พิมพ์ครั้งที่ 7). หน้า 13-14.

การประกันภัยรถยนต์ประเภทที่ 1 เป็นการประกันวินาศภัย + ประกันภัยค่าเงิน

การประกันภัยรถยนต์ประเภทที่ 2 เป็นการประกันวินาศภัย (เฉพาะที่คุ้มครองในส่วนการสูญหายและเพลิงไหม้เท่านั้น) + ประกันภัยค่าเงิน

การประกันภัยรถยนต์ประเภทที่ 3 เป็นการประกันภัยค่าเงินเพียงอย่างเดียว

2.1.4 บุคคลที่เกี่ยวข้องในสัญญาประกันภัยรถยนต์

ดังจะเห็นได้ว่าการประกันภัยรถยนต์นั้นมีความแตกต่างจากการประกันวินาศภัยทั่วไป ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัญญาประกันภัยรถยนต์ จึงมีความหมายที่แตกต่างจากการประกันภัยหรือการประกันวินาศภัยทั่วไป

1. ผู้รับประกันภัย (THE INSURER) คือ คู่สัญญาซึ่งตกลงจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ ผู้รับประกันภัยได้แก่บริษัทประกันภัยต่าง ๆ ซึ่งความหมายของการประกันภัยรถยนต์หมายถึง บริษัทที่ออกกรมธรรม์นี้³⁴

2. ผู้เอาประกันภัย (THE INSURED) คือ คู่สัญญาที่ตกลงส่งเบี้ยประกันจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้รับประกันภัย เมื่อมีภัยเกิดขึ้นผู้รับประกันภัยจะจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือ ผู้รับประโยชน์ ซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ในสัญญาแตกต่างกัน คือ ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ส่งเบี้ยประกัน ส่วนผู้รับประโยชน์ มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทน หรือได้รับเงินจากผู้รับประกันภัย³⁶ ส่วนในสัญญาประกันภัยรถยนต์ หมายถึง บุคคลที่ระบุชื่อเป็นผู้เอาประกันภัยในตาราง

3. ผู้รับประโยชน์ (BENEFICIARY) คือ บุคคลภายนอกสัญญาประกันภัย แต่ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยตกลงกัน ให้เป็นผู้มีสิทธิเข้ารับประโยชน์ในค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย³⁷ แต่ในสัญญาประกันภัยรถยนต์ผู้รับประโยชน์หมายถึง บุคคลที่จะเป็นผู้รับค่าสินไหมทดแทนตามส่วนได้เสียของตนหากรถยนต์ที่เอาประกันภัย เกิดสูญหายหรือเสียหายสิ้นเชิงจนไม่สามารถซ่อมแซมได้เท่านั้น³⁸

³⁴ สมาคมประกันวินาศภัย คณะอนุกรรมการประกันภัยยานยนต์. เล่มเดิม. หน้า 12.

³⁵ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535, มาตรา 4 บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้ บริษัท หมายความว่า บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้ และหมายความรวมถึงสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย”

³⁶ สุธรรม พงศ์สำราญ และคณะ. เล่มเดิม. หน้า 26-27.

³⁷ สิทธิโชค ศรีเจริญ. (2540). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย. หน้า 90.

³⁸ สมาคมประกันวินาศภัย คณะอนุกรรมการประกันภัยยานยนต์. เล่มเดิม. หน้า 11.

2.1.5 ประโยชน์ของการประกันภัยรถยนต์

1. ในกรณีของผู้เอาประกันภัย เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นกับรถของผู้เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยจะได้รับการชดเชยความเสียหายนั้นจากผู้รับประกันภัย
2. รถยนต์เป็นพาหนะจำเป็นของผู้ประกอบธุรกิจ เมื่อมีการประกันรถยนต์แล้วทำให้ผู้ประกอบธุรกิจใช้รถยนต์อย่างมั่นใจ
3. ทำให้ผู้ที่มีเงินน้อยสามารถซื้อรถยนต์ได้ด้วยการผ่อนส่ง
4. ในทางสังคม การประกันภัยรถยนต์เป็นหลักประกันสังคมอย่างหนึ่ง เนื่องจากการประกันภัยรถยนต์เป็นการป้องกันสวัสดิภาพและทรัพย์สินของประชาชน
5. ทำให้ธุรกิจการอีกชนิดหนึ่งเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอีกด้านหนึ่ง เพราะช่วยให้คนมีงานทำมากขึ้น มีการนำเงินมาลงทุนมากขึ้น^{๑๙}

2.2 สภาพปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการประกันภัยรถยนต์

สภาพปัญหาที่เกี่ยวกับการประกันภัยรถยนต์ และปัญหาดังกล่าวนี้อาจเป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริตในการประกันภัยรถยนต์ ซึ่งหากแยกสภาพปัญหาต่างๆ ออกมาแล้วจะสามารถที่จะแยกออกมาพอสังเขปได้ดังนี้

2.2.1 สภาพปัญหาในธุรกิจการประกันภัยรถยนต์

2.2.1.1 พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการประกันภัย เป็นบทบัญญัติรับรองนิติกรรมและสัญญาว่าด้วยลักษณะของการประกันภัย กำหนดสิทธิและหน้าที่ของบุคคลตามสัญญาประกันภัย ส่วนพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติเป็นกฎหมายเฉพาะ เป็นการลดระดับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มีลักษณะเป็นนามธรรมมาสู่ความเป็นรูปธรรม ได้บัญญัติในเรื่องสำคัญ ๆ ได้แก่ การจัดตั้งและอำนาจหน้าที่ของบริษัทประกันภัย การควบคุมบริษัท การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ตัวแทนประกันวินาศภัยและนายหน้าประกันวินาศภัย กองทุนเพื่อการพัฒนาธุรกิจประกันวินาศภัยและบทกำหนดโทษ

2.2.1.2 การประกอบธุรกิจประกันภัย

การประกอบธุรกิจประกันภัยจะกระทำได้เมื่อ พ.ร.บ.ควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือสุขภาพแห่งสาธารณชน พ.ศ. 2471 ซึ่งบังคับเป็นประกาศคณะปฏิวัติ

^{๑๙} สุธรรม พงศ์สารานู และคณะ. เล่มเดิม, หน้า 224.

ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม 2515 อันมีบทบัญญัติระบุให้การประกอบกิจการประกันภัยเป็น การค้าที่กระทบถึงความปลอดภัยของประชาชน ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาลเสียก่อนหรือปฏิบัติตาม กฎหมายเฉพาะจึงจะทำการรับประกันได้และตาม พ.ร.บ.ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 กับ พ.ร.บ.ประกันชีวิต พ.ศ. 2535 การรับประกันภัยต้องทำในรูปบริษัทจำกัดหรือบริษัทจำกัดมหาชน และได้รับใบอนุญาต มีหลักทรัพย์วางประกัน มีเงินกองทุนตามที่ระบุไว้ ต้องจดทะเบียน และมีวิธีการควบคุมหลายประการ เช่น ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิตรวจสอบทะเบียนของบริษัทได้เฉพาะรายการ ที่ตนเกี่ยวข้องตาม พ.ร.บ.ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 มาตรา 34^{40 41}

2.2.1.3 การควบคุมบริษัท

บริษัทจะต้องออกกรมธรรม์ตามแบบที่นายทะเบียนเห็นชอบ รวมทั้งเอกสาร ประกอบหรือแนบท้ายกรมธรรม์⁴² อัตราเบี้ยประกันภัยที่บริษัทกำหนดจะต้องได้รับความเห็นชอบ จากนายทะเบียน⁴³ และมีการออกกฎหมายห้ามมิให้บริษัทกระทำการบางประการตาม พ.ร.บ.ประกันวินาศภัย 4 มาตรา 31 ได้แก่การห้ามมิให้บริษัทแต่งตั้ง หรือมอบหมายบุคคลใดนอก จากกรรมการ พนักงานหรือ ลูกจ้างของบริษัททำการรับประกันวินาศภัย รับเบี้ยประกันภัยและชด ใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยไม่ว่าบางส่วนหรือทั้งหมด นอกจากเป็นการประ กันภัยต่อไป⁴⁴ ห้ามมิให้บริษัทประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทน หรือประวิงการคืนเบี้ยประกันที่ ต้องจ่ายหรือคืนแก่ผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประ โยชน์โดยไม่มีเหตุอันควร หรือจ่ายคืนแก่ผู้เอาประ กันภัย หรือผู้รับประ โยชน์โดยไม่มีเหตุอันควร หรือจ่ายคืนโดยไม่สุจริต⁴⁵ ในกรณีวินาศภัยเกิดขึ้น แก่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัย และพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มีเหตุอันควรสงสัยว่าวินาศภัยนั้นเกิดขึ้นด้วยความทุจริตของผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับ ประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัย ให้พนักงานสอบสวนแจ้งเหตุที่สงสัยนั้น ไปยังนายทะเบียนตาม กรมธรรม์ประกันภัยที่สงสัยนั้นไว้ เมื่อเหตุอันควรสงสัยนั้นหมดไปแล้วให้นายทะเบียนถอนคำสั่ง

⁴⁰ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535, มาตรา 46 บัญญัติว่า "ผู้มีส่วนได้เสียจะขอตรวจสอบดูสมุด ทะเบียนตามมาตรา 44 เฉพาะรายการที่ตนเกี่ยวข้องหรือจะขอให้บริษัทคัดสำเนารายการดังกล่าวคืนรับรองถูกต้องด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเสียค่าบริการตามที่นายทะเบียนกำหนด"

⁴¹ ฎีกาที่ 31-33/2521

⁴² พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535, มาตรา 29.

⁴³ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535, มาตรา 30.

⁴⁴ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535, มาตรา 35.

⁴⁵ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535, มาตรา 36.

นั้นเสีย และแจ้งการถอนคำสั่งไปยังบริษัท และผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันภัย

2.2.1.4 ตัวแทนประกันวินาศภัย⁴⁶ และนายหน้าประกันวินาศภัย⁴⁷

ห้ามมิให้ผู้ใด กระทำการเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย หรือ นายหน้าประกันวินาศภัย เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน (พ.ร.บ.ประกันวินาศภัย มาตรา 63) ตัวแทนประกันวินาศภัย อาจทำสัญญาประกันวินาศภัยในนามของบริษัทได้เมื่อได้รับมอบหมายอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัทตัวแทนประกันวินาศภัย นายหน้าประกันวินาศภัย หรือ พนักงานของบริษัทที่มีอำนาจเกี่ยวกับการรับเงิน อาจรับเบี้ยประกันภัยในนามของบริษัทได้เมื่อได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัท⁴⁸

ผู้รับประกันภัยจะต้องรับผิดชอบสำหรับการกระทำของตัวแทน ซึ่งกระทำการภายใต้คำสั่งก่อน ๆ ของผู้รับประกันภัยในธุรกิจประกันภัยได้มีตัวแทน 2 รูปแบบ คือ

1. ตัวแทนทั่วไป ซึ่งกระทำการแทนผู้รับประกันภัยและได้รับมอบหน้าที่ให้ทำการแทน อำนาจของฝ่ายบริหารของบริษัทตัวแทนทั่วไปสามารถทำสัญญาในนามของผู้รับประกันภัยได้และผู้รับประกันภัยจะต้องมีความรับผิดชอบในทางแพ่งสำหรับการกระทำของตัวแทนทั่วไป ซึ่งได้กระทำในขอบอำนาจหน้าที่ของตัวแทนทั่วไป

2. ตัวแทนพิเศษ ซึ่งเป็นผู้ชักชวนบุคคลภายในให้เข้ามาทำสัญญาในนามของผู้รับประกันภัย แต่อำนาจของตัวแทนพิเศษจะถูกจำกัด โดยขึ้นอยู่กับการอนุมัติครั้งสุดท้ายจากผู้รับประกันภัย ในทางอาญาการกระทำของตัวแทนพิเศษจะไม่มีผลในการฟ้องคดีอาญาต่อผู้รับประกันภัยถ้าการกระทำนั้นไม่ได้รับความยินยอมจากผู้รับประกันภัยภายหลัง หรือ ไม่ได้มีการร่วมกันกระทำจากผู้รับประกันภัยตั้งแต่ต้น

⁴⁶ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535, มาตรา 4 บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้ ตัวแทนประกันวินาศภัย หมายความว่า ผู้ซึ่งบริษัทมอบหมายให้ทำการชักชวนให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท”

⁴⁷ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535, มาตรา 4 บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้ นายหน้าประกันวินาศภัย หมายความว่า ผู้ซึ่งช่องหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท โดยกระทำเพื่อำนาจหนึ่งจากการนั้น”

⁴⁸ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535, มาตรา 66.

2.2.1.5 กองทุนเพื่อการพัฒนาธุรกิจประกันวินาศภัย⁴⁹

ให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาธุรกิจประกันภัย มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการพัฒนาธุรกิจประกันวินาศภัย ให้มีความมั่นคงและเสถียรภาพ ตาม พ.ร.บ.ประกันวินาศภัยฯ มาตรา 79⁵⁰ เงินและทรัพย์สินกองทุนเป็นของกรรมการประกันภัย และไม่ต้องนำเงินส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน การเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

2.2.2 สภาพปัญหาในลักษณะสัญญาประกันภัยรถยนต์ (กรมธรรม์)

สภาพปัญหาในลักษณะสัญญาประกันภัยรถยนต์นั้น อาจมีความหมายถึงลักษณะต่างๆ ที่อยู่ในรูปของกรมธรรม์ประกันภัยที่มีข้อบกพร่อง ช่องว่างของสัญญาเองหรือเป็นข้อตกลงของบริษัทประกันภัยที่ได้มีข้อตกลงต่าง ๆ ที่อาจมีส่วนทำให้ผู้ที่ต้องการทุจริต ใช้จุดบกพร่องดังกล่าวนี้กระทำการฉ้อโกงได้แนบเนียน สะดวกมากยิ่งขึ้นและกฎหมายไม่สามารถเอาผิดได้

2.2.2.1 ลักษณะกฎหมายประกันภัยกับการบังคับ

สัญญาประกันภัยอาจจะให้คำจำกัดความว่า หมายถึง สัญญาระหว่างผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัย ซึ่งโดยข้อตกลงประการแรกเป็นการคาดการณ์ถึงความเสียหายจากการเสี่ยงภัย ซึ่งเบี้ยประกันซึ่งจะต้องจ่ายเป็นค่าทดแทนในสัญญาประกันภัยทุก ๆ ฉบับจะต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ 4 ประการ ถ้าปราศจากข้อใดข้อหนึ่งสัญญาดังกล่าวก็จะตกเป็นโมฆะ สาระสำคัญ 4 ประการ คือ

1. จะต้องมีการเสนอและสนอง
2. จะต้องมีการตอบแทน
3. คู่สัญญาจะต้องมีความสามารถในการตกลงทำสัญญา
4. วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัยจะต้องชอบด้วยกฎหมาย

ถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่งในสาระสำคัญ 4 ประการดังกล่าว อาจนำไปสู่การฟ้องร้องกันทางแพ่งได้ แต่ไม่อาจจะฟ้องร้องกันได้ในทางอาญา

สัญญาประกันภัยเป็นลักษณะสัญญาที่ไม่มีแบบจึงไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือก็สามารถใช้บังคับได้ ซึ่งอาจจะตกลงกันด้วยวาจาได้ แต่ต้องกระทำโดยคู่สัญญาที่มีอำนาจในการ

⁴⁹ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535, มาตรา 4 บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้ กองทุนหมายความว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาธุรกิจประกันวินาศภัย

⁵⁰ ดูพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535, มาตรา 79.

ทำข้อตกลงได้ ในสัญญาประกันภัยทุกฉบับจะต้องมีบุคคลที่ 3 นอกจากผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย ก็คือผู้รับประกันภัย ซึ่งผู้รับประกันภัยเป็นบุคคลสุดท้ายที่จะได้รับประโยชน์จากการเสี่ยงภัย ซึ่งศาลการณ์ไว้ล่วงหน้า แต่อย่างไรก็ตาม ภัยที่เอาประกันจะต้องไม่เกิดขึ้นโดยผลของการกระทำโดยเจตนาของผู้เอาประกันภัยหรือผู้เอาประกันภัยมีเจตนาทุจริตต่อผู้รับประกันภัย ผู้รับประกันภัยไม่จำเป็นต้องจ่ายจำนวนเงินที่เอาประกัน และผู้เอาประกันภัยจะต้องมีความรับผิดชอบทั้งในทางแพ่งและทางอาญา เว้นแต่ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยกระทำผิดได้การกระทำในขณะที่ไม่สามารถควบคุมสติของตนเองได้ เช่น ผู้เอาประกันภัยเมา หรือวิกลจริต

ในกรณีที่เหตุการณ์ใดไม่มีการฉ้อฉลผู้รับประกันภัยจะต้องผูกพันตามสัญญาในกรมธรรม์ประกันภัย โดยไม่ต้องคำนึงว่าถึงลักษณะการกระทำของผู้เอาประกันภัย และในกรณีนี้สัญญาประกันภัยไม่ได้แสดงถึงความหมายไว้โดยชัดแจ้ง ก็จะต้องใช้หลักการตีความตามเจตนาแบบวิญญูชนทั่วไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เอาประกันภัย บ่อยครั้งที่ผู้เอาประกันภัยมักจะอ้างถึงการที่ตนถูกฉ้อฉลโดยผู้รับประกันภัย แต่ก็มีบางกรณีซึ่งอยู่ภายใต้สถานการณ์บางอย่าง ในที่สุดแล้ว ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องอาศัยความมือของผู้ของสัญญาประกันภัย ผู้รับประกันภัยก็สามารถที่จะได้รับการปลดปล่อยจากการที่จะต้องจ่ายค่าตอบแทนตามสัญญา ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้เอาประกันภัยไม่สามารถจ่ายเบี้ยประกัน หรือในกรณีที่รัฐอยู่ในภาวะสงคราม บางครั้งก็เป็นการปลดปล่อยผู้รับประกันภัยจากการที่จะต้องชำระหนี้ตามสัญญา หรือถ้าในกรณีที่ผู้รับประกันภัยล้มละลาย ซึ่งมีได้เป็นผลมาจากการโกงของผู้รับประกันภัย ผู้รับประกันภัยก็จะสามารถปลดปล่อยภาระในการจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาได้ หรือกรณีที่ผู้รับประกันภัยสละสิทธิในเบี้ยประกันเพราะความรู้ความสามารถของผู้เอาประกันภัย หรือผู้เอาประกันภัยสละสิทธิโดยทันทีในค่าตอบแทน ก็จะเป็นการปลดปล่อยผู้รับประกันภัย ผู้เอาประกันภัยอาจจะได้รับการเยียวยาในทางแพ่งในบางกรณี แต่ผู้รับประกันภัยจะไม่มีคามผิดในทางอาญา

สัญญาประกันอาจจะถูกบอกเลิกโดยข้อตกลง หรือโดยการกระทำของคู่สัญญา คู่สัญญาอาจจะตกลงกันบอกเลิกสัญญา หรือในบางกรณีสัญญาประกันภัยอาจจะสิ้นสุดลงโดยการกำหนดของคู่สัญญาเพียงฝ่ายเดียว อย่างไรก็ตาม คู่สัญญาฝ่ายที่จะบอกเลิกจะต้องส่งคำบอกเลิก ดังกล่าวต่อคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง การบอกเลิกดังกล่าวจึงจะมีผลบังคับได้ถ้าผู้เอาประกันภัยหรือ ผู้รับประกันภัยพบว่ามีการบังคับขู่เข็ญให้ทำสัญญา โดยการแสดงออกที่ฉ้อฉลก็อาจจะมีการบอกล้างสัญญาได้ ถ้าคู่สัญญาฝ่ายที่สามได้รับประโยชน์จากสัญญา ก็จะต้องให้ความยินยอมในการบอกเลิกสัญญาด้วย มิฉะนั้นข้อสัญญาจะยังคงอยู่โดยไม่ถูกกระทบกระเทือน

การแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นเท็จในการทำสัญญาประกันภัย สามารถทำให้สัญญาตกเป็นโมฆะได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวถ้ากระทำโดยเจตนา ก็อาจจะมีผลให้เกิดการฟ้องร้อง

ในทางอาญาได้ อย่างไรก็ตาม การแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นเท็จดังกล่าวจะต้องเพื่อเป็นการทำให้คู่สัญญาเข้ามาทำสัญญา และยิ่งไปกว่านั้นการแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นเท็จนั้นจะต้องเป็นสาระสำคัญของสัญญา ถ้าการแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นเท็จนี้เป็นการกระทำโดยเจตนาที่ถือว่าเป็นความผิดทางอาญาด้วย การแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นเท็จนั้นจะต้องเป็นข้อเท็จจริงในอดีตหรือในปัจจุบัน ซึ่งเป็นรากฐานอันสำคัญของสัญญาประกันภัย ขกตัวอย่างเช่น การสวมทะเบียนและนำรถยนต์มาประกันภัย เป็นต้น

2.2.2.2 สัญญามีผลบังคับกรณีไม่ส่งมอบกรมธรรม์ หรือตรวจสภาพรถยนต์ก่อนทำประกันภัยรถยนต์

การประกันภัยรถยนต์ เป็นการประกันวินาศภัยอย่างหนึ่งซึ่งกฎหมายมิได้กำหนดแบบของความสมบูรณ์ของสัญญาไว้ ฉะนั้นการประกันภัยจึงเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์ เมื่อคู่กรณีแสดงเจตนาเสนอสนองถูกต้องตรงกัน กล่าวคือ เมื่อผู้เอาประกันภัยแสดงเจตนาทำประกันภัยกับบริษัทประกันภัยและเมื่อบริษัทตกลงสนองรับการทำประกันภัยแล้วสัญญาประกันภัยจึงเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์ แม้บริษัทยังไม่ได้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัย⁵¹ และในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยประสงค์จะให้บริษัทเริ่มคุ้มครองในวันที่แสดงเจตนา นั้น ผู้เอาประกันภัยควรจะมีการแจ้งของมูล และหลักฐานทางโทรศัพท์ หรือโทรสารควบคู่กันไปด้วย⁵² ซึ่งทางปฏิบัติข้อมูลต่างๆ เหล่านี้มักจะมาในการเสนอของตัวแทน หรือนายหน้าของบริษัทประกันภัยเป็นผู้ที่แจ้ง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาอย่างมากมาในการกระทำทุจริต ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าการกระทำทุจริตประเภทนี้มาจากช่องทางของเงื่อนไขในกรมธรรม์นั้นๆ เองที่เปิดให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้น การที่ไม่มีการตรวจสอบสภาพรถยนต์ก่อนทำประกัน ไม่ว่าจะเป็นการทำประกันประเภท 1, 2, 3 ก็ล้วนแล้วแต่จะก่อให้เกิดการฉ้อโกงการประกันภัยรถยนต์กันมากขึ้นซึ่งทางบริษัทผู้รับประกันภัยต่างๆ ก็ทราบถึงสาเหตุนี้แต่ก็มีได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังจึงจะมีการพยายามที่จะแก้ไขอยู่ไม่ว่าการเข้มงวดในการตรวจสอบสภาพรถยนต์ก่อนทำประกัน แต่ความเป็นจริงนั้นการตรวจสอบสภาพรถยนต์ก่อนทำประกันมีเพียงการประกันภัยภาคสมัครใจประเภท 1, 2 เท่านั้น แต่รถยนต์ที่กระทำการทุจริตนั้นมิได้เฉพาะการทำประกันภัยรถยนต์ประเภท 1, 2 เท่านั้น การทำประกันภัยรถยนต์ ประเภท 3 และการประกันภัยภาคบังคับ ก็มีการฉ้อโกงโดยอาศัยช่องว่างของเงื่อนไขกรมธรรม์นี้เช่นกัน ซึ่งรูปแบบการฉ้อโกงการประกันภัยรถยนต์ประเภทนี้ได้แก่ การนำรถยนต์ที่มีร่องรอยความเสียหายอยู่ก่อนแล้วมาแจ้งทำประกัน และยังมีอีกหลายรูปแบบ (ผู้เขียนเสนอรายละเอียดในข้อ 2.3)

⁵¹ สมาคมประกันวินาศภัย คณะอนุกรรมการประกันภัยรถยนต์. เล่มเดิม. หน้า 1.

⁵² แหล่งเดิม. หน้า 10.

2.2.2.3 ใบเหลือง, ใบเคลม (สัญญาสถานะสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายซึ่งกันและกัน KNOCK FOR KNOCK AGREEMENT)

สภาพปัญหาในสัญญาประกันภัยรถยนต์ ที่ผู้เอาประกันภัยสามารถนำเอาข้อบกพร่องในกรณีนี้ไปใช้เพื่อทวงรื้อคืนนั้นคือ ใบเหลือง, ใบเคลม (สัญญาสถานะสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายซึ่งกันและกัน KNOCK FOR KNOCK AGREEMENT) คือข้อตกลงระหว่างบริษัทประกันภัยที่จะไม่เรียกร้องค่าเสียหายซึ่งกันและกัน เมื่อรถยนต์ที่เอาประกันภัยของบริษัทประกันภัยคู่สัญญาเกิดอุบัติเหตุชนกัน โดยต่างฝ่ายจะทำการชดเชยค่าเสียหายให้กับรถยนต์ที่ฝ่ายตนได้รับประกันภัยไว้โดยไม่คำนึงว่าฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายถูก⁵³ การที่บริษัทประกันภัยต่างๆ ได้มีข้อตกลงทำสัญญาระหว่างกันประเภทนี้ เป็นข้อตกลงที่ได้รับอิทธิพลจากการประกันภัยของต่างประเทศ แล้วนำมาใช้กับประเทศไทยโดยขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงว่ามีจุดที่จะต้องแก้ไข หรือจุดบกพร่องจากสัญญาที่ออกมาในรูปของกรมธรรม์ว่ามีปัญหาอย่างไร และเมื่อไร

ในอดีตสัญญาสถานะสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายซึ่งกันและกัน KNOCK FOR KNOCK AGREEMENT กระทำได้เฉพาะรถยนต์ที่ทำประกันภัยภาคสมัครใจประเภท 1 ต่อรถยนต์คู่กรณีที่ทำประกันภัยประเภท 1 เท่านั้น⁵⁴ บริษัทได้อนุญาตให้ผู้เอาประกันภัยของแต่ละฝ่ายออกใบเคลมให้แก่กันและกันได้โดยไม่ต้องมีการตรวจสอบสภาพความเสียหายแต่อย่างใดและบริษัทผู้รับประกันภัยก็จะรับผิดชอบในรถยนต์ที่ตนเองรับประกันไว้จะตัดสินใจเรียกหรือว่าฝ่ายใดเป็นฝ่ายผิดหรือไม่ผิด แต่จะมีผลคือฝ่ายที่ไม่ต้องรับผิดชอบ ประวัติดรถยนต์ที่เอาประกันก็จะดีและมีส่วนลดในการทำประกันในครั้งต่อไปส่วนผู้ที่เป็นฝ่ายรับผิดชอบประวัติก็จะเสีย เช่น

1. นาย ก. มีประกันประเภท 1 เชี่ยวชนกับ รถยนต์นาย ข. ซึ่งมีประกันประเภท 1 เช่นกัน ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนี้ นาย ก. เป็นฝ่ายประมาท

2. มีการแลกใบเคลมให้แก่กันและกัน

3. รถยนต์ของแต่ละฝ่ายก็เข้าไปเปิดเคลมเพื่อจัดซ่อมที่บริษัทของตนเองต่อไป

ซึ่งหากพิจารณาถึงประโยชน์ของสัญญาฯ นี้จะเห็นว่า มีหลายประการเช่นกัน ได้แก่ ไม่ต้องเสียเวลา, ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่างๆ ขจัดปัญหาการขัดแย้งเรื่องมูลค่าความเสียหายระหว่างบริษัทประกันภัย หรือลดปัญหาการจราจร แต่ในประโยชน์นั้นก็แฝงด้วยโทษที่มากมาย และมีการทวงรื้อประเภทนี้เป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเงื่อนไขในการแลกใบเคลมกันนั้นทางบริษัทมิได้ทำการตรวจสอบรถที่เกิดอุบัติเหตุแต่อย่างใด เพียงแต่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดยอมรับผิดก็

⁵³ สถาบันประกันภัยไทย. (2544). เอกสารประกอบคำบรรยายประกันภัยประเภทต่างๆ. หน้า 92.

⁵⁴ สถาบันประกันภัยไทย. เล่มเดิม. หน้า 92.

สามารถที่จะแยกรถยนต์ออกจากกันได้ทันที ปัญหาหรือการทุจริตนี้เช่นฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ทำการเปลี่ยนตัวผู้ขับขี, หรือฝ่ายที่ถูกสมยอมรับผิดชอบเองเพื่อให้อีกฝ่ายได้รับส่วนลดประวัติ เป็นต้น (รายละเอียดในข้อ 2.3) แต่ปัจจุบันได้มีการออกคำสั่งให้รถยนต์ที่ประกันภัยภาคสมัครใจประเภท 2, 3 ก็สามารถมีใบเคลม โดยที่ไม่ต้องรอการพิสูจน์ความเสียหายซึ่งก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการประกันภัยรถยนต์มากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

2.2.2.4 การอนุมัติให้อยู่ในเครื่องสามารถเปิดเคลมได้

การเปิดเคลม หมายถึง การที่ผู้เอาประกันภัยสามารถที่จะดำเนินการอย่างใด ๆ ในการขอจัดซ่อมและดำเนินการแจ้ง รวมถึงแจ้งเหตุเกิดเหตุต่าง ๆ โดยไม่ต้องไปดำเนินการที่ทำการของบริษัทผู้รับประกันภัย

สำหรับการถือโอกาสในการเปิดเคลมเป็นการถือโอกาสที่หาพยานหลักฐานได้ยากที่สุดประการหนึ่งนั่นคือ การถือโอกาสโดยผู้เอาประกันภัยโดยรวมมือกับอยู่ในเครื่องหรืออยู่ซ่อมรถต่างๆ ที่นำรถผู้เอาประกันภัยมาเคลม

การเคลมโดยอยู่ในเครื่องบริษัทประกันนั้นๆ คือปัจจุบันนี้เพื่อความสะดวกแก่ลูกค้าผู้ที่ทำประกันนั้น เมื่อมีการเกิดอุบัติเหตุเกิดขึ้นโดยที่มีคู่กรณีที่เป็นสิ่งของต่างๆที่อาจเป็นของสาธารณะ หรือมีเจ้าของและสิ่งของดังกล่าวไม่ได้รับความเสียหายอาทิเช่น การเฉี่ยวชนกิ่งไม้ การเฉี่ยวชนเหล็ก เหวชนประตู อื่นๆ อีกมากมายแล้วแต่ผู้เอาประกันภัยจะอ้างขึ้นมาผู้เอาประกันภัยสามารถที่จะเข้าไปจัดซ่อมที่อยู่ในเครื่องได้ทันทีโดยไม่ต้องผ่านทางบริษัทประกันภัย คือ เปิดเคลมที่อยู่ในเครื่องแล้วแจ้งเหตุภายหลังได้ และทางบริษัทประกันภัยจะส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบภายหลัง ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวอาจทำให้เกิดการถือโอกาสขึ้นมาได้อย่างมากมายหลายวิธีถ้าหากอยู่ซ่อมรถและผู้เอาประกันภัยขาดจิตสำนึกที่ดี

เช่น เมื่อมีการเฉี่ยวชนเกิดขึ้นแต่ผู้เอาประกันภัยไม่ได้มีการแจ้งเหตุให้ทางบริษัทประกันภัยทราบ และเก็บร่องรอยความเสียหาย (รอยเฉี่ยวชน) ไว้ ต่อมาก็ได้เข้าไปเปิดเคลม (ขอจัดซ่อม) ที่อยู่ในเครื่อง อยู่ในเครื่องก็หวังดีเห็นว่า สิรถยนต์คันดังกล่าวเก่าแล้ว หรือถ้าทำสีเพียงบางชิ้นสีจะไม่เหมือนกัน จึงตกลงกับผู้เอาประกันภัยว่าจะทำสีให้ทั้งคันแต่ต้องมีค่าใช้จ่าย คือต้องเสียค่า “ความเสียหายส่วนแรก”⁵⁵ เป็นจำนวนเงินที่บริษัทนั้นจะพิจารณาว่าผู้เอาประกันภัยจะต้องเสียเท่าไร นั่นคือการพิจารณาจากการเสียหายจริงที่บริษัทประกันภัยได้รับเนื่องจากการที่ผู้เอาประกันภัยไม่ได้ปฏิบัติตามหน้าที่ตนเอง คือหน้าที่ของผู้เอาประกันภัย เมื่อเกิดอุบัติเหตุผู้เอาประกันภัย

⁵⁵ “ความเสียหายส่วนแรก” หมายถึง จำนวนเงินส่วนแรกของความรับผิดชอบหรือความเสียหายอันมีความคุ้มครองตามสัญญา หรือเอกสารแนบท้ายแห่งกรมธรรม์ประกันภัยนี้ ที่ผู้เอาประกันภัยต้องรับผิดชอบเอง.

จะต้องแจ้งให้บริษัท ประกันภัยทราบ โดยทันที ถ้าผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติตามบริษัทประกันภัย สามารถเรียกให้ทางผู้เอาประกันภัยจะต้องชดเชยค่าเสียหายได้ตามจริงเท่าที่บริษัทได้รับความเสียหาย ต่อมาจึงโทร ไปแจ้งกับทางบริษัทว่ารถยนต์คันเอาประกันได้ประสบอุบัติเหตุมา เมื่อเจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจสอบแล้วพบว่าได้มีร่องรอยความเสียหายเกิดขึ้นจริง จึงต้องอนุญาตให้จัดการซ่อมได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถทำการพิสูจน์หลักฐานได้แต่อย่างใด จำรายไปกว่านั้นคือในกรณีที่อยู่ซ่อมรถมีความสนิทสนมกับเจ้าหน้าที่ตรวจสอบของบริษัทประกันภัย ซึ่งปกติส่วนมากจะเห็นว่ามี ความสนิทสนมกัน เนื่องจากจะต้องมีการทำงานอยู่ร่วมกันเสมอ ซึ่งบริษัทประกันภัยบางบริษัทจะมีการให้เจ้าหน้าที่ของบริษัทไปประจำอยู่ที่อู่ซ่อมรถยนต์ที่อยู่ในเครือของตน โดยถือเสมือนว่าอู่ซ่อมรถเป็นจุดที่ประจำสำหรับการออกไปตรวจสอบอุบัติเหตุ ซึ่งทั้งหลายเหล่านี้ก็มักจะก่อให้เกิดการ ผิดโกงกันง่ายยิ่งขึ้น ดังกรณีที่ยกอ้างขึ้นเงินที่ได้รับจากลูกค้า ที่ต้องเก็บเงินค่าความเสียหายส่วน แรก เจ้าหน้าที่บริษัทประกันภัยก็จะเขียนรายงานขอยกเว้นค่าเสียหายส่วนแรก และเงินที่เรียกเอา กับผู้เอาประกันภัยเจ้าหน้าที่ก็จะเบียดบังเอามาเป็นของตน ถือว่าเป็นการฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์อีก ประเภทหนึ่ง

จะเห็นได้ว่าอู่ซ่อมรถยนต์มีความผิดฐานฉ้อโกงประกันวินาศภัย และความผิดฐาน เจตนาทำให้เสียหาย ส่วนเจ้าหน้าที่ที่มีความผิดฐานฉ้อโกงประกันวินาศภัยเช่นกัน การฉ้อโกง ประเภทนี้จึงเป็นปัญหาที่ยากแก่การแก้ไขซึ่งปัจจุบันนี้ก็ยังไม่สามารถที่จะแก้ไขได้ บริษัท ประกันภัยรู้ว่าการขอจัดซ่อมในครั้งนี้ไม่สุจริตแต่ต้องยินยอมให้ดำเนินการทำไป เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านี้ มันเกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของบริษัทประกันภัยว่า ดีหรือไม่ดี ถ้าเคลมง่ายผู้เอาประกันภัยก็บอกว่าดี ถ้ามีการตรวจสอบพิสูจน์หลักฐานกันมากบริษัทก็จะต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น แล้วยังถูกลูกค้าตำหนิ ว่าเป็นบริษัทที่ไม่ดี เสียชื่อเสียงว่า “เคลมยาก” จ่ายเงินช้าและอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งในส่วนข้อบกพร่องนี้บริษัทประกันภัยบางบริษัทนั้นแทนที่จะร่วมมือกันแก้ไข กลับมีการนำจุดบกพร่องนี้มาเป็น จุดขายของบริษัทตนเองว่า “เคลมง่ายจ่ายเงินไม่เกิน 7 วัน” เป็นต้น

2.2.2.5 ปริมาณแอลกอฮอล์ในเส้นเลือดไม่น้อยกว่า 150 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์^{๔๖}

หากบุคคลที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ในเส้นเลือดตั้งแต่ 150 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ขึ้นไปมาขับขีรถยนต์คันเอาประกันภัยจนเกิดอุบัติเหตุ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอก ความเสียหายนั้นจะ ไม่คุ้มครอง ซึ่งตามเงื่อนไขนี้มีการถกเถียงกับอยู่ว่า ในปริมาณที่เจ้าหน้าที่ ตำรวจสามารถที่จะเอาผิดกับผู้ขับขี่ที่มีเมามาในฐานความผิดขับรถในขณะมีเมามา ซึ่งปริมาณ แอลกอฮอล์ในเส้นเลือดเพียง 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ซึ่งน้อยกว่าปริมาณที่บริษัทประกันภัยจะ

^{๔๖} สมาคมประกันวินาศภัย คณะอนุกรรมการประกันภัยยานยนต์. เล่มเดิม. หน้า 37.

ปฏิเสธความรับผิดชอบได้ และที่สำคัญคือเมื่อไม่มีการตรวจแอลกอฮอล์ บริษัทก็ไม่สามารถที่จะปฏิเสธความรับผิดชอบได้เช่นกัน แม้ผู้ขับจะมีพฤติกรรมที่น่าจะเชื่อว่าเมาสุราก็ตาม พนักงานบริษัทไม่มีอำนาจที่จะขอทำการตรวจแอลกอฮอล์เองได้ ทั้งที่บริษัทประกันภัยเป็นผู้เสียหาย

2.2.2.6 การยกเว้นรถยนต์สูญหาย ไฟไหม้

ความเสียหายหรือสูญหายอันเกิดจากการลักทรัพย์หรือขโมยทรัพย์โดยบุคคลที่ได้รับมอบหมายหรือครอบครองรถยนต์ตามสัญญาเช่า สัญญาเช่าซื้อ หรือสัญญาจำนำหรือบุคคลที่จะกระทำสัญญาดังกล่าวประกันภัยไม่อาจคุ้มครองได้ เนื่องจากการทุจริตโดยบุคคลดังกล่าวนี้ทำได้ง่าย ความเสี่ยงสูง กรมธรรม์จึงไม่อาจคุ้มครองได้⁵⁷

เนื่องจากการยกเว้นความรับผิด การตีความจะต้องตีความอย่างเคร่งครัด การกระทำการทุจริตดังกล่าวจะต้องเป็นทรัพย์ของบุคคลที่ได้รับมอบหรือครอบครอง เฉพาะตามสัญญา 3 ประเภท ที่ระบุไว้ตามกรมธรรม์เท่านั้น⁵⁸ ดังนั้นปัญหาการทุจริตโดยการโจรกรรมรถยนต์ จึงมีความรุนแรงมากกว่าปัญหาอื่นและมีความผิดทางอาญามากกว่าความผิดอื่นเช่นกัน

2.2.3 สภาพปัญหาลักษณะกฎหมายที่บังคับใช้ในการประกันภัยรถยนต์

การบังคับใช้กฎหมายการประกันภัยรถยนต์ โดยทั่วไปการบังคับใช้จะอยู่ในรูปของกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งกฎหมายมิได้กำหนดแบบของความสัมพันธ์ของสัญญาไว้ ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายประกันภัยรถยนต์ จะมีความสมบูรณ์ได้ก็ขึ้นอยู่กับการศึกษาตีความในกรมธรรม์ และเมื่อการตีความนั้น ได้กำหนดไว้ว่า “ความหมายและเจตนารมณ์ของข้อความที่ปรากฏในกรมธรรม์ประกันภัยนี้ รวมทั้งเอกสารแนบท้ายและเอกสารประกอบให้ตีความตามที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบ”⁵⁹ เนื่องจากแบบและข้อความกรมธรรม์ประกันภัย รวมทั้งเอกสารประกอบ และเอกสารแนบท้ายจะต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน ฉะนั้น คำหรือข้อความที่ปรากฏในกรมธรรม์รวมทั้งเอกสารประกอบและเอกสารแนบท้าย จะต้องมีความหมายและเจตนารมณ์ตามที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้ ตามคู่มือฉบับนี้การปฏิบัติที่เป็นการฝ่าฝืนต่อความหมายและเจตนารมณ์ที่นายทะเบียนให้ความเห็นชอบไว้ อาจเป็นการประวิงการชดเชยค่าสินไหมทดแทน⁶⁰

⁵⁷ แหล่งเดิม. หน้า 38.

⁵⁸ คู่มือที่ 5925/2538

⁵⁹ แหล่งเดิม. หน้า 99.

⁶⁰ สมาคมประกันวินาศภัย คณะอนุกรรมการประกันภัยรถยนต์. เล่มเดิม. หน้า 22.

ส่วนการบังคับใช้ในกฎหมายสำหรับผู้กระทำการทุจริต ฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์ หรือทำผิดจากความหมายและเจตนารมณ์ตามกฎหมายนี้ จึงอยู่ในการดำเนินการทางแพ่งและทางอาญา ซึ่งมีความแตกต่างกัน

2.2.3.1 สภาพปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายแพ่ง

การทุจริตในทางกฎหมายแพ่งได้มีบทบัญญัติอยู่ในเรื่องของข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้เอาประกันภัย

บริษัทประกันภัยซึ่งมีฐานะเป็นผู้รับประกันภัย ย่อมมีหน้าที่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยเมื่อมีวินาศภัยตามที่ตกลงกันไว้ แต่มีในบางกรณีผู้รับประกันภัยก็อาจไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประกันภัย การไม่ต้องรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยนี้ แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ การไม่ต้องรับผิดชอบโดยผลของกฎหมาย และ โดยผลของสัญญา

การไม่ต้องรับผิดชอบโดยผลของกฎหมาย มีกล่าวไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 879⁶¹ คือไม่ต้องรับผิดชอบเพราะความทุจริตหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัย⁶² ดังนั้นถ้าความวินาศภัยหรือเหตุอื่นที่ตกลงรับประกันภัยไว้ได้เกิดขึ้น เพราะความทุจริตหรือเพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัย หรือ ผู้รับประกันภัย ผู้รับประกันภัยก็ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ เพราะบุคคลย่อมไม่สามารถถือเอาประโยชน์จากความทุจริต⁶³ และความทุจริตหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงนั้น ต้องเกิดจากผู้เอาประกันภัยหรือเป็นผู้รับประกันภัยเท่านั้น แต่ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลอื่น หรือ คนที่ใกล้ชิดกับผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยสักเพียงใดก็ตามเช่นบิดา มารดา บุตร ภรรยา คนใช้หรือลูกจ้าง⁶⁴ โดยผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยได้สมคบหรือใช้ให้ทำ ผู้รับประกันภัยก็ไม่พ้นความผิด⁶⁵

จึงมีปัญหาว่าอย่างไรจึงถือว่า วินาศภัยได้เกิดขึ้นเพราะความทุจริต ในข้อนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้อธิบายไว้ แต่พอจะกล่าวได้ว่าการกระทำด้วยความมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดภัยโดยตรงหรือโดยลักษณะที่เห็นได้ว่าย่นตรายเป็นผลอันยังต้องเกิดจากการกระทำ

⁶¹ ดูประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 879.

⁶² ฎีกาที่ 4830/2537.

⁶³ จิตติ ดิงศกัทธิย์. (2543). กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย (พิมพ์ครั้งที่ 11 ปรับปรุงใหม่). หน้า 86.

⁶⁴ ฎีกาที่ 3151/2526

⁶⁵ Macgilliyay . p.1005. Porter .p.115. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 220.

อันนั้น^{๖๖} กล่าวคือ ถ้าวินาศภัยเกิดขึ้นเพราะการกระทำโดยเจตนา หรือจงใจให้เกิดผลคือ ความวินาศภัยขึ้น เช่น ชูชิตรยณต์ซึ่งเอาประกันภัยไว้ หรือถ้าวินาศภัยเกิดขึ้นเพราะเป็นผลอันควรที่จะเกิดจากการกระทำเช่นนั้น เช่น ตัดกิ่งไม้เพื่อให้หล่นลงมาถูกรยณต์ได้รับความเสียหาย ดังนี้ก็ถือว่าเป็นความทุจริตตามความหมายของมาตรานี้ ทั้งนี้โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงว่าผู้กระทำมีเจตนาที่จะให้ได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัยหรือไม่ เช่น สามีทะเลาะกับภรรยาแล้วเกิดโทสะจึงทุบรถตนเองได้รับความเสียหาย หรือมีรยณต์ขับปาดหน้าจึงเกิดโทสะจึงไล่ขับรยณต์ชนรยณต์คันดังกล่าว ซึ่งแม้ว่าจะเป็นการทุบหรือการชนเพราะความโกรธแต่มีเจตนาที่จะทุบหรือชนเพราะอยากได้ประโยชน์จากการประกันภัย แต่กระนั้นก็ยังต้องถือว่าเป็นการกระทำให้เกิดวินาศภัยขึ้นด้วยความทุจริตแล้ว^{๖๗}

ส่วนการไม่ต้องรับผิดชอบในผลของสัญญาได้แก่ กรณีซึ่งสัญญาประกันภัยมีข้อความเงื่อนไขจำกัดความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยไว้ ซึ่งถ้าผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเหล่านั้น ก็อาจจะทำให้ผู้รับประกันภัยพ้นความรับผิดชอบ หากได้มีข้อสัญญากำหนดไว้เช่นนั้น เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญานี้ อาจเป็นเงื่อนไขบังคับให้ผู้เอาประกันภัยต้องปฏิบัติก่อนที่มีวินาศภัยขึ้นก็ได้ เช่น ให้แจ้งการประกันภัยที่มีความเสี่ยงภัย หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่เอาประกันภัยสูงขึ้น ให้ผู้รับประกันภัยทราบ หรืออาจจะเป็นเงื่อนไขให้ปฏิบัติภายหลังที่มีวินาศภัยแล้วก็ได้ เช่น ให้แจ้งรายละเอียดแห่งทรัพย์สินที่วินาศภัยในกำหนดที่ระบุไว้เป็นต้น

แต่ทั้งนี้ในความหมายของกฎหมายอาญาที่ได้บัญญัติไว้ยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขเช่นกัน

2.2.3.2 สภาพปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายอาญา

การประกันภัยรยณต์ นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการประกันวินาศภัยดังที่ได้กล่าวมาแล้วและลักษณะของสัญญาหรือข้อบังคับต่าง ๆ นั้นก็อยู่ในรูปแบบของกรรมธรรม์ ดังนั้นกฎหมายที่ใช้บังคับส่วนมากจะอยู่ในรูปของการบังคับใช้หรือตีความตามความหมายและเจตนารมณ์ของกรรมธรรม์เป็นหลัก ดังนั้นเมื่อมีความผิดโดยการทุจริตไม่ว่าจะลักษณะการกระทำแบบทั่วไปหรือทุจริตจากช่องว่างของกรรมธรรม์ ซึ่งส่งผลให้บริษัทประกันภัยได้รับความเสียหายก็ล้วนแล้วแต่เป็นการฉ้อโกงทั้งสิ้น กฎหมายจึงได้กำหนดให้มีบทบัญญัติที่มีฐานความผิดนี้ไว้โดยตรง นั่นคือ

^{๖๖} จิตติ ตังศภักย์. (2543). กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย (พิมพ์ครั้งที่ 11 ปรับปรุงใหม่). หน้า 86.

^{๖๗} พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535, มาตรา 43 บัญญัติว่า “หากพนักงานสอบสวนมีเหตุอันควรสงสัยว่าวินาศภัยเกิดขึ้นด้วยความทุจริตของผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประกันภัย ให้แจ้งเหตุที่สงสัยไปยังนายทะเบียนและนายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งไปยังผู้รับประกันภัยให้งดใช้ค่าสินไหมทดแทนไว้ก่อนได้”

ความผิดฐานฉ้อโกงประกันวินาศภัย มาตรา 347 บัญญัติว่า “ผู้ใดเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย แก่ถึงทำให้เกิดเสียหายทรัพย์สินอันเป็นวัตถุประกันภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ความผิดตามมาตรานี้เป็นความผิดที่ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาตามมาตรา 59 วรรค 2⁶⁸ และต้องเจตนาพิเศษคือเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย⁶⁹ ส่วนผลของการกระทำนั้นความผิดฐานนี้ไม่ต้องการผลกล่าวคือเป็นความผิดสำเร็จทันทีเมื่อมีการแก่งถึงให้เกิดความเสียหาย

ดังนั้น จึงมีปัญหาว่าการทุจริตในทางแพ่งกับการแก่งถึงให้เกิดความเสียหายตามมาตรา 347 นั้นเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพราะการกระทำดังกล่าวจะส่งผลถึงผู้ที่ได้กระทำการทุจริตว่ามีเหตุที่ต้องได้รับโทษหรือไม่อย่างไร

เรื่องความทุจริตตามความหมายของมาตรา 879 ดังที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้น ต่างกันกับกรณีการแก่งถึงให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 347 เพราะการที่จะผิดทางอาญามาตรานี้จะต้องปรากฏว่าได้แก่งถึงให้เกิดความเสียหายเช่นนั้นด้วยความมุ่งหมายที่จะให้ตนเอง หรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย กล่าวคือ ไม่ว่าผู้ใดจะเป็นผู้แก่งถึงทำ ถ้าได้ทำด้วยความมุ่งหมายที่จะให้ได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย จึงจะมีความผิด⁷⁰

ดังนั้น เมื่อบทบัญญัติของกฎหมายมาตรา 347 ได้มีการตีความที่แคบกว่าความผิดฐานอื่น ผลคือในการบังคับใช้ในความผิดฐานนี้ จึงไม่สามารถครอบคลุมถึงปัญหาทุกปัญหาที่ได้มีการฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์ เมื่อมีการฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์เกิดขึ้นอันเกิดจากการที่มีผู้ทุจริต เช่น แสดงข้อความอันเป็นเท็จ, การจัดฉากการชน, การเปลี่ยนผู้ขับขี่, การปลอมเอกสารต่างๆ และอีกมากมายหลายวิธี อาจมีสาเหตุมาจาก การที่ฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์สามารถที่จะกระทำความคิดได้ทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำตั้งแต่ยังไม่ได้เข้ามาทำประกันภัย ขณะที่อยู่ในระยะเวลาทำประกันภัย หรือ ขั้นตอนของการเรียกร้องค่าเสียหายและเมื่อสัญญาประกันภัยสิ้นสุด (รายละเอียดจะกล่าวในข้อ 2. และข้อ 3.) แต่หากการทุจริตไม่ได้เกิดจากการแก่งถึงให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอาประกัน บทบัญญัติตามมาตรา 347 ก็ไม่สามารถบังคับใช้ได้และ

⁶⁸ กฎหมายอาญามาตรา 59 วรรค 2 บัญญัติว่า “การกระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการกระทำ และขณะเดียวกันผู้กระทำความผิดประสงค์ต่อผล หรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้น”

⁶⁹ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2539). คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา. หน้า 157.

⁷⁰ ไซยศ เหมะรัชตะ. (2543). กฎหมายว่าด้วยประกันภัย (พิมพ์ครั้งที่ 5). หน้า 227.

สิ่งสำคัญที่สุดที่กฎหมายมาตรา 347 นี้ไม่สามารถที่จะเอาผิดกับผู้กระทำการฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์ได้เลย คือ

1. บทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัยนั้นแตกต่างจากการประกันภัยรถยนต์ กล่าวคือ การประกันวินาศภัยทั่วไปจะมุ่งคุ้มครองเฉพาะตัวทรัพย์สินที่เอาประกันภัยไว้เท่านั้น โดยมีผลผูกพัน 2 ฝ่าย 1. ผู้รับประกันภัยกับ 2. ผู้เอาประกันภัย เช่น ประกันอัคคีภัย ประกันภัยขนส่ง ประกันภัยทางทะเล เป็นต้น แต่การประกันภัยรถยนต์มีการประกันภัยประเภทค่าจูนรวมอยู่ด้วย ดังนั้นผลผูกพันจึงแตกต่างจากการประกันวินาศภัยทั่วไป คือมีฝ่ายที่ 3. ได้แก่บุคคลภายนอก ซึ่งบุคคลภายนอกนี้มีใช้ผู้รับประกันภัยในสัญญาประกันภัยรถยนต์ แต่เป็นบุคคลภายนอกผู้ที่มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้เองตามกฎหมาย ดังนั้นบทบัญญัติที่บัญญัติให้ การเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินที่เอาประกัน ไว้เพียงฝ่ายเดียว คือ “การแก่งทำให้เกิดความเสียหายต่อ (กรรม) วัตถุที่เอาประกัน” นั้นก็หมายความว่า ความเสียหายอย่างใด ๆ ที่เกิดขึ้น จำต้องเกิดกับรถยนต์ที่เอาประกันภัยไว้เท่านั้น หากการกระทำใดที่แก่งทำให้เกิดความเสียหาย แต่ความเสียหายดังกล่าวเกิดขึ้นกับรถยนต์ของบุคคลภายนอก ซึ่งรถยนต์ที่เอาประกันไม่ได้รับเสียหาย หรือไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เพราะทำประกันภัยรถยนต์ประเภทคุ้มครองเฉพาะความรับผิดชอบบุคคลภายนอก (กรมธรรม์ประเภท 3) ไม่ได้คุ้มครองความเสียหายต่อรถยนต์ที่เอาประกันภัย ดังนั้นก็หมายความว่า บทบัญญัติมาตรา 347 ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการฉ้อโกงประกันวินาศภัยโดยตรงไม่สามารถบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งในสังคมปัจจุบันการฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์มีมากมาย เพราะทำได้ง่าย และทำให้เกิดความเสียหายโดยรวมมากกว่าการประกันวินาศภัยประเภทอื่น แต่กลับว่าไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ จากบทบัญญัติความผิดมาตรานี้เพื่อมาลงโทษ ผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งการกระทำความผิดทั้งหลายล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบริษัทประกันภัยซึ่งเป็นผู้รับประกันภัย

เมื่อมีปัญหาการทุจริตด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น จึงไม่มีกฎหมายที่จะเอาผู้กระทำความผิดไปลงโทษได้อย่างจริงจัง ปัญหาการฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์จึงไม่ลดลงและนับวันก็ยิ่งจะทวีความรุนแรงมากขึ้น บทบัญญัติตามมาตรา 347 จึงไม่เป็นการสมควรที่จะมีการนำมาใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันได้ และควรที่จะมีการแก้ไขให้ทันยุคทันสมัยและให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจากเมื่อมีการทุจริตเกิดขึ้นการนำความตามบทบัญญัติฐานฉ้อโกงประกันวินาศภัย ตามมาตรา 347 บังคับใช้กับผู้ที่มีเจตนาฉ้อโกงไม่ได้ เพราะไม่เข้ากับองค์ประกอบ

ของฐานความผิดแต่อาจจะนำบทบัญญัติความผิดฐานฉ้อโกงทั่วไปตามมาตรา 341⁷¹ ซึ่งเป็นบทลงโทษที่เบากว่ามาตรา 347 มาบังคับได้ เห็นได้จากการดำเนินการเอาผิดกับผู้ฉ้อโกงประกันรถยนต์ตามมาตรา 347 หรือเหตุการณ์บางลักษณะจะมีการทุจริต กฎหมายก็ไม่อาจนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ซึ่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่เคยมีการปรากฏในคำพิพากษาของศาลฎีกาที่เป็นบรรทัดฐานของการตีความกฎหมายและลงโทษเอาผิดกับผู้กระทำความผิดของมาตรา 347 แต่อย่างใด และสาเหตุประการสำคัญคือบทบัญญัติมาตรา 347 นี้เป็นความผิดที่ยอมความกันได้ ซึ่งมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่เอื้อประโยชน์ให้ผู้ทำการทำการทุจริตฉ้อโกงประกันวินาศภัยกันมากขึ้น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1376-1380/2508 “เมื่อได้ความว่าผู้เอาประกันภัย หรือผู้ได้รับประโยชน์ได้ทำให้เกิดวินาศภัยขึ้นด้วยความทุจริตแล้ว ผู้รับประกันภัยก็ไม่ต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้ ไม่จำเป็นต้องฟ้องร้องผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์เป็นคดีอาญา” จึงมีผลทำให้ผู้ที่กระทำความผิดฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์ไม่เกรงกลัวกฎหมายและในส่วนของบริษัทประกันภัยนั้นก็ไม่อยากจะมีปัญหาขัดแย้งกับผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นลูกค้าของตนโดยเกรงว่าจะเสื่อมเสียชื่อเสียงและเป็นการเสียเวลา เสียค่าใช้จ่าย ในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำการฉ้อโกง นั้นเอง

2.2.4 สภาพปัญหาลักษณะกฎหมายที่ความผิดอันยอมความได้

กฎหมายอาญานั้นจัดได้ว่ามีภารกิจในการคุ้มครองการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม ซึ่งโดยธรรมชาติมนุษย์มีความจำเป็นที่ต้องอยู่ร่วมกันเมื่อมนุษย์จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันการกระทบกระทั่งกันไม่ว่าทางใดทางหนึ่งจะต้องเกิดขึ้นเป็นธรรมชาติ กฎหมายอาญาในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการรักษาความสงบ และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองจึงมีความสำคัญมาก⁷² โดยมีบทบัญญัติต่างๆ พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมแต่ละยุคสมัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจะควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคมให้มีความเรียบร้อยในสังคม แม้การกระทำความผิดอาญาบางอย่างจะได้กระทบต่อบุคคลผู้เสียหายให้ได้รับผลกระทบที่ดี การกระทำความผิดนั้นก็ยังได้ชื่อว่า กระทบกระเทือนสังคมเป็นส่วนรวม

สำหรับประเทศไทยการกระทำความผิดทุกความผิดที่กระทบกระเทือนต่อสังคมส่วนรวมในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์แล้ว หรือความผิดที่การกระทำแล้วเป็นภัยแก่บุคคลก็ตามรัฐจะต้อง

⁷¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341.บัญญัติว่า “ผู้ใดโดยทุจริตหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงที่ควรบอกให้แจ้ง โดยเจตนาและโดยมีมูลเหตุชักจูงใจโดยทุจริต และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม ทำ ฉอน หรือทำลายเอกสารผู้อื่น กระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

⁷² คณิต วนกร. (2543). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. หน้า 31.

เข้ามาดำเนินคดีอาญาหรือรักษาความสงบเรียบร้อยซึ่งเป็นภาระกิจที่สำคัญของรัฐและให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมายอาญา แต่ก็มีคามคิดบางประเภทที่เป็นข้อยกเว้นให้สิทธิแก่บุคคลตามที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยให้สิทธิบุคคลที่เป็นผู้เสียหายเข้ามาเป็นโจทก์ในการดำเนินคดี หรือการระงับการดำเนินคดี ความคิดชนิดนี้ก็คือ “ความคิดอันยอมความได้” ซึ่งเป็นความคิดที่กระทบต่อบุคคลโดยตรงอันมีลักษณะหลักสำคัญคือ

1. เป็นความคิดที่ความเป็นอาชญากรรมไม่รุนแรง
2. เป็นความคิดที่มีคุณธรรมทางกฎหมายเป็นเรื่องส่วนตัวอย่างสูงที่พึงเคารพเจตจำนงของผู้เสียหาย

3. เป็นความคิดที่มุ่งประสงค์จะคุ้มครองผู้เสียหายอย่างแท้จริง⁷³

ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยส่วนรวมจัดได้ว่าเป็นภาระหน้าที่สำคัญของรัฐโดยมีบทบัญญัติของกฎหมายอาญาเป็นกลไก ที่จะควบคุมสมาชิกในสังคมให้สันติปลอดภัยในอาชญากรรม ซึ่งขอบเขตของความสงบเรียบร้อยหรือความสงบสุขของสังคม นั้นจะวางหลักเกณฑ์ลงไปอย่างนั้นย่อมเป็นการยากจึงจะต้องพิจารณาบทบัญญัติเป็นกรณี ๆ ไปว่ามีผลกระทบกระเทือนไปถึงผลประโยชน์ของประชาชนโดยทั่วไปหรือไม่ ถ้ามีผลกระทบหรือเกี่ยวไปถึงผลประโยชน์ของประชาชนโดยทั่วไป ไม่ได้เกี่ยวข้องกับบุคคลโดยตรงแล้วก็เรียกได้ว่าเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนโดยส่วนรวม ดังนั้นจึงต้องนำหลักการดำเนินคดีอาญามาปรับใช้ในสังคมสมัยปัจจุบันจึงมีความเจริญรุ่งเรืองทันสมัยมากในขณะนี้ การกระทำบางอย่างเป็นการกระทำที่กระทบต่อผลประโยชน์ของส่วนรวมแล้ว ต้องถือว่าเป็นการทำลายความสงบเรียบร้อยรัฐจะต้องมีหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมให้เกิดความยุติธรรม

ดังนั้นแนวความคิดในเรื่องการบัญญัติกฎหมายเพื่อความสงบเรียบร้อยการที่จะถือเอาความคิดใด เป็นความคิดอันยอมความได้ หรือความคิดอาญาแผ่นดิน ต้องแล้วแต่ความคิดนั้นจะกระทบกระเทือนความสงบเรียบร้อยส่วนใหญ่หรือไม่ ถ้าความคิดนั้นกระทบกระเทือนต่อบุคคลโดยเฉพาะหรือบทบัญญัติของความคิดที่มุ่งประสงค์จะคุ้มครองความเสียหายอย่างแท้จริง อาทิเช่น ความผิดฐานฉ้อโกง, ทำให้เสียทรัพย์, ขกขอก ฯลฯ ก็อาจจะถือเอาความคิดลักษณะเช่นนี้เป็นความคิดอันยอมความได้ แต่ถ้าความคิดใดที่สังคมได้รับความกระทบกระเทือนอย่างร้ายแรงแล้วก็จะไม่สามารถยอมความกันได้เพราะเป็นการสร้างความไม่สงบสุขขึ้นในสังคม เช่น ความคิดเกี่ยวกับ

⁷³ คณิต วนกร. (2543). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. หน้า 98-99.

ความมั่นคงของรัฐ, ความผิดฐานปลอมแปลง ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน รัฐเท่านั้นที่จะเป็นผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญา⁷⁴

2.3 ประเภทของการฉ้อโกงการประกันภัยรถยนต์

การฉ้อโกงการประกันภัยรถยนต์นั้นสามารถที่แยกการกระทำได้หลายลักษณะ แล้วแต่ว่าผู้ใดได้ทำการศึกษาระบบประกันภัยรถยนต์ ซึ่งก็ล้วนแล้วจะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งสิ้น แต่ในส่วนที่ทำการค้นคว้าในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คือส่วนของ “การฉ้อโกงโดยผู้เอาประกันภัย”

การฉ้อโกงประเภทนี้ส่วนมากแล้ว เป็นการฉ้อโกงมีลักษณะที่เกี่ยวกับการเรียกร้องเอาประโยชน์ตามสัญญาประกันภัยรถยนต์ และการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเป็นเท็จต่อผู้รับประกันภัย เช่น การแกล้งทำให้เกิดเหตุหรือเจตนาที่จะทำให้เกิดเหตุและมีผลที่เสียหายต่อตัวรถยนต์ของผู้เอาประกันภัยเองหรือของทรัพย์สินของบุคคลภายนอก การจัดการอุบัติเหตุไม่ว่าจะเป็นการนำรถที่เกิดเหตุมาแล้วมาจัดการให้มีการเชื่อมชนกัน และได้แจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบ

การฉ้อโกงประเภทนี้ผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการเตรียมการไว้เป็นอย่างดีการเตรียมเหตุการณ์ลักษณะการเชื่อมชน ร่องรอยความเสียหายการเชื่อมชนรวมถึงการให้ถ้อยคำแก่เจ้าหน้าที่ของผู้รับประกันภัย และการให้ปากคำแก่พนักงานสอบสวน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการฉ้อโกงประเภทนี้ผู้กระทำย่อมมีจิตใจที่ชั่วร้ายและมีเจตนาที่จะทำให้อีกบุคคลอื่น (ผู้รับประกันภัย) ได้รับความเสียหาย ซึ่งจากการศึกษาและทำการค้นคว้าคือส่วนของผู้เอาประกันภัยที่สามารถที่จะแบ่งแยกได้ 4 ลักษณะดังนี้

1. การฉ้อโกงก่อนเอาประกันภัย
2. การฉ้อโกงระหว่างสัญญาประกันภัย
3. การฉ้อโกงในการเรียกร้องค่าเสียหาย
4. การฉ้อโกงหลังสัญญาประกันภัยสิ้นสุด

2.3.1 การฉ้อโกงก่อนเอาประกันภัย

การฉ้อโกงก่อนเอาประกันภัย ซึ่งหมายความว่าผู้ที่จะเอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้กระทำการทุจริตนั้น มีเจตนาที่จะทำการฉ้อโกงการประกันภัยรถยนต์ อยู่ก่อนที่จะนำรถยนต์เข้าทำประกันภัยกับบริษัทผู้รับประกันภัย หรือเรียกว่ามีการกระทำการทุจริตก่อนสัญญาประกันภัยรถยนต์จะเกิด

⁷⁴ ชาติ ศรีนวลนัค และ วันชัย ศรีนวลนัค. (2528). คำอธิบายกฎหมายเรื่องความยินยอมในคดีอาญา : ความผิดอันยอมความได้ (พิมพ์ครั้งที่ 4). หน้า 79.

และก่อนที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายประกันภัย ลักษณะของการกระทำผิดนั้นคือ การที่ได้มีเหตุหรืออุบัติเหตุเกิดขึ้นในขณะที่รถยนต์ฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบไม่มีประกันภัยรถยนต์ จึงประสงค์ต้องการที่จะชดใช้ค่าเสียหายให้แก่รถยนต์คู่กรณีอีกฝ่าย ซึ่งมีเจตนาทุจริตคือขอทำประกันภัยรถยนต์กับบริษัทผู้รับประกันภัย และด้วยข้อบกพร่องของแบบการทำสัญญาประกันภัยคือการรับทำประกันโดยไม่มีแบบนั้น เพียงการโทรศัพท์และคำเสนอสนองตรงกันก็สามารถที่จะทำได้ และการตรวจสอบพรณต์ก่อนทำประกันก็มีเฉพาะในส่วนของการประกันภัยประเภทการประกันวินาศภัยเท่านั้น(ประเภท 1, 2) ซึ่งถือเป็นจุดที่ต้องมีการแก้ไขปรับปรุงรูปแบบของการรับประกันภัยรถยนต์กันอย่างจริงจัง และเมื่อได้มีการแจ้งทำประกันภัยแล้วต่อมาจึงได้แจ้งเหตุในระยะเวลาที่ประกันภัยคุ้มครอง

ดังนั้นจึงถือได้ว่าผู้ที่เอาประกันมีเจตนาที่ชั่วร้ายมาก และมีเจตนามุ่งหวังผลประโยชน์อันมาจากค่าสินไหมทดแทนจากการประกันภัย โดยขาดจิตสำนึก ผู้ที่กระทำความผิดดังกล่าวถือว่าเป็นอาชญากรที่ก่ออาชญากรรมอย่างแท้จริง โดยใช้ช่องว่างตามเงื่อนไขของสัญญาประกันภัยรถยนต์กระทำการทุจริต โดยเฉพาะการตรวจสอบพรณต์ก่อนทำประกันภัย ซึ่งผู้ที่เอาประกันภัยจะต้องมีหน้าที่ใช้หลักการที่ว่า “หลักความซื่อตรงต่อกัน” หรือ “หลักสุจริตอย่างยิ่ง” ในการเข้าทำสัญญาประกันภัย ซึ่งเป็นไปตามหลักการของสัญญากรรมธรรม์ประกันภัย (ตามที่ได้กล่าวในข้อ 3.1.1) ซึ่งจากผลการศึกษาค้นคว้าพบรูปแบบการฉ้อโกงก่อนเอาประกันภัยมีรูปแบบต่าง ๆ เช่น

1. นำรถที่มีร่องรอยความเสียหายก่อนทำประกัน ตามเงื่อนไขกรรมธรรม์จัดฉากในประกันประเภท3

2. นำซากรถไปจัดทำประกันภัยแล้วแจ้งว่ารถหาย

3. การให้พนักงาน ผู้บริหาร อยู่ในเครือ หาถูกด้าประกันภัยได้

4. จัดซ่อมที่อยู่ในเครือก่อนทำประกันแล้วแจ้งเคลมภายหลัง

5. เกิดอุบัติเหตุก่อนแล้วแจ้งขอทำประกันภัยภายหลังในประกันประเภท พ.ร.บ.

การฉ้อโกงก่อนเอาประกันภัย

กรณีศึกษาที่ 1
จัดฉาก (ก่อนทำประกัน) ในประกันประเภท 3

นายแดง ได้ขับรถยนต์โดยประมาท ถอยหลังเฉี่ยวชนรถยนต์ของ นายขาว
 ได้รับความเสียหาย โดยมีร่องรอยความเสียหายเป็นรอยบุบขีดตั้งแต่ประตูหลังขวาจนถึง
 บังโคลนหลัง และกันชนหลัง คิดค่าเสียหายเป็นเงิน 6,000 บาท
 เหตุเกิดเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2544

มีการแสดงเจตนาไปที่บริษัทประกันภัยเพื่อขอทำประกันภัยประเภท 3 โดยผ่านตัวแทนฯ
 บริษัทประกันภัยรับทำประกันประเภท 3 โดยไม่ได้ตรวจสอบสภาพรถยนต์ก่อนทำประกัน
 ในวันที่ 2 มีนาคม 2544 ค่าเบี้ยประกันภัยราคา 1,600 บาท

นายแดง ผู้เอาประกันภัยแจ้งเหตุเฉี่ยวชนรถยนต์ ของนายขาว ในวันที่ 5 มีนาคม 2544

บริษัทประกันภัยส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบ พบร่องรอยความเสียหายตรงตามที่แจ้ง
 ทำการตรวจสอบกับทาง นายขาว คู่กรณีได้ความเช่นเดียวกัน

บริษัทประกันภัยจึงต้องจ่ายค่าสินไหม 6,000 บาท

ตามตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่ารูปแบบการทุจริตของผู้ที่เอาประกันภัยต้องการทำประกันภัยแบบค่าชน(การประกันภัยรถยนต์ประเภท 3) จึงไม่มีการตรวจสอบสภาพรถยนต์ก่อนทำประกัน มีเจตนาที่จะทุจริตก่อนที่จะเข้าทำสัญญาประกันภัยและต่อมาได้แสดงข้อความอันเป็นเท็จ โดยแจ้งวันเกิดอุบัติเหตุอันเป็นเท็จ ในระหว่างที่สัญญาประกันภัยรถยนต์คุ้มครอง

ข้อบกพร่องคือ ไม่มีการตรวจสภาพรถยนต์ก่อนทำประกันในการประกันภัยแบบค้ำจุณ
(ประกันภัยรถยนต์ประเภทที่ 3)

ดังนั้นเมื่อพิจารณาความผิดแล้วจะเห็นว่า ไม่มีความผิดฐานการฉ้อโกงประกันวินาศภัย
ตามมาตรา 347 เพราะไม่สามารถตีความครอบคลุมถึงองค์ประกอบความผิดได้ จึงสามารถปรับฐาน
ความผิดได้คือมีความผิดฐานฉ้อโกงทั่วไป ตามมาตรา 341

กรณีศึกษาที่ 2

นำซากรถไปจัดทำประกันภัยแล้วแจ้งว่ารถหาย

1. รถยนต์ผู้ทำประกันภัยไว้กับบริษัทประกันภัย ว. ติดต่อกันรวม 3 ปี ต่อมารถคันดังกล่าวตกถนนเสียหายหนักแต่ปรากฏว่าสัญญาประกันภัยขาดต่ออายุล่วงหน้าไป 15 วัน บริษัท ว. ประกันภัย จึงไม่ต้องรับผิดชอบในค่าสินไหม

2. เจ้าของรถนำซากรถที่เกิดเหตุไปจอดไว้ที่อู่ซ่อมรถ จากนั้นได้ถอดเครื่องยนต์ออกและตัดเลขตัวถังรถไป ทิ้งซากรถไว้ที่อู่ซ่อมรถ

3. นำเอกสารทางทะเบียนของรถคันดังกล่าวไปทำประกันภัยกับบริษัทประกันภัย ส. โดยผ่านตัวแทนประกันภัย เจ้าของรถผู้ได้แจ้งความต่อพนักงานสอบสวน สน.บางขุนนนท์ ว่ารถหายและนำหลักฐานการแจ้งความมาขอรับเงินจากบริษัท ส. ประกันภัย⁷⁵

ตามตัวอย่างข้างต้น เป็นแบบการทุจริตในการประกันแบบประกันวินาศภัย (การประกันภัยรถยนต์ประเภทที่ 1, 2) จะเห็นได้ว่าผู้ที่จะเอาประกันภัยมีเจตนาที่ชั่วร้ายมากเพราะค่าเสียหายที่บริษัทประกันภัยผู้รับประกันภัยต้องเสียหายนเป็นจำนวนหลายแสนบาท ซึ่งมากกว่าการทำทุจริตในกรณีศึกษาที่ 1 การกระทำต้องมีการเตรียมเป็นอย่างดีและมีผู้ที่ร่วมมือกันหลายฝ่ายหลายคน ไม่ว่าจะเป็น

1. เจ้าของรถยนต์คันที่เกิดอุบัติเหตุ
2. เจ้าของอู่รถยนต์ หรือช่างซ่อมเครื่องยนต์
3. ตัวแทนหรือนายหน้าที่ขายประกันภัย

ดังนั้นเมื่อพิจารณาความผิดที่กระทำ จะเห็นได้ว่ามีความผิดเช่นเดียวกับกรณีศึกษาที่ 1 คือ ถือโกงทั่วไปตามมาตรา 341 เท่านั้น

⁷⁵ ไพฑูรย์ เพ็ญศิริวิศาล. (2544). การสำรวจรูปแบบการทุจริตประกันภัยรถยนต์ (งานวิจัย). หน้า 66.

กรณีศึกษาที่ 3

การให้พนักงาน ผู้บริหาร หาลูกค้าประกันภัยได้

อุบัติเหตุรถยนต์ราคา 30,000 บาท ของนาย ก. ได้ถูกโจรกรรม จึงประสงค์ที่จะทำประกันประเภท 1 และารู้จักหรือเป็นลูกค้าของพนักงานหรือผู้บริหารของบริษัทประกันภัย

พนักงานดังกล่าวทำการตรวจสอบรถยนต์คันดังกล่าวเองหรืออาจจะไม่มีการตรวจสอบหรือมีการตรวจสอบแต่ลงรายละเอียดไม่ครบ

นาย ก. ใช้ความสัมพันธ์กับพนักงานคนดังกล่าวทำการทุจริตได้ทำการแจ้งภายหลังจากทำประกันได้ 1 อาทิตย์ ว่าได้ทำการติดตั้งอุบัติเหตุรถใหม่ในราคา 30,000 บาท และถูกโจรกรรมโดยทำการฉกฉวยกระเป๋ารถยนต์และมีร่องรอยการถูกโจรกรรม

พนักงานได้ทำการตรวจสอบอุบัติเหตุพบหลักฐานต่างๆ ด้วยความเกรงใจหรือเพราะเหตุว่าเป็นลูกค้าของตนเองและตนเองได้ค่าคอมมิชชั่นมาแล้วจึงไม่กล้าทำการตรวจสอบมากจึงเลื่องและรับผิดชอบแบบกลบเกลื่อน

บริษัทประกันภัยชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน 30,000 บาท

ปัญหาดังกล่าวเกิดจากที่ว่า ผู้ที่กระทำการทุจริตนั้นเป็นลูกค้าหรือเป็นคนารู้จักกับพนักงาน หรือผู้บริหารของบริษัทประกันภัยนั้น จึงทำให้การตรวจสอบหลักฐานต่างๆ ไม่ได้เป็นไปอย่างถูกต้องและขาดจิตสำนึกที่ดีเพราะหวังเพียงรายได้ที่ตนเองได้รับ

กรณีศึกษาที่ 4

จัดซ่อมที่อยู่ในเครื่องก่อนทำประกันแล้วแจ้งเคลมภายหลัง

นาย A มีความประสงค์ที่จะซ่อมแซมรถยนต์ของคนที่มียี่ห้อรอยความเสียหายจุดจิตรอบคันจึงได้เข้าไปที่อู่ นาย B ซึ่งเป็นอู่ในเครือบริษัทประกันภัยแห่งหนึ่ง ซึ่งตีราคาค่าซ่อมเป็นเงิน 25,000 บาท

นาย B เสนอจัดซ่อมให้ในราคา 5,000 บาท แต่มีเงื่อนไขคือ นาย A ต้องทำประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 ในราคา 23,000 บาท แล้วนาย B ก็จะได้รถยนต์สีใหม่ทั้งคัน
แถมมีประกันประเภท 1 อีกต่างหาก

นาย A ตกลงตามนั้น นาย B ทำการจัดซ่อมรถยนต์ของนาย A เสร็จ และถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐานโดยทำการเปลี่ยนวันที่หลังกล้องถ่ายรูปให้เป็นวันหลังที่ตนได้แจ้งขอทำประกัน ต่อมาจึงได้แจ้งขอทำประกันภัยรถยนต์ประเภท 1

หลังจากแจ้งขอทำประกันได้ 1 เดือน นาย B แจ้งบริษัทประกันว่ารถยนต์นาย A ประสบเหตุขอจัดซ่อมแล้วนำหลักฐานภาพถ่ายมาขอเบิกเงินค่าจัดซ่อมจากบริษัทประกันภัย

สรุป นาย A ได้รถยนต์สีใหม่ทั้งคันในราคา 28,000 บาทแถมประกันภัย ประเภท 1 ส่วนนาย B ได้ค่าซ่อมรถยนต์จากนาย A 5,000 บาท จากบริษัทประกันภัย 25,000 บาท ค่าคอมมิชชั่นจากค่าเบี้ยประกันภัยอีก 25% จากเงิน 23,000 บาท เป็นเงิน 5,750 บาท
รวมแล้วนาย B ซ่อมรถยนต์ 1 คันได้เงินถึง 35,750 บาท
แต่บริษัทประกันภัยได้รับความเสียหาย

เมื่อพิจารณาปัญหานี้ ต้องเป็นการทำประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 เท่านั้น และเกิดจากการที่บริษัทประกันภัยได้ยินยอมที่จะให้อู่ซ่อมรถยนต์ที่อยู่ในเครือบริษัทประกันภัยของตนจัดซ่อมได้เอง หรือแจ้งเหตุในการซ่อมได้โดยที่ไม่มีการตรวจสอบอุบัติเหตุจากเจ้าหน้าที่ของบริษัท

ประกันภัย หรือแจ้งเหตุภายหลังที่มีการซ่อม การทำทุจริตลักษณะนี้ผู้ซ่อมรถยนต์จะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมหรือเป็นตัวการร่วมที่จะทำการทุจริต ปัญหานี้ในอดีตเคยรุนแรงมาก และมีความนิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มของผู้ซ่อมรถที่เป็นอยู่ในเครือบริษัทประกันภัย เพราะส่วนใหญ่ผู้ซ่อมรถยนต์ในเครือก็เป็นตัวแทนหรือนายหน้าขายประกันให้แก่บริษัทประกันภัยอยู่แล้ว ซึ่งถึงขนาดว่าให้มีการเรียกรถยนต์จัดซ่อมให้ฟรีแต่ต้องทำประกันประเภท 1 และปัญหานี้ได้สร้างความเสียหายให้แก่บริษัทประกันภัยเป็นจำนวนมาก และยังผู้ซ่อมรถยนต์ใดที่สามารถหาลูกค้าหรือมีลูกค้าจำนวนมากเท่าไรบริษัทประกันภัยก็ยอมที่จะเกรงใจมากเท่านั้น เพราะบริษัทประกันภัยก็ต้องการหาลูกค้าเช่นกัน จากการที่ผู้จัดทำเคยเป็นพนักงานบริษัทประกันภัยและได้รับรู้ถึงปัญหานี้จากอยู่ในเครือว่า “ปีนี้ส่งค่าเบี้ยไป 1,000,000 บาท เกลมไปแค่ 600,000 บาท อย่างนี้ต้องเรียกลูกค้ามาซ่อมเยอะ ๆ ถึงจะคุ้ม” ปัญหานี้มักจะเกิดขึ้นกับบริษัทประกันภัยที่มีขนาดเล็กซึ่งจำเป็นต้องการลูกค้า โดยเฉพาะผู้ที่ส่งรถเข้าทำประกันเนจำนวนมากก็จะได้รับอภิสิทธิ์อยู่เสมอ แต่ปัจจุบันนี้ปัญหานี้เริ่มมีน้อยลงเนื่องจากได้มีเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ตรวจสอบ ทำให้การทุจริตประเภทนี้ทำยากขึ้น และการที่มีการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่บริษัทประกันภัยมากขึ้น ปัจจุบันการทุจริตประเภทนี้ จะทำได้ก็จะต้องให้เจ้าหน้าที่ของบริษัทร่วมมือหรือรับรู้การกระทำความผิดด้วยเช่นกัน

กรณีศึกษาที่ 5

เกิดอุบัติเหตุก่อนแล้วแจ้งขอทำประกันภัยภายหลังในประกันประเภท พ.ร.บ.

การกระทำความผิดโดยผู้เอาประกันภัยต่อผู้รับประกันภัยนั้นยังมีอีกมาก เช่น การเปลี่ยนตัวผู้ขับขี่ที่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่ ซึ่งขัดต่อเงื่อนไขตามกรมธรรม์และบริษัทประกันภัยสามารถปฏิเสธความรับผิดชอบได้ หรือการนำเอารถที่เกิดเหตุชนกันมาแล้วมาทำประกันภัยในภายหลัง ซึ่งรวมถึงการประกันภัยภาคบังคับก็เช่นกัน

มีตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงจากประสบการณ์ของผู้จัดทำเอง ซึ่งบริษัทประกันภัยก็ไม่สามารถที่จะปฏิเสธการจ่ายได้ คือ

1. เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 254... ได้มีการรับแจ้งเหตุที่จังหวัดขอนแก่นว่า ได้มีอุบัติเหตุรถกระบะ ISUZU ทะเบียน บจ.... เสียหลักเข้าไปเลนฝั่งตรงข้ามชนรถสามล้อเครื่องที่บรรทุกคนโดยสารไว้ 2 คน โดยมีผู้เสียชีวิต 1 คน และบาดเจ็บสาหัส 2 คน ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บนำตัวส่งโรงพยาบาล

2. ได้มีการตรวจสอบอุบัติเหตุ เบื้องต้นพบเหตุพิรุณอยู่หลายประการก็ไม่ใช่เป็นการแน่ชัดหรือไม่ว่ามีการฉ้อฉลกันเกิดขึ้น เพราะวันที่ทำประกัน (พ.ร.บ.) นั้นห่างจากวันที่เกิดเหตุเพียงหนึ่งวันและการซื้อ ไม่ได้ซื้อจากตัวแทนของบริษัทโดยตรงแต่เป็นการซื้อจากตัวแทนช่วงอีกครั้งหนึ่ง เจ้าหน้าที่ที่จังหวัดขอนแก่นจึงขอความร่วมมือจากผู้เอาประกันภัยให้มาตรวจสอบที่กรุงเทพฯ

3. เบื้องต้นผู้เขียนได้ทำการปฏิบัติหน้าที่นี้ ได้ทำการตรวจสอบกับตัวแทนขายช่วงยืนยันว่าได้ขายไปจริง โดยผ่านลูกน้องของผู้เอาประกันภัย เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 254... เวลา 12.00 น. โดยทราบจากลูกน้องของผู้เอาประกันภัยว่า เห็นผู้เอาประกันภัยจะเดินทางไปจังหวัดร้อยเอ็ด และรถไม่มีประกันภัย (พ.ร.บ.) จึงจัดทำเอกสารและขายให้ไป ต่อมาทราบว่าผู้เอาประกันภัยเกิดเหตุวันที่ 30 พฤษภาคม 254... เวลา 18.00 น. จึงนำเงินค่าเบี้ยไปจ่าย

4. แต่เมื่อตรวจสอบเลขหมายในกรมธรรม์ประกันภัย พบว่ามีการลงวันที่ในกรมธรรม์ประกันภัยไม่เรียงตามลำดับที่มันควรจะเป็นตัวแทนช่วงอ้างว่าหีบฉบบับใดได้ก็ขายทันที ต่อมาได้ทราบว่าผู้ตายกับลูกน้องผู้เอาประกันภัยผู้ที่ซื้อประกันรู้จักกับตัวแทนช่วงมาประมาณ 2 ปี จุคขาย พ.ร.บ. อยู่ไม่ห่างจากโรงพยาบาลที่ทำการรักษา

5. ต่อมาได้มีการสอบถามเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ใกล้ที่เกิดเหตุ และได้เดินทางไปตรวจสอบยังสถานที่เกิดเหตุพบว่าที่หน้ากระบอกบังคมหน้าของรถ ผู้เอาประกันภัยไม่ได้มีแผ่น พ.ร.บ. และสติ๊กเกอร์อื่นใดติดอยู่นอกจากแผ่นป้ายวงกลมที่เสียภาษีที่หมดอายุแล้ว แต่ภาย

หลังวันที่ 1 มิถุนายน 254... รถยนต์ของผู้เอาประกันภัย ที่จอดอยู่สถานีตำรวจได้มีแผ่นป้าย พ.ร.บ. ติดอยู่ซึ่งเป็นเรื่องที่ผิดปกติ

6. ผู้เขียนได้ทำการสอบถามเพิ่มเติมจากครั้งแรกว่า วันก่อนเกิดเหตุผู้เอาประกันภัยได้ขับรถไปทำธุระที่จังหวัดยโสธร โดยอ้างว่าทำธุระส่วนตัว จากกลับเวลา 12.00 น. ได้พบเพื่อนที่ป้อมตำรวจแยกเข้าอำเภอมหาชัยชนะ และเพื่อนแนะนำให้ทำ พ.ร.บ. เนื่องจากเห็นว่าไม่มีจึงตกลงทำและจุดที่ซื้ออยู่ห่างจากจุดที่คุยกันกับเพื่อนถึง 500 เมตร และให้ผู้ได้บังคับบัญชาเดินไปซื้อและผู้เอาประกันภัยอ้างว่า พ.ร.บ. เติมหมดเมื่อไรไม่รู้จำไม่ได้ คนเป็นตำรวจจึงไม่จำเป็นต้องใช้ แต่ผู้เอาประกันภัยได้ยืนยันว่ามีการทำประกันภัยในวันดังกล่าวจริง และได้มีการบันทึกประจำวัน⁷⁶ไว้ว่า มีประกันภัยภาคบังคับอยู่จริงในขณะเดียวกัน และต้องการให้บริษัทประกันภัยชดใช้ให้โดยด่วน ผู้เอาประกันภัยเป็นตำรวจอยู่ที่จังหวัดศรีสะเกษ ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ที่นั่น

7. เบื้องต้นได้ปฏิเสธการจ่ายเงินให้แก่โรงพยาบาลและผู้ที่เกี่ยวข้อง และต่อมาทางผู้เสียหายได้นำเรื่องแจ้งไปยังประกันภัยจังหวัด ร้องเรียนว่าบริษัทประกันภัย ประวิงการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน⁷⁷ บริษัทจึงต้องจ่ายและจึงค่อยทำการสอบสวนภายหลัง

การวิเคราะห์เหตุการณ์ดังกล่าว ผู้เขียนจึงได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหากรณีนี้หลายประการ ดังนี้

1. ผู้เอาประกันภัยเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ในท้องที่ที่เกิดเหตุ
2. มีการรู้เห็นกันระหว่างร้านขายประกันภัยภาคบังคับกับผู้เอาประกันภัย
3. สถานพยาบาล ไม่มีการสืบเสาะหาความจริงถึงการได้มาทั้งที่การตรวจสอบในการรับประกันภัยนั้นทางสถานพยาบาลจะต้องให้บริษัทประกันภัยทราบเสียก่อน ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวยังไม่มีเลขกรมธรรม์ของผู้เอาประกันภัยรายนี้แต่อย่างใด
4. การซื้อขายกรมธรรม์ภาคบังคับนั้น ทำการตรวจสอบได้ยากเนื่องจากได้มีการปล่อยให้มีการซื้อขายกรมธรรม์ประกันภัยกันได้อย่างง่ายดายและแพร่หลายโดยไม่มีการคัดเลือกตัวแทนขาย
5. การสื่อสารระหว่างตัวแทนกับบริษัทประกันภัยยังไม่มีระบบที่ดี
6. มีการอ้างกฎหมายการประวิงมาบังคับกับบริษัทประกันภัย

⁷⁶ สถานีตำรวจภูธรอำเภอมหาชัย, "บันทึกประจำวัน" วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 25... , เวลา 15.30 น.

ข้อ 4.

⁷⁷ เลข claim ขก 440003 , "บันทึกประจำวัน" วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 25... , เวลา 1530 น. ข้อ 4.

7. บริษัทประกันไม่กล้าที่จะปฏิเสธการจ่ายหรือระงับการจ่ายเมื่อเห็นว่ามีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งสามารถทำได้ถูกต้องตามกฎหมายและไม่ขัดกับกฎหมายฐานความผิดการประวิงการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

8. กรมการประกันภัยหรือประกันภัยจังหวัดมักจะตกเป็นเครื่องมือ ให้มีการเรียกร้องอันทุจริตโดยไม่มีการสืบสวนข้อเท็จจริง เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยและมักจะ ไม่ค่อยมีความรู้ความชำนาญ มักจะมีเพียง โกล่เกลี่ยกันและพูดให้บริษัทประกันยอมจ่ายไม่มากก็น้อย และขาดความเป็นกลาง

9. พนักงานที่ทำการตรวจสอบเบื้องต้นยังขาดความเชี่ยวชาญ

จากตัวอย่างที่กล่าวมา บริษัทประกันภัยได้สูญเสียเงินจำนวนหลายแสนบาทให้กับการฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์ในรายนี้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมักเกิดแก่การตรวจสอบและแก้ไขได้โดยเฉพาะมีการแข่งขันกันเองระหว่างผู้ประกอบการประกันภัย ทุกบริษัทจะต้องเอาใจลูกค้าและให้ความสะดวกแก่ลูกค้าของตน แต่ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ยังมีวิธีที่จะกระทำการฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์ก่อนที่จะทำประกันภัยอีกมากมายหลายวิธี ซึ่งบางวิธีก็สามารถแก้ไขได้บางวิธีก็ยากแก่การแก้ไข

2.3.2 การถือโยงระหว่างสัญญาประกันภัย

เป็นการถือโยงประกันภัยรถยนต์ ที่เกี่ยวข้องกับความผิดอาญาเป็นการกระทำโดยผู้เอาประกันภัย ซึ่งกระทำระหว่างที่สัญญาประกันภัยมีผลใช้บังคับอยู่นั้นมีหลายรูปแบบ และเป็นการถือโยงที่มีรูปแบบ วิธีการกระทำความผิดมากที่สุด และก่อให้เกิดความเสียหายมากที่สุดเช่นกัน

รวมทั้งการกระทำได้ด้วยตนเอง หรืออาจมีบุคคลอื่นเกี่ยวข้องร่วมกันกระทำการทุจริตด้วย เช่น เจ้าของผู้เอาประกันภัย, รถคู่กรณี, บุคคลภายนอกที่เข้ามาในลักษณะเป็นพยาน, พนักงานของบริษัทผู้รับประกันภัยนั่นเอง, พนักงานสอบสวน แล้วแต่กรณี

การกระทำนั้นก็ล้วนแล้วแต่มีลักษณะของการกระทำความผิดที่แตกต่างกันออกไป เช่น การกระทำความผิดกฎหมายหรือเป็นการกระทำที่ผิดเงื่อนไขของกรมธรรม์ประกันภัย แล้วต่อมาก็ได้มีการแจ้งเหตุหรือแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าหน้าที่ของบริษัทผู้รับประกันภัยหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งบางกรณีอาจก่อให้เกิดความเสียหายมากหรือน้อย แต่การกระทำทุจริตต้องกระทำขณะที่ระยะเวลาในสัญญาประกันภัยยังมีผลบังคับใช้

จากการศึกษานั้นการถือ โงงโดยกระทำความผิดขณะเอาประกันภัยหรือระหว่างสัญญาประกันภัยมีรูปแบบพอสังเขปดังนี้

1. รถเก๋งตกถนนโดยไม่มีคู่กรณีแต่อ้างว่ารถคันที่ทำประกันภัยเฉี่ยวชนจนตกถนน
2. อ้างว่ารถที่เอาประกันภัยหาย ต่อมาพบรถแต่มีอุปกรณ์ของรถหายไป
3. รถคันที่เกิดเหตุไม่มีประกันภัยแต่นำรถอีกคันหนึ่งที่มีประกันภัยมาเป็นรถคันที่เกิด

เหตุ

4. ปลอมใบอนุญาตขับรถ
5. เปลี่ยนตัวคนขับ
6. แจ้งความต่อพนักงานสอบสวนว่ารถคันที่เอาประกันภัยหาย ต่อมาพบรถจอดทิ้งไว้

มีรอยชนเสียหาย

7. แกล้งขับรถของตนเองชนรถคันอื่นเพื่อรับค่าสินไหม
8. เช่าซื้อรถนำรถไปทำประกันภัยแล้วเอารถไปขาย แจ้งความเท็จว่ารถหายขอรับเงิน

ค่าสินไหมจากบริษัทประกันภัย

9. จัดฉากชน
10. ผู้ที่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่เปลี่ยนผู้ขับขี่ที่ลงรายเอียดในการแลกใบเหลือง (ใบเคลม)
11. ขับรถยนต์ขณะมึนเมาแล้วไม่ตรวจแอลกอฮอล์
12. บุคจิตรถยนต์แต่แจ้งบริษัทว่าถูกกลั่นแกล้ง
13. เจตนาชนรถยนต์ผู้อื่นเพื่อที่จะเคลมให้กัน

การด้อยระหว่างสัญญาประกันภัย

กรณีศึกษาที่ 1

การด้อยระหว่างสัญญาประกันภัยที่เกิดจากเหตุภัยพิบัติที่มิใช่ภัยพิบัติ

1. นาย A ขับรถบรรทุกสินค้าไปส่งมอบเป็นเหตุให้รถตกถนนได้รับความเสียหายแต่รถคันดังกล่าวไม่มีประกันภัย จึงต้องนำรถคันดังกล่าวไปซ่อมแซมและนำรถคันดังกล่าวไปขายต่อให้กับนาย B ซึ่งนาย B เป็นคนที่มีรถคันดังกล่าวและมีรถบรรทุกสินค้าหลายคัน และรถบรรทุกคันดังกล่าวได้เกิดอุบัติเหตุขึ้นอีกและได้รับความเสียหาย

2. ต่อมา นาย A ได้ไปแจ้งความกับตำรวจเกี่ยวกับรถบรรทุกคันดังกล่าวว่ารถบรรทุกคันดังกล่าวได้รับความเสียหายและรถบรรทุกคันดังกล่าวได้เกิดอุบัติเหตุขึ้นอีกและได้รับความเสียหาย นาย B อินคิตีทำให้

3. เมื่อมีเหตุการณ์ดังกล่าวแล้ว นาย A ได้ไปแจ้งความกับพนักงานสอบสวน และพนักงานสอบสวนได้ไปตรวจสอบและพบว่ารถบรรทุกคันดังกล่าวได้รับความเสียหายและรถบรรทุกคันดังกล่าวได้เกิดอุบัติเหตุขึ้นอีกและได้รับความเสียหาย นาย A ได้นำหลักฐานที่รถบรรทุกคันดังกล่าวได้รับความเสียหายและรถบรรทุกคันดังกล่าวได้เกิดอุบัติเหตุขึ้นอีกและได้รับความเสียหาย

4. เมื่อมีเหตุการณ์ดังกล่าวแล้ว นาย A ได้ไปแจ้งความกับพนักงานสอบสวน และพนักงานสอบสวนได้ไปตรวจสอบและพบว่ารถบรรทุกคันดังกล่าวได้รับความเสียหายและรถบรรทุกคันดังกล่าวได้เกิดอุบัติเหตุขึ้นอีกและได้รับความเสียหาย

จากการวิเคราะห์การทุจริตดังกล่าว สามารถที่จะพิจารณาและตีความการกระทำ ความผิดได้ดังนี้

1. นาย A เป็นบุคคลภายนอกไม่มีส่วนที่เกี่ยวข้องในสัญญาประกันภัยรถยนต์
2. นาย A ได้มีเจตนากระทำความผิดต่อโกง เพื่อจะเอาเงินค่าเสียหายจากบริษัทประกันภัย

3. เมื่อมีการกระทำการทุจริตแล้ว นาย A จะอยู่ในฐานะบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายและจะต้องได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามกฎหมายในสัญญาประกันภัยค่าเงิน ไม่ใช่ผู้รับประโยชน์ในสัญญาประกันวินาศภัย

4. เมื่อบริษัทพิสูจน์ความจริงได้ความว่าเป็นการแสดงข้อความอันเป็นเท็จและได้ปฏิเสธความรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ นาย A

5. การตีความการกระทำผิดของนาย A มีความผิดเพียงฐานฉ้อโกงทั่วไปตาม มาตรา 341 เท่านั้น ไม่ได้ผิดตามความผิดฐานฉ้อโกงประกันวินาศภัย ตามมาตรา 347 ที่มีบทลงโทษที่สูงกว่า เพราะการกระทำผิดของนาย A ไม่เข้าองค์ประกอบความผิดฐานนี้คือ “การแก่งแย่งทำให้เกิดความเสียหาย” และ “วัตถุที่เขาประกันภัย” นาย A ไม่ได้แก่งแย่งทำให้เกิดความเสียหายและทรัพย์สินที่เสียหายก็ไม่ใช่รถบรรทุกที่เป็นทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เขาประกันภัย

กรณีศึกษาที่ 2

แจ้งว่ารถที่เขาประกันภัยหาย ต่อมาพบรถแต่มีอุปกรณ์ของรถหายไป

เสียแง่ๆ นำรถสิบล้อทำประกันภัยไว้กับบริษัทประกันภัยเป็นการ
ประกันภัยชั้น 1 คู้มครองรถหาย ต่อมาแจ้งว่ารถถูกคนร้ายลักไป แจ้งความต่อ
พนักงานสอบสวน ต่อมา 2 - 3 วัน แจ้งว่าได้พบรถคันดังกล่าวแล้วแต่ล้อรถ
ทั้งสิบล้อได้ถูกถอดออกไป

นำหลักฐานมาขอรับเงินจากบริษัทประกันภัย จากการสืบสวนทราบว่าเสียแง่ๆ
มักจะมีพฤติกรรมแจ้งรถหายแล้วพบรถมีอุปกรณ์ของรถหายไปอย่างนี้จำนวนหลายครั้ง โดยเขา
บันทึกประจำวันรับคำร้องทุกข์ของพนักงานสอบสวนเป็น
หลักฐานในการเรียกร้องค่าสินไหม⁷⁸

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าเป็นการฉ้อโกงในการคุ้มครองตามสัญญาการ
ประกันวินาศภัยทั่วไป (การทำประกันภัยรถยนต์ประเภทที่ 1) ที่ทำให้บริษัทผู้รับประกันภัยได้รับความ
เสียหายโดยตรง แต่ความผิดที่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดรายนี้ได้คือ การฉ้อโกงตาม
มาตรา 341 เท่านั้น เพราะไม่เข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 347 ที่ว่า "ทำให้เกิดความเสียหาย" นั้นไม่รวมถึงความสูญหาย ของรถยนต์หรืออุปกรณ์รถยนต์แต่อย่างใด

ดังนั้นสิ่งที่ควรแก้ไขนั้นคือเจตนารมณ์ของกฎหมายความผิดฐานการฉ้อโกงประกัน
วินาศภัย ที่มุ่งคุ้มครองประ โยชน์ตามความคุ้มครองประเภทของกรมธรรม์ประกันภัย

⁷⁸ ไพฑูรย์ เพิ่มศิริวิศาล. (2544). การสำรวจรูปแบบการทุจริตประกันภัยรถยนต์ (งานวิจัย). หน้า 67.

กรณีศึกษาที่ 3

รถคันที่เกิดเหตุไม่มีประกันภัยแต่นำเอารถอีกคันหนึ่งที่มีประกันภัยมาเป็นรถที่เกิดเหตุ

เสียโกงๆ มีรถหลายคัน บางคันทำประกันภัยชั้น 1 ไว้ และบางคันก็ไม่ได้ทำประกันภัย ค่อมารถคันที่ไม่ได้ทำประกันภัยเกิดเฉยชนกับรถคันอื่นได้รับความเสียหาย เสียโกงๆ ได้ขอร้องให้พนักงานสอบสวนเปลี่ยนรถ โดยนำรถคันที่ทำประกันภัยมาจอดไว้ที่สถานีตำรวจว่าเป็นรถคันที่เกิดเหตุ

มีการนำหลักฐานมาขอรับเงินจากบริษัทประกันภัย และมีรูปถ่ายของรถคันที่ทำประกันภัยและอ้างว่าเกิดเหตุ ถูกยึดไว้ที่สถานีตำรวจ โดยมีภาพถ่ายรถคันที่นำมาแทนรถคันที่เกิดเหตุเพื่อแสดงว่าเป็นรถที่ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจยึดไว้ทำการสอบสวน

ทีมงานสืบสวนของบริษัทประกันภัยได้ตรวจสอบพบความจริง
จึงปฏิเสธการจ่ายเงินตามกรมธรรม์⁷⁹

กรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดโกงลักษณะนี้มีความใกล้เคียงกับการฉ้อโกงในรูปแบบกรณีศึกษาแบบที่ 1 คือการเปลี่ยนรถยนต์ที่มีประกันภัยมาเป็นผู้ที่กระทำความผิดแทนรถยนต์ที่ไม่มีประกันภัย

⁷⁹ ไพฑูรย์ เหมศิริวิศาล. เล่มเดิม. หน้า 59.

กรณีศึกษาที่ 4

ปลอมใบอนุญาตขับรถ

นายนเรศฯ ขับรถคันที่เอาประกันภัยเกิดเหตุชน แต่นายนเรศฯ ไม่มี
ใบอนุญาตขับรถ เหตุเกิดปี พ.ศ.2539 ต่อมาในวันที่ 30 ธ.ค.2539
นายนเรศฯ ได้ไปทำใบอนุญาตขับรถ ได้ใบอนุญาตเลขที่ 39015284
นายนเรศฯ ได้แก้ไขใบอนุญาตว่าเป็นใบอนุญาตเลขที่ 38015284

นำหลักฐานใบอนุญาตขับรถปลอมมาแสดงต่อบริษัทประกันภัยเพื่อขอรับ
ค่าสินไหม บริษัทได้ทำการตรวจสอบปรากฏว่าเป็นใบอนุญาตขับรถปลอม

บริษัทประกันภัยจึงไม่จ่ายค่าสินไหมทดแทน⁸⁰

จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นการฉ้อโกงการประกันภัยรถยนต์ที่มีการกระทำ
ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานปลอมแปลงเอกสาร แต่การที่จะลงโทษผู้
กระทำความผิดในกรณีนี้ในส่วนของบริษัทประกันภัยคือ ความผิดฐานฉ้อโกงทั่วไป ตามมาตรา
341 เท่านั้น

⁸⁰ ไพฑูรย์ เพิ่มศิริวิศาล. เล่มเดิม. หน้า 60.

กรณีศึกษาที่ 5

สลับสับเปลี่ยนตัวคนขับขีรถจักรยานยนต์กับผู้โดยสาร

1. รถจักรยานยนต์มีประกันภัยคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ นาย ก.ขับขีรถโดยมีนาย ข. นั่งซ้อนท้ายและเกิดเหตุรถล้ม นาย ก. ถึงแก่ความตายนาย ข. ได้รับบาดเจ็บ (กรณีนี้ญาติ นาย ก.จะ ได้ค่าปลงศพ 15,000 บาท นาย ข. จะ ได้ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลตามความเป็นจริง แต่ไม่เกิน 80,000 บาท)
2. ได้มีการปลอมหลักฐานว่า นาย ก. เป็นคนนั่งซ้อนท้าย (จะได้ค่าปลงศพ 80,000 บาท) นาย ข.เป็นคนขับรถ (จะได้ค่ารักษาตามความเป็นจริงแต่ไม่เกิน 15,000 บาท)
3. บริษัทประกันภัยได้ตรวจสอบพบว่าการสลับเปลี่ยนตัวให้คนขับซึ่งถึงแก่ชีวิตเป็นคนนั่งซ้อนท้าย ส่วนคนนั่งซ้อนท้ายไปเป็นคนขับเพื่อจะได้ค่าสินไหมเพิ่มมากขึ้น⁸¹

การกระทำความผิดตามรูปแบบนี้ จะเห็นได้ว่าผู้ที่กระทำการทุจริตมีจุดประสงค์ที่จะเปลี่ยนตัวในผู้ที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทน ถึงอย่างไรก็ตามแม้บริษัทผู้รับประกันภัยทราบถึงการทุจริตดังกล่าวก็ไม่สามารถที่จะปฏิเสธความรับผิดชอบได้ จำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเป็นจริงต่อไป ส่วนผู้ที่มีเจตนากระทำความผิดนั้น ตามกฎหมายถือว่าผู้กระทำความผิดมีเจตนาเพียงการกระทำทุจริตแต่ไม่ถึงกับเป็นการฉ้อโกง บริษัทประกันภัยจึงไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ แต่หากพิจารณาถึงการกระทำความผิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้ที่กระทำความผิดก็มีความผิดฐานฉ้อโกง ตามมาตรา 341 แล้ว

⁸¹ ไพฑูรย์ เต็มศิริวิศาล. เล่มเดิม. หน้า 61.

กรณีศึกษาที่ 6

แจ้งความต่อพนักงานสอบสวนว่ารถคันที่เอาประกันภัยหาย ต่อมาพบรถจอดทิ้งไว้
แต่รถมีร่องรอยเสียหาย

ผู้เอาประกันภัยได้นำรถไปทำประกันภัยไว้กับบริษัทประกันภัย ต่อมารถเกิด
เสียหาย ถ้าตามความเป็นจริงความเสียหายนี้บริษัทประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบ
เช่น คนขับไม่มีใบอนุญาต

ผู้เอาประกันภัย จึงแจ้งความว่ารถหาย และต่อมาแจ้งว่ารถคันที่หายนั้น
ได้คืนแล้ว แต่รถมีความเสียหายจึงเรียกร้องให้บริษัทประกันภัย
จ่ายค่าสินไหม⁸²

การกระทำความผิดดังกล่าว เป็นการเปลี่ยนแปลงลักษณะการเกิดเหตุให้ได้รับความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัย ไม่มีความผิดตามมาตรา 347 เพราะไม่เข้าองค์ประกอบความผิด แต่มีความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 เท่านั้น

⁸² ไพฑูรย์ เพิ่มศิริวิศาล. เล่มเดิม. หน้า 62.

กรณีศึกษาที่ 7

บุคคลภายนอกถือ โกงแก๊งค์ขับรถของตนเองชนรถคันอื่นเพื่อรับค่าสินไหม

นาย ก.ขับรถแก๊งค์แต่รถคันดังกล่าวไม่มีประกันภัยภาคสมัครใจ นาย ก.
ขับรถในช่องทางเดินรถของตนเอง แก๊งค์ให้สัญญาณหรือยอมให้รถ
ในช่องทางเดินรถอื่นเปลี่ยนช่องเดินรถเข้ามาในช่องทางเดินรถที่นาย ก.ขับอยู่

ในขณะที่รถคันอื่นกำลังจะเข้ามาในช่องทางเดินรถนั้น นาย ก.เร่งความเร็ว
ให้รถของตนเองชนรถคันดังกล่าวที่กำลังเปลี่ยนช่องทางเดินรถ จากนั้น
นาย ก. เรียกrogateค่าเสียหายเป็นเงินสดจากเจ้าของรถหรือจากบริษัทประกันภัย
ที่รับประกันภัยรถคันดังกล่าวไว้

ปรากฏว่า นาย ก.กระทำการเช่นนี้มีหลักฐานอยู่ที่บริษัทประกันภัย
รวม 27 ครั้ง ค่าเสียหายครั้งละประมาณ 5,000-15,000 บาท⁸³

จากการกระทำความผิดจะเห็นได้ดังนี้

1. เป็นการทำทุจริตโดนบุคคลภายนอก ที่ทำให้รถยนต์ที่มีประกันภัยเป็นฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบเป็นการกระทำที่มีจิตใจที่ชั่วร้ายมาก ขาดจิตสำนึกอย่างแท้จริง ดังนั้นเมื่อนาย ก. ได้เงินจากคู่กรณีหรือบริษัทประกันภัยแล้ว ไม่ทำการซ่อมรถแต่เอารถไปชนกับรถคันอื่นอีก การกระทำดังกล่าวถือว่า นาย ก.เป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพราะตนเองมีเจตนาที่จะก่อเหตุ ถึงแม้ว่าเหตุที่เกิดขึ้นนั้นนาย ก. จะเป็นฝ่ายที่ได้รับความเสียหายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายก็ตาม และถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงประกันวินาศภัยตามมาตรา 347 แล้ว

⁸³ ไพฑูรย์ เพิ่มศิริวิศาล. เล่มเดิม. หน้า 72.

กรณีศึกษาที่ 8

เช่าซื้อรถนำรถไปทำประกันภัยแล้วเอารถไปขาย
แล้วแจ้งความเท็จว่ารถหายขอรับเงินค่าสินไหมจากบริษัทประกันภัย

1. นายรัชชัยฯ ได้เช่าซื้อรถจำนวน 1 คัน โดยวางเงินงวดแรกและชำระค่าเบี้ยประกันภัยแล้วรับรถไปจำนวน 1 คัน โดยมีนางทวิฯ เป็นผู้ทำประกันนายรัชชัยฯ นำรถคันดังกล่าวไปขายแล้วไปแจ้งความกับพนักงานสอบสวน สน.คอนเมือง ว่ารถถูกโจรกรรมไป พนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์ไว้

2. นายรัชชัยฯ แจ้งต่อบริษัทประกันภัยและบริษัทผู้ให้เช่าซื้อว่ารถหาย บริษัทผู้ให้เช่าซื้อซึ่งเป็นผู้รับประโยชน์ตามสัญญาประกันภัย ขอรับเงินค่าสินไหมอันเนื่องจากเหตุรถหาย

3. บริษัทประกันภัยตรวจสอบปรากฏว่าเป็นการแจ้งความเท็จจึงได้ร้องทุกข์ให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับนายรัชชัยฯ และนางทวิฯ บริษัทประกันภัยปฏิเสธการจ่ายเงินตามกรมธรรม์⁸⁴

การกระทำความผิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดมีเจตนาที่ฉ้อโกง แต่เมื่อพิจารณาว่าเป็นความผิดตามมาตรา 341 หรือมาตรา 347 เมื่อดูที่องค์ประกอบความผิดเรื่อง “การที่แก่งทำให้ทรัพย์ที่เอาประกันนั้นเสียหาย” นั้นมีความหมายรวมไปถึงสูญหายหรือไม่อย่างไร ในเมื่อวิเคราะห์ตามตัวบทกฎหมายแล้วจะเห็นได้ว่า มาตรา 347 ความเสียหายนั้นไม่รวมถึงการสูญหาย ดังนั้นการกระทำความผิดตามรูปแบบนี้จึงมีวามผิดเพียงการฉ้อโกงทั่วไปตามมาตรา 341 เท่านั้น

⁸⁴ ไพฑูรย์ เพิ่มศิริวิศาล. เล่มเดิม. หน้า 55.

กรณีศึกษาที่ 9

จัดฉากชน

มีกรณีตัวอย่างเกิดขึ้น เมื่อประมาณเดือนเมษายน 2541 เจ้าหน้าที่ประกันภัยบริษัทประกันภัยแห่งหนึ่งได้รับแจ้งจากผู้อุปประกันภัยว่า รถยนต์ยี่ห้อ BMW ที่ทำประกันภัยไว้ ได้เกิดเหตุชนกับรถรับจ้างสาธารณะจำนวน 2 คัน ได้รับความเสียหายขอให้ออกไปตรวจสอบที่เกิดเหตุ เหตุเกิดที่สน.ประเวศ เมื่อพนักงานประกันภัยได้รับแจ้งจึงได้ออกไปยังที่เกิดเหตุ พนักงานประกันภัยได้ขอตรวจจักรยานยนต์ก่อนถึงที่เกิดเหตุประมาณ 100 เมตร จากนั้นได้เดินไปยังจุดที่เกิดเหตุพบรถ 3 คัน มีรอยเฉี่ยวชนกันอยู่กลางถนน พนักงานไม่ได้ตรงเข้าไปยังจุดกรณีที่อยู่แต่ได้เดินไปยังพนักงาน รปภ. ที่หน้าฝัาอาคารสถานที่ตรงจุดเกิดเหตุ เมื่อได้สอบถาม รปภ. ที่ยืนอยู่พบว่ารถทั้ง 3 คันไม่ได้เฉี่ยวชนกัน แต่ได้มีรถยกมากรับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) จำนวน 2 คันมาวางไว้ตามที่เห็น โดยรถแท็กซี่ทั้ง 2 คัน มีร่องรอยการเฉี่ยวชนกันมาก่อนและได้มีรถยนต์ BMW ซึ่งมีร่องรอยการเฉี่ยวชนมาแล้วเช่นกัน รวมทั้งมีชายคนหนึ่งขับรถจักรยานยนต์นำกระบอกและเศษดินมาขว้างไว้ ณ จุดที่เกิดเหตุ พนักงาน รปภ. ท่านนั้นยังได้ชี้ให้พนักงานประกันภัยเก็บเศษลวดที่ถูกติดกับชิ้นส่วนรถยนต์ในขณะขจรลงมาและเมื่อว่างรถลงได้ถอดลวดออก พนักงานประกันภัยท่านนั้นได้เก็บเศษลวดดังกล่าวไว้ พนักงานประกันภัยเมื่อทราบเช่นนั้นเชื่อว่ารถยนต์ทั้ง 3 คันนี้เกิดชนกันมาก่อน จากนั้นมาจัดฉากว่าเกิดเหตุเพื่อให้บริษัทประกันภัยจ่ายค่าสินไหมทดแทน พนักงานประกันภัยจึงได้เดินทางไปหาผู้กรณีที่ร่อยุ่อีกด้านหนึ่งแล้วสอบถามได้ความว่า

1. รถแท็กซี่คันที่หนึ่งวิ่งมาตามถนนและรอเพื่อเลี้ยวกลับรถ ในขณะที่รถ BMW ที่ทำประกันภัยไว้วิ่งตามรถแท็กซี่แต่หยุดรถไม่ทันจึงชนท้ายรถแท็กซี่คันที่หนึ่ง

2. รถยนต์ BMW หลังจากชนแล้ว ได้จอดอยู่ในช่องทางเดินรถติดเกาะกลางถนนห่างออกไปประมาณ 20 เมตร

3. รถแท็กซี่คันที่หนึ่ง เมื่อถูกรถยนต์ BMW ชนท้ายก็ถอยหน้าไปช่องทางเดินรถที่สวนมาขณะนั้นมีรถแท็กซี่คันที่สองวิ่งสวนมาในทางเดินรถตรงกันข้ามจึงเป็นเหตุให้รถแท็กซี่คันที่หนึ่งและคันที่สองเกิดเฉี่ยวชนกัน ค่าเสียหายทั้ง 3 คัน จำนวนประมาณ 200,000 บาท

4. คนขับรถ BMW เป็นหญิงสาวยอมรับตนเองเป็นฝ่ายผิดจึงแจ้งประกันภัยแต่ยังไม่ได้แจ้งพนักงานสอบสวน

พนักงานประกันภัยจึงได้จัดทำแผนที่เกิดเหตุ จดบันทึกใบอนุญาตขับขี่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อเท็จจริงที่ได้จาก รปภ. เสนอผู้จัดการบริษัทพิจารณา เมื่อผู้จัดการบริษัทได้รับเรื่องแล้วจึงดำเนินการดังนี้

1. เมื่อผู้ขับขีรถยนต์ที่เอาประกันภัยรถยนต์มาพบที่บริษัทผู้จัดการได้แจ้งให้ทราบว่า ก่อนการพิจารณาสินไหมบริษัทต้องการหลักฐานการแจ้งความจากพนักงานสอบสวน
 2. ผู้ขับขีรถเอาประกันภัยได้เดินทางไปแจ้งความที่สถานีตำรวจ พนักงานสอบสวนได้ลงบันทึกประจำวัน และได้ถ่ายสำเนาประจำวันมาให้ผู้จัดการบริษัทประกันภัย
 3. ผู้จัดการได้แจ้งให้หญิงสาวทราบว่ารถยนต์ทั้ง 3 คัน ไม่ได้ชนกันจริงแต่ได้นำรถยนต์ชนมาแล้วมาจัดฉาก ตอนแรกหญิงสาวผู้ขับขีรถเอาประกันภัยไม่ยอมรับแต่ท้ายที่สุดหญิงสาวดังกล่าวรับว่าได้จัดฉากให้รถยนต์ชนกันแต่ความจริงชนกันก่อนแล้ว
 4. ผู้จัดการบริษัทประกันภัยแจ้งให้หญิงสาวคนนั้นทราบว่า การไปแจ้งความเท็จต่อพนักงานสอบสวนเป็นความผิดอาญามีโทษจำคุก
 5. หญิงสาวดังกล่าวทำท่าละห้อยอ้างว่า มีคนชักจูงให้กระทำการดังกล่าวและอ้างว่าตนได้หย่ากับสามีแล้ว สุดท้ายชวนผู้จัดการ ไปกินข้าว ผู้จัดการใจแข็งไม่ยอมไปด้วย และได้กล่าวกับหญิงสาวว่า “ไปหากินแบบนี้กับบริษัทอื่น แต่อย่ามาหากินกับบริษัทนี้”
 6. ผู้จัดการได้กล่าวถึงบาปบุญคุณโทษของการเป็นคนขี้โกงและแนะนำให้ควรไปชำระบาปโดยให้หญิงสาวคนนั้นไปทำบุญโดยบริจาคเงินให้แก่การกุศลจำนวน 20,000 บาท หญิงสาวคนนั้นก็ไปบริจาคเงินและนำใบเสร็จมาให้ผู้จัดการดูเรียบร้อยแล้ว
 7. ผู้จัดการได้นำข้อมูลเสนอไปยังเพื่อนสมาชิกบริษัทประกันภัย เพื่อขึ้นบัญชีดำบุคคลดังกล่าวเหล่านี้ไว้^{85, 86}
- บทกล่าวที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นถึงความพยายามของผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เอาประกันภัยเพื่อที่จะรับเงินค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายโดยมีเจตนาที่ชั่วร้ายมีการวางแผนล่วงหน้าไว้ก่อน ถ้าเหตุการณ์ดังกล่าวพนักงานบริษัทประกันภัยขาดความรอบคอบก็จะตกเป็นเหยื่อผู้ที่กระทำการฉ้อโกงรายนี้และสูญเสียเงินเป็นจำนวนมาก ในขณะที่บริษัทประกันภัยเองก็ดูเหมือนจะไม่ให้ความสำคัญในการเอาผิดกับผู้กระทำความผิดประเภทนี้อย่างจริงจัง

⁸⁵ สถานีตำรวจนครบาลประเวศ “บันทึกประจำวัน” วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2541 เวลา 21.30 น. ข้อ 19.

⁸⁶ เลข Claim ที่ 00696/41.

กรณีศึกษาที่ 10

ผู้ที่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่เปลี่ยนผู้ขับขี่ที่ลงรายละเอียดในการแลกเปลี่ยน (ใบเคลม)

นายแดง ขับรถยนต์ของ นายดำ โดยตนเองไม่มีใบอนุญาตขับขี่แล้วเกิดอุบัติเหตุชนท้ายรถยนต์ของ นายขาวได้รับความเสียหาย ปรากฏว่ารถยนต์ทั้งของ นายดำ และนายขาว ผู้เสียหาย ต่างทำประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 เหมือนกัน

นายแดงจึงได้แจ้งเหตุไปยังบริษัทประกันภัยว่า นายดำ เป็นผู้ขับขี่ ชนท้ายรถยนต์ของ นายขาวได้รับความเสียหายและได้ทำการแลกเปลี่ยน (ใบเคลม) เพราะรถของนายขาว ก็มีประกันภัยประเภท 1 ทางเจ้าหน้าที่ยินยอมโดยไม่ได้มีการตรวจสอบอุบัติเหตุ

นายแดงโทรหา นายดำ เพื่อขอทราบรายละเอียดใบอนุญาตขับขี่ของ นายดำ และลงรายละเอียดต่างๆในใบเคลมว่านายดำเป็นผู้ขับขี่ แล้วทำการแลกเปลี่ยนกับ นายขาว แล้วต่างฝ่ายต่างทำการแยกย้าย

การกระทำความผิดดังกล่าวเห็นว่า การฉ้อโกงประเภทนี้เกิดขึ้นจากการอนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนกันได้ โดยที่ไม่ต้องมีการตรวจสอบอุบัติเหตุ ซึ่งเป็นสัญญา (สัญญาละสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายซึ่งกันและกัน) ระหว่างบริษัทประกันภัยต่อบริษัทประกันภัยด้วยกัน การฉ้อโกงจึงสามารถที่จะทำได้เพราะเกิดจากช่องว่างที่ของสัญญาฉบับนี้ และเมื่อบริษัทประกันภัยผู้รับประกันภัยทราบเรื่องก็ปฏิเสธการชดเชยค่าเสียหาย และผู้ที่กระทำความผิดมีความผิด ตามมาตรา 341

กรณีศึกษาที่ 11

ขับรถยนต์ขณะมีน้ำมันมาแล้วไม่ตรวจแอลกอฮอล์

1. นาย ก. ได้ดื่มสุรามาจากการที่ได้ไปเที่ยวยังสถานบันเทิงแห่งหนึ่งจนมีน้ำมันมา ในเวลา 02.30 น. ขณะขับรถเพื่อกลับบ้าน ได้ขับไปชนรถยนต์ของ นาย ข. ได้รับความเสียหาย
2. เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาตรวจสอบอุบัติเหตุและนำรถยนต์คู่กรณีทั้ง 2 ฝ่าย ไปยังสถานีตำรวจ นาย ก. ได้แจ้งว่าตนเองมีประกัน และได้โทรแจ้งเหตุ พนักงานบริษัทประกันภัยมาตรวจ สอบอุบัติเหตุ
3. พนักงานตรวจสอบแล้วถูกต้องทุกประการและนาย ก. เป็นฝ่ายประมาทจริง ตรงตามที่แจ้ง แต่พนักงานตรวจสอบอุบัติเหตุเห็นว่า นาย ก. อยู่ในอาการที่มีน้ำมันมาจึงขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการตรวจแอลกอฮอล์นาย ก.
4. เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ตรวจแอลกอฮอล์ให้ โดยอ้างว่าได้เอาไปใช้ยังด่านตรวจอีกที่หนึ่งพนักงานจึงขอให้ไปตรวจที่โรงพยาบาล แต่ นาย ก. ก็ไม่ไปเพราะยังให้ปากคำเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เสร็จ จนเวลาล่วงเลยถึง 05.30 น พนักงานเห็นว่าไม่จำเป็นที่จะตรวจแอลกอฮอล์แล้ว

การกระทำความคิด จะเห็นว่าปัญหานี้เกิดขึ้นเพราะว่าการที่พนักงานบริษัท ไม่มีอำนาจทำการตรวจแอลกอฮอล์ได้เอง ทั้งที่รู้ทั้งรู้ว่าผู้ขับขี่มีน้ำมันมา และยังมีอีกหลายสาเหตุที่ไม่สามารถทำการตรวจได้ โดยเฉพาะถ้าเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้ว ทำการตรวจสอบที่เกิดเหตุโดยไม่ได้ไปยังสถานีตำรวจ ก็ไม่สามารถที่จะทำการตรวจแอลกอฮอล์ได้ การแก้ไขจึงควรกำหนดในกรมธรรม์ว่าให้เจ้าหน้าที่ของบริษัทสามารถตรวจแอลกอฮอล์ได้ เพราะบริษัทประกันภัยอยู่ในฐานะเป็นผู้เสียหายเช่นกัน

กรณีศึกษาที่ 12

บุคชีครยบณคตนเองแต้เง้งบรืษัทว่าถูกลั่นแกล้ง

นายซั่ว ทำประกันประเภท 1 ไว้กับบริษัทประกันภัยแห่งหนึ่ง และเห็นว่ารยบณค
ของตนเองมี สิที่หมองและยังมืรอยแตกบาง จึงต้องการทำสิใหม่ จึงได้กระทำการ
บุคชีครยบณคของตนเองแล้วซัปรยบณคไปจอดไว้ที่ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง

ต่อมานายซั่วได้เข้าไปแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าถูกผู้อื่นบุคชีครยบณคของตนเอง
ที่จอดไว้ที่ห้างสรรพสินค้าดังกล่าว

เจ้าหน้าที่ตำรวจรับแจ้งความและลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน
และต่อมา นายซั่ว ได้เข้าไปแจ้งเหตุและขอจัดซ่อมที่บริษัทประกันภัย

บริษัทประกันภัยตรวจสอบแล้วพบร่องรอยความเสียหายจริงและมีหลักฐานการแจ้งความถูกต้อง
จึงให้จัดซ่อมได้

สุดท้ายบริษัทประกันภัยเสียหายเป็นเงิน 30,000 บาท

การกระทำคามผิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการฉ้อโกงลักษณะนี้เป็นรูปแบบการกระทำ
ความผิดที่แสดงให้เห็นถึง การกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงประกันวินาศภัย ตาม
มาตรา 347 อย่างชัดเจนที่สุด “กล่าวคือการที่ผู้เอาประกันภัยได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศ
ภัย แกล้งทำให้เกิดความเสียหายทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย” เป็นการกระทำที่บุคคลภายนอก
ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือกระทบ และเป็นการกระทำที่ง่ายที่สุดสำหรับผู้ที่ต้องการทุจริต

เป็นการกระทำการฉ้อโกง ที่ทำการตรวจสอบหรือหาพยานหลักฐานได้ยากที่สุด เพราะ
ผู้ที่ทุจริตได้วางแผนเป็นอย่างดีและไม่จำเป็นต้องเลือกสถานที่เกิดเหตุแต่อย่างใด ดังนั้นเมื่อผู้
กระทำคามผิดได้ทำให้เกิดความเสียหายแล้วไปแจ้งความร้องทุกข์ภายหลังก็สามารถทำได้ จะไป
หาพยานไม่ได้ หรือจะกล่าวโทษเจ้าหน้าที่ตำรวจว่ากระทำการ โดยมิชอบก็ไม่ได้ การทุจริตประเภท

นี่ในแต่ละปีบริษัทประกันภัยแต่ละแห่งเสียหายไปเป็นจำนวนเงินหลายสิบล้านบาท แต่ก็ไม่สามารถที่แก้ไขหรือหาพยานหลักฐานมาลงโทษผู้กระทำความผิดได้

กรณีศึกษาที่ 13

เจตนาชนรถยนต์ผู้อื่นเพื่อที่จะเคลมให้กัน

นาย ก. เป็นเพื่อนกับ นาย ข. รถยนต์ของนาย ข. ไม่มีประกันภัยได้เกิดเหตุ
เฉี่ยวชนเสาไฟ

ทำให้ได้รับความเสียหายจึงได้ขอให้นาย ก. ขับรถที่มีประกันภัย ประเภท 1
ชนซ้ำบาทแผลเดิมเพื่อที่ตนจะได้จัดซ่อมได้โดยไม่ต้องเสียเงิน

ต่อมานาย ก. จึงจัดการขับรถชน รถยนต์ของนาย ข. ซ้ำที่ร่องรอยความเสียหายเดิม
และโทรแจ้งบริษัทประกันภัย

พนักงานตรวจสอบแล้วหลักฐานต่างๆถูกต้องจึงออกใบเคลมให้ทั้ง 2 ฝ่าย
ค่าซ่อมรถยนต์ทั้ง 2 คัน เป็นเงิน 20,000 บาท

การฉ้อโกงลักษณะนี้ก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ตรวจสอบและหาพยานหลักฐานได้ยาก
เพราะผู้ที่กระทำการทุจริตต้องมีการเตรียมการและวางแผนเป็นอย่างดีแต่ก็ยังมีหลักฐานหลง
เหลืออยู่บ้าง เช่นการเทียบร่องรอยความเสียหาย การหาเศษวัตถุที่เสียหายในที่เกิดเหตุ พยานแวดล้อม
และพยานบุคคลต่างๆ ฉะนั้นพนักงานผู้ทำการตรวจสอบจึงมีส่วนสำคัญที่สุด จะต้องเป็นผู้ที่
มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบอุบัติเหตุหาพยานหลักฐานได้เป็นอย่างดีจึงจะสามารถที่จะแก้ไข
ปัญหาได้ ซึ่งต่างจากปัญหาในรูปแบบที่ 13 ที่แทบจะไม่สามารถหาหลักฐานใด ๆ ได้เลย

2.3.3 การฟ้องโดยกระทำการเรียกร้องค่าเสียหาย

การฟ้องโดยกระทำการเรียกร้องค่าเสียหายนั้น มิได้เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการทำประกันภัย แต่เป็นการกระทำระหว่างสัญญาประกันภัยบังคับอยู่ หรือกระทำขณะที่สัญญาประกันภัยสิ้นสุดก็ได้ เพราะในการเรียกร้องค่าเสียหายนั้น ผู้ที่เสียหายไม่ต้องคำนึงถึงระยะเวลาเริ่มต้นหรือสิ้นสุดของสัญญาประกันภัย แต่เป็นการเรียกร้องค่าเสียหายอย่างใดๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่สัญญาประกันภัยคุ้มครอง โดยสามารถที่จะแยกการเรียกร้องออกเป็น

ก. ผู้เอาประกันภัยเป็นผู้ได้รับความเสียหาย ตามสัญญาประกันวินาศภัยทั่วไป (ประกันภัยรถยนต์ประเภท 1)

ข. ผู้รับประโยชน์ที่ได้รับความเสียหายตามสัญญาประกันภัยรถยนต์เฉพาะความเสียหายโดยสิ้นเชิงหรือรถยนต์สูญหาย (ประกันภัยรถยนต์ประเภท 2)

ค. บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากการทำความผิดโดยผู้เอาประกันภัย ตามสัญญาประกันภัยค้ำจุน (ประกันภัยประเภท 3)

เป็นการกระทำที่เริ่มต้นด้วยการเกิดอุบัติเหตุโดยความสุจริตหมายถึง มีการเกิดเหตุขึ้นจริง มีการตรวจสอบถูกต้องทุกประการ แต่เมื่อถึงขั้นตอนสุดท้าย กลับมีการทุจริตภายหลัง เพื่อหวังที่จะได้รับค่าเสียหายมากขึ้น โดยมีรูปแบบที่พอจะสังเขปได้ดังนี้

1. เรียกร้องค่าเสียหายเกินจริง
2. เรียกร้องผ่านกรมการประกันภัย
3. กฎหมายเรื่องการประวิงการจ่าย
4. เกิดความเสียหายที่ร่ำรอยความเสียหายเดิม ได้รับใบเคลมหลายใบ ทำการซ่อมครั้งเดียวแต่เบิกเงินทุกครั้ง

การนำโงในการเรียกร้องค่าเสียหาย

กรณีศึกษาที่ 1

เรียกร้องค่าเสียหายเกินจริง

นายแดงเป็นผู้เอาประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 ได้เกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนเสาไฟ ทำให้รถยนต์ได้รับความเสียหาย พนักงานตรวจสอบแล้วถูกต้องจึงออกใบเคลมเพื่อจัดซ่อมต่อไป ซึ่งนายแดงมีความประสงค์ที่จะซ่อมเองไม่เข้าอยู่ในเครือ

นายแดงได้เข้าอยู่ที่ตนรู้จัก และให้ทางอู่ดังกล่าวประเมินราคาค่าจัดซ่อม ซ่อมจริงนั้นค่าซ่อมราคา 23,000 บาท แต่นายแดงได้ให้อู่ประเมินราคา 38,000 บาท ซึ่ง สูงเกินกว่าความเป็นจริง

ต่อมานายแดงได้เข้าไปที่บริษัทเพื่อขอคุมราคาก่อนจัดซ่อม แล้วพนักงานคุมราคา ได้คุมราคาให้เป็นเงิน 24,000 บาท ซึ่งเป็นราคาที่ใกล้เคียงกันกับที่นายแดงจัดซ่อมหรือไม่ก็เข้าไป จัดซ่อมที่อยู่ในเครือก็ได้ นายแดงไม่พอใจอ้างว่าตนได้ตกลงกับทางอู่แล้ว ในราคา 38,000 บาทถ้าหากทางบริษัทไม่คุมราคาให้ตามนี้ตนเองก็จนต้องชดใช้ ในส่วนที่เหลือเองซึ่งตนเองก็จะ ไม่ยอมเหมือนกันและอ้างว่าบริษัทอื่นก็ให้ราคานี้ทั้งนั้น เพราะมันเป็นราคากลาง⁸⁷ และจะนำเรื่องไปฟ้องต่อกรมการประกันภัย

พนักงานเสนอต่อผู้บริหารและทำการต่อรองกันอยู่หลายครั้ง สุดท้ายตกลงกันที่ 34,000 บาท นายแดงยินยอมและบอกว่า “ส่วนที่เหลือตนยอมออกเองก็ได้ไม่อยากเสียเวลาบริษัทเฮงซวย” นายแดงได้กำไรไป 10,000 บาท

⁸⁷ ราคากลาง หมายถึง ราคาค่าจัดซ่อมรถยนต์ที่กรมการประกันภัยเป็นผู้กำหนด.

กรณีศึกษาที่ 2

การเรียกร้องผ่านกรมการประกันภัย

จากการฉ้อโกงในรูปแบบที่ 4 ข้างต้นนี้ ผู้เอาประกันภัยได้กล่าวอ้างถึงกรมการประกันภัยในการที่เรียกร้องค่าเสียหาย ดังนั้นจึงมีข้อสงสัยกันเกิดขึ้นในหมู่ของวงการประกันภัยว่า กรมการประกันภัยกลางมากน้อยเพียงใด หรือมีไว้เป็นเครื่องมือให้ผู้ทำการทุจริตเอาไว้ต่อรองตนเองให้ได้ประโยชน์มากที่สุดเท่าที่มัน

การคุมราคาค่าจัดซ่อมโดยปกติแล้ว ราคาค่าจัดซ่อมนั้นบริษัทประกันได้คุมไว้ในราคาที่อยู่ในเครือของคนจัดซ่อมได้ ราคาอะไหล่หรืออุปกรณ์ต่างๆ ก็ให้ในราคาที่ตนจัดหาซื้อมาได้ซึ่งก็ไม่ผิดกับหลักการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน นั้นโดยปกติเป็นเงิน เพราะเป็นวัตถุกลางที่ใช้ทดแทนสิ่งอื่นๆ ได้ ถ้าพิจารณาดู ป.พ.พ. มาตรา 867(4) มาตรา 870, มาตรา 877 วรรค 2 จะเห็นได้ว่าค่าสินไหมที่พึงให้แก่กันนั้นเป็นจำนวนเงิน แต่ถ้ากรณีตกลงกันให้มีการชดใช้ค่าสินไหมโดยวิธีอื่น⁸⁸ เช่น ใช้เป็นตัวทรัพย์สิน เป็นต้นว่า จัดอุปกรณ์ที่เสียหายให้แทนเงิน ก็ไม่น่าที่จะขัดอย่างไร ในเมื่อสิ่งที่ชดใช้กันนั้นไม่เกิดความเสียหายที่แท้จริงและไม่เป็นการที่ผู้เอาประกันภัยค้ำกำไร⁸⁹ ดังนั้นราคาที่กรมการประกันภัยได้ออกมาบังคับนั้นจึงเป็นไปได้ยากที่จะให้ราคานั้นได้ เพราะมีข้อแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง และเกินกว่าความเป็นจริงมาก และอาจทำให้ผู้เอาประกันภัยได้กำไรจากการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ เช่น ร่องรอยชุดชุด ประตุ 1 รอย ไม่ต้องเคาะเพียงแค่พ่นสี กรมการประกันภัยให้ 2,500 บาท บริษัทประกันภัยทั่วไปให้ 2,000 บาทเป็นต้น ซึ่งแม้แต่กรมการประกันภัยเองนั้นเมื่อมีเรื่องที่จะต้องให้ราคาถึงก็ยังไม่นำราคากลางนี้มาใช้มาใช้แต่อย่างใดจึงไม่สามารถที่จะทราบได้ว่ามาตรฐานอยู่ตรงไหน เป็นเพียงการใกล้เคียง เกมบังคับ ให้จบๆ เรื่องไป

ดังนั้นเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นผู้เอาประกันภัยจึงร้องกรมการประกันภัยกันมากขึ้นทุกวัน จนปัจจุบันนี้ได้มีหน่วยงาน สำนักงานที่คอยรับการเรียกร้องให้แก่ผู้เสียหายโดยผ่านกรมการประกันภัย ซึ่งมีอยู่จริง กรมการประกันภัยจึงกลายเป็นเครื่องมือให้บุคคลกลุ่มเหล่านี้ไปโดยปริยาย

⁸⁸ เทียบดู ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 บัญญัติว่า “ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด

อนึ่ง ค่าสินไหมทดแทนนั้นได้แก่การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหาย ต้องเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหาย อันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นนั้นด้วย”

⁸⁹ จิตติ ดิงศกัทธิย์. (2543). กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย (พิมพ์ครั้งที่ 11 ปรับปรุงใหม่).

กรณีศึกษาที่ 3

กฎหมายการประวิงการจ่ายค่าเสียหาย

จากรูปแบบการฟ้องในแบบที่ 4 และได้มีการร้องเรียนไปยังกรมการประกันภัย ในรูปแบบที่ 5

แน่นอนว่าในบางกรณีที่ผู้รับประกันภัยมีเหตุบางอย่างอันพึงสงสัยได้ว่า ในการเคลมประกัน มีการฉ้อฉลกันเกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การฟ้องก่อนทำประกันภัย รูปแบบที่ 6 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น มีเหตุอันควรสงสัย จึงได้ปฏิเสธการจ่ายเสียก่อนแต่ถึงอย่างไร ก็ต้องจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นสำหรับผู้เสียหาย และคำรักษาพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ เพราะเป็นไปตามเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัยภาคบังคับ ส่วนต่อมาจะพิสูจน์ได้ว่าการฟ้องก่อนเกิดขึ้นทางบริษัทก็สามารถเรียกคืนเอาจากผู้ที่ทำกรทุจริตภายหลังได้ซึ่งความเป็นจริงแล้วทำได้ยาก จนระยะเวลาล่วงเลยมาประมาณ 5 เดือนทางบริษัทได้ดำเนินการต่างๆ เพื่อเอาผิดกับผู้เอาประกันภัยให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นไปชี้แจงที่ประกันภัยจังหวัด หรือให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญตรวจสอบ ก็ไม่ได้มีการตอบรับแต่อย่างใด และเรื่องดังกล่าวก็มีการร้องเรียนเรื่องถึง ประกันภัยจังหวัด

สิ่งที่ประกันภัยจังหวัดทำ คือ บังคับให้จ่ายค่าสินไหมทดแทนสำหรับผู้เสียหาย เป็นเงิน 65,000 บาท มิฉะนั้นบริษัทจะเสียหายได้คือ บริษัทจะมีความผิดฐานประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 36 ซึ่งมีโทษตามมาตรา 88 และนอกจากนี้รัฐมนตรีอาจเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยได้ ตามมาตรา 59 (4) แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535⁹⁰

บทสรุปของเรื่องนี้คือ บริษัทประกันภัยรู้ทั้งรู้ว่าการทุจริตแต่ต้องจ่ายยอมที่จะจ่ายเงินค่าเสียหายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าสินไหมทดแทน ค่ารักษาพยาบาล ค่าปลงศพ ของผู้เสียหายและได้รับบาทเจ็บทั้งสิ้น 3 คน รวมเป็นเงิน 112,535 บาท และที่สำคัญผู้ทุจริตก็ไม่ถูกลงโทษแต่อย่างใด

⁹⁰ เทียบดู พ.ร.บ.ประกันวินาศภัย มาตรา 36, มาตรา 88, มาตรา 59(4)

กรณีศึกษาที่ 4

เกิดความเสียหายที่ร้องรอยความเสียหายเดิม ได้รับใบเคลมหลายใบ

ทำการซ่อมครั้งเดียวแต่เบิกเงินทุกครั้ง

1. นาย แดง มีรถยนต์ 1 คันและได้ทำประกันภัยรถยนต์ประเภทที่ 1 ไว้กับบริษัทประกันภัยต่อมานาย แดงได้ขับรถยนต์คันดังกล่าวชนเสาไฟฟ้า ทำให้รถยนต์ได้รับความเสียหาย บริเวณด้านกันชนท้าย ได้มีการแจ้งให้บริษัทรับทราบและส่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบอุบัติเหตุแล้วถูกต้อง พร้อมมอบหลักฐานความเสียหายให้แก่ นาย แดง

2. ต่อมาอีก 3 วันนาย แดงได้ขับรถยนต์คันดังกล่าวชนกับรถยนต์บุคคลภายนอก ได้รับความเสียหาย นายแดงเป็นฝ่ายประมาท และได้แจ้งให้บริษัทผู้รับประกันภัยทราบและส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบและออกหลักฐานความเสียหายให้ทั้ง 2 ฝ่าย โดยรถยนต์ของนายแดงได้รับความเสียหายที่กันชนท้ายเช่นเดิม

3. ขณะรถยนต์ยังไม่ได้จัดซ่อม อีก 7 วัน รถยนต์ของนายแดงถูกรถยนต์ ของนาย หนึ่ง ชนท้ายได้รับความเสียหายที่กันชนท้ายที่เป็นร่องรอยความเสียหายเดิมอีกครั้ง รถยนต์นายหนึ่ง มีประกันภัยเช่นกัน จึงได้เรียกเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบ และได้มอบหลักฐานความเสียหายให้แก่ นาย หนึ่งอีก 1 ใบ

4. จะเห็นได้ว่าในร่องรอยความเสียหายความเสียหาย 1 ชิ้น นายแดงมีหลักฐานความเสียหายถึง 3 ใบ คือจากบริษัทที่ตนเอาประกันไว้ 2 ใบ บริษัทประกันภัยรถยนต์ของนาย หนึ่งอีก 1 ใบ

5. นาย แดง ประสงค์จัดซ่อมเองจึงได้ถ่ายรูปการซ่อมเป็น 3 ชุด แล้วเรียกร้องค่าเสียหายต่างเวลา

6. บริษัทประกันภัยฯ ใช้ค่าเสียหายร่องรอยความเสียหายครั้งละ 2,500 บาท 3 ครั้ง เป็นเงิน 7,500 บาท ซึ่งตามความจริงนาย แดงจะต้องได้รับค่าเสียหายเพียง 2,500 บาทเท่านั้น

การทุจริตตามรูปแบบดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้ที่กระทำความผิดไม่ได้มีเจตนาที่ทุจริตตั้งแต่แรก คือมีการเกิดเหตุขึ้นจริง และมีการตรวจสอบที่ถูกต้อง แต่ผู้เอาประกันภัยมีเจตนาที่ทุจริตภายหลังคือตอนที่เรียกเรียกร้องค่าเสียหาย นั่นคือการเอาเปรียบผู้รับประกันภัย ทำให้ตนได้รับประโยชน์เกินกว่าที่ตนเองจะได้รับ การกระทำดังกล่าวจึงถือว่ามีเจตนาทุจริตที่ จะต้องเป็นการชดเชยตามความเสียหายที่แท้จริง และผู้เอาประกันภัยต้องไม่หวังถึงกำไร

ส่วนการที่จะนำบทบัญญัติกฎหมายทางอาญามาลงโทษผู้ที่กระทำความผิดนั้น การถือ
 โกงในการเรียกร้อง อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นเพียงการทุจริตในทางแพ่ง ผู้กระทำไม่มีเจตนาที่ชั่วร้ายตั้ง
 แต่แรกหรือก่อนการกระทำไม่ถือว่าเป็นการถือโกงตามมาตรา 341 และ 347 แต่ในส่วนที่ทุจริต
 บริษัทประกันกับผู้รับประกันภัยสามารถปฏิเสธความรับผิดชอบได้ แต่ในส่วนที่บริษัทประกันกับผู้รับ
 รับประกันต้องรับผิดชอบค่าเสียหายจริงในยังต้องรับผิดชอบอยู่เช่นเดิมไม่ทำให้เสียไป การทุจริตใน
 ทางกฎหมายแพ่งได้มีบทบัญญัติอยู่ในเรื่องของข้อบกพร่องความรับผิดชอบของผู้เอาประกันภัย

2.3.4 การถือโกงภายหลังระยะเวลาสัญญาประกันภัยสิ้นสุด

การถือโกงภายหลังระยะเวลาสัญญาประกันภัยสิ้นสุด หมายความว่า ผู้เอาประกันภัยซึ่ง
 เป็นผู้กระทำความผิดมีเจตนาที่จะเอาเปรียบ กล่าวคือในสัญญาประกันภัยที่ตนทำไว้สิ้นสุดลงแล้ว
 แต่ตนเองประสงค์ที่จะเอาเงินค่าสินไหมทดแทน หรือประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดในการประกันภัย
 รถยนต์โดยที่ไม่มีสิทธิที่จะได้รับ แต่ได้กระทำโดยการทุจริต และมีจิตใจที่ชั่วร้ายอ้างว่ามีการเกิด
 อุบัติเหตุในสัญญาประกันภัย

การกระทำลักษณะนี้จะต้องมีการกระทำหลายขั้นตอน และผู้กระทำจะต้องวางแผนเป็น
 อย่างดี แต่จะต้องกระทำขณะที่ระยะเวลาในสัญญาประกันภัยสิ้นสุดลงไปแล้วไม่นาน แต่การถือโกง
 ลักษณะนี้มักจะไม่มีพฤติการณ์ให้เห็นบ่อยนักเพราะผู้กระทำจะต้องกระทำหลายขั้นตอน และมีการ
 ตรวจสอบจากบริษัทประกันภัยได้ง่าย คือ

1. ผู้กระทำต้องแจ้งเหตุในการกระทำล่าช้าหรือภายหลังที่สัญญาประกันภัยสิ้นสุด ซึ่ง
 ตามกฎหมายระยะเวลาที่ระบุไว้ในสัญญาตามกรมธรรม์ ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในเงื่อนไขของเวลา
 เริ่มต้นและสิ้นสุด

2. ผู้กระทำจะต้องบ่งชี้ในนาพยานหลักฐานต่างๆ ที่แสดงให้เห็นว่าได้มีการเกิดเหตุ
 ในระยะเวลาในสัญญาประกันภัย เช่น การแจ้งเหตุหรือแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่พนักงาน ซึ่งถ้าหากผู้
 เอาประกันภัยแจ้งเหตุล่าช้าหรือแม้ว่าได้เกิดเหตุในสัญญาประกันภัยแต่ไม่มีหลักฐานใดๆ มายืนยัน
 การเกิดเหตุดังกล่าว บริษัทผู้รับประกันภัยก็สามารถปฏิเสธความรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน
 ได้

3. ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ตามกฎหมาย กล่าวคือ มีหน้าที่ต้องแจ้งเหตุหรือบอกกล่าว
 การเกิดวินาศภัยที่เกิดขึ้นโดยไม่ชักช้า ซึ่งถ้ามีความเสียหายอย่างใดๆ อันเกิดจากการล่าช้านั้นบริษัท
 ผู้รับประกันภัยสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้นได้⁹¹

⁹¹ สิทธิโชค ศรีเจริญ. (2540). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย (พิมพ์ครั้งที่2). หน้า 85.

4. การตรวจสอบเป็นไปได้ง่าย

ซึ่งตามเงื่อนไขต่างๆ ที่กล่าวมานั้น จึงทำให้ผู้เอาประกันภัยจึงไม่นิยมการทุจริตลักษณะนี้แต่จะกระทำการทุจริตภายหลังที่สัญญาประกันภัยสิ้นสุดในกรณีที่เรียกกริ่งค่าสินไหมทดแทน เพราะการเรียกกริ่งค่าสินไหมทดแทนนั้นไม่มีการจำกัดในเงื่อนไขของระยะเวลาตามสัญญาประกันภัย

กรณีศึกษา

กรณีศึกษา

การแจ้งเหตุล่าช้าภายหลังสัญญาประกันภัยสิ้นสุด

1. นาย A. ได้ทำประกันภัยรถยนต์ประเภทที่ 1 โดยในสัญญาระบุระยะเวลาไว้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 สิ้นสุดในวันที่ 1 มกราคม 2548
2. ต่อมาในวันที่ 3 มกราคม 2548 สัญญาประกันภัยสิ้นสุด นาย A ได้ขับรถชนต้นไม้ทำให้รถยนต์คันดังกล่าวได้รับความเสียหายเป็นเงิน 50,000 บาท
3. นาย A เห็นว่าประกันภัยของตนนั้นสิ้นสุดแล้ว และสิ้นสุดไปไม่นาน แต่ไม่ต้องการที่จะเสียค่าซ่อมรถยนต์ดังกล่าวจึงได้เข้าไปแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยรวมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจลงบันทึกประจำวันย้อนหลังว่าเกิดเหตุเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2548 ซึ่งอยู่ในระยะเวลาสัญญาประกันภัยคุ้มครอง
4. ต่อมา นาย A ได้แจ้งเหตุไปยังบริษัทประกันภัย ในวันที่ 3 มกราคม 2548 โดยอ้างว่าไม่สามารถติดต่อสื่อสารได้เพราะอยู่ต่างจังหวัด
5. บริษัททำการตรวจสอบแล้วเห็นว่า มีการแก้ไขในประจำวัน และสัญญาประกันภัยสิ้นสุด จึงได้ปฏิเสธความรับผิดชอบ

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว จะเห็นว่าความผิดที่ผู้เอาประกันภัยได้มีเจตนากระทำความผิดนั้น ผู้เอาประกันภัยมีเจตนาที่ชั่วร้าย หวังเงินค่าสินไหมทดแทนจากบริษัทประกันภัย จึงมีความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 แต่ไม่มีความผิดตามมาตรา 347

2.4 ผลกระทบและผลเสียที่เกิดจากการฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์

เมื่อมีการฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์เกิดขึ้น ย่อมส่งผลกระทบที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อกฎหมายหรือเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถที่จะวิเคราะห์ได้อย่างมากมาย ดังนั้นการกระทำอย่างใด ๆ ที่ทำให้เกิดความเสียหายเกิดขึ้นตามลักษณะต่าง ๆ จะต้องทำการพิจารณาถึงผลกระทบที่ตามมาภายหลัง จึงจะสามารถที่จะทราบถึงแนวทางแก้ไขต่อไป

2.4.1 ผลกระทบและผลเสียเกี่ยวกับการตีความไม่ชัดเจนของกฎหมาย

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการประกันภัยรถยนต์ปัจจุบันนี้ครอบคลุมไปถึงการประกันวินาศภัย การประกันภัยคำจูนและการประกันอุบัติเหตุ ซึ่งขยายวงความคุ้มครองทั้งชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สินต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นของฝ่ายผู้เอาประกันภัยและบุคคลภายนอก จึงเห็นได้ว่ามีความคุ้มครองที่กว้างขวางกว่าประกันภัยประเภทอื่น ๆ ซึ่งเป็นการง่ายที่จะกระทำการทุจริตฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์ ดังนั้นปัจจุบันมีกฎหมายกำหนดความผิดเพียงแต่การฉ้อโกงตามมาตรา 341 และการฉ้อโกงประกันวินาศภัย ตามมาตรา 347 นั้นเพียงพอหรือไม่ แม้ปัจจุบันได้มีกฎหมายออกมาบังคับเพิ่มเติม ความผิดฐานฉ้อโกง พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภคจาจรด ปี 2535 มาตรา 45⁹² ก็ไม่สามารถนำไปใช้ให้ปรากฏเป็นรูปธรรมได้และรองรับถึงการประกันภัยรถยนต์ได้ทุกแบบ ดังนั้นจึงต้องใช้กฎหมายอาญามาบังคับ

ซึ่งเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่ากฎหมายอาญาดำเนินคดีความตามตัวบทกฎหมายโดยเคร่งครัด หากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ก็ถือว่า ไม่เป็นความผิดซึ่งเมื่อนำเอาการกระทำที่มีลักษณะเป็นการฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์มาปรับใช้กับความผิดฐานฉ้อโกง ตามมาตรา 341 และการฉ้อโกงประกันวินาศภัย ตามมาตรา 347 แต่ความเป็นจริงการฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์สามารถที่จะปรับมาใช้กับความผิดฐานฉ้อโกง ได้เพียงเท่านั้น เพราะเหตุที่ว่าบทบัญญัติว่าด้วยการฉ้อโกงประกันวินาศภัยนั้น มีบทบัญญัติที่มีการตีความที่แคบ และไม่สามารถที่จะครอบคลุมถึงการฉ้อโกงประกันภัยรถยนต์ได้ทั้งหมด ทั้งความผิดตามมาตรา 347 ซึ่งมีบทลงโทษที่หนักกว่า และการกระทำนั้นก็ยังส่งผลต่อสาธารณะ แต่กฎหมายกับบัญญัติแต่เพียงว่า “ผู้ใดเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย แก่งัดทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย”จะเห็นได้ว่า

⁹² พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคจาจรด พ.ศ. 2535, มาตรา 45 บัญญัติว่า “ผู้ประกันภัยผู้ใดยื่นคำขอรับชดเชยค่าเสียหายเบื้องต้นตามพระราชบัญญัตินี้ โคนทุจริตหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จเพื่อขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

ช่องว่างทางกฎหมายนั้นมียุ่มาหลายที่ไม่สามารถที่จะตีความคลุมถึงการถือโยงประกันภัยรถยนต์ได้ทั้งหมด กล่าวคือ

1. การถือโยงประกันวินาศภัย จะต้องกระทำต่อตัวทรัพย์สินที่เป็นวัตถุที่เอาประกันภัย ตามประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา 861 เท่านั้น คือ ต้องเป็น วัตถุที่ได้เอาประกันภัยไว้แล้ว³³ แต่การถือโยงประกันภัยรถยนต์นั้นสามารถที่จะเกิดขึ้นตั้งแต่ทรัพย์สินนั้นยังไม่ได้เป็นทรัพย์สินที่เอาประกัน เช่น การแข่งรถยนต์ที่มีความเสียหายก่อนทำประกัน เช่นนี้มีมากขึ้นเพราะในปัจจุบันต้องมีการแข่งขันกันในเรื่องธุรกิจ ความไว้วางใจตัวแทนหรือนายหน้า ผู้ที่ติดต่อเข้ามาทำประกันจึงมีมาก หรือในบางกรณีได้มีการแจ้งขอทำประกันภัย บริษัทประกันภัยจึงมีหน้าที่ในการตรวจสอบรถยนต์ก่อนทำประกันภัย แต่ระยะเวลาการตรวจสอบรถยนต์ก่อนทำประกันก็ต้องใช้เวลาเป็นวันหรือหลายวัน การประกันภัยเป็นสัญญาที่เป็นเพียงการบอกกล่าว คำเสนอสนองตรงกันก็สามารถบังคับได้ จึงเป็นความเสี่ยงที่บริษัทผู้รับประกันภัยจะต้องยอมรับและหาแนวทางป้องกัน และการทุจริตยังมีอีกหลายกรณี ไม่ว่าจะเป็นการรู้เห็นเป็นใจกับคู่ในเครือทำการซ่อมรถยนต์ที่จะทำประกันก่อน เมื่อซ่อมเสร็จก็ทำการแจ้งทำประกัน ส่วนที่ซ่อมไปแล้วก็เก็บไว้เป็นหลักฐานทำการ Claim ต่อไป ฯลฯ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเมื่อมีการกระทำความผิด และบริษัทสามารถทำการตรวจสอบจับตัวผู้กระทำความผิดได้ แต่สามารถที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเพียงความผิดฐานถือโยงธรรมดาเท่านั้น

2. การถือโยงประกันวินาศภัยนั้นจะต้องเป็นการแก่งทำให้เกิดความเสียหาย ซึ่งหมายถึง การจงใจหรือเจตนา ทำอันตรายหรือทำลายทรัพย์สินที่เอาประกันเท่านั้น³⁴ ถ้าหากว่าไม่ได้เป็นการแก่ง ก็ไม่สามารถที่จะนำบทบัญญัตินี้มาใช้ได้ ซึ่งตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการถือโยงประกันภัยรถยนต์นั้นมีการกระทำหลายประการและทุกขั้นตอน เช่น การที่ขับขีรถผู้เอาประกันภัยเกิดเหตุเฉี่ยวชนกันจริงไม่ได้เกิดจากการแก่ง อาจเกิดจากความประมาท แต่ถือโยงบริษัทผู้รับประกันภัยโดยการจัดการการชนจากฝ่ายถูกมาเป็นฝ่ายผิด หรือการเปลี่ยนตัวผู้ขับขี่ซึ่งไม่มีใบอนุญาตขับขี่ เป็นต้น ฯลฯ เช่นนี้ก็สามารถที่จะดำเนินคดีกับผู้ถือโยงได้เพียงความผิดฐานถือโยงธรรมดาเท่านั้น และที่สามารถที่จะนำมาตรา 347 มาใช้ได้มีเพียงกรณีที่ผู้เอาประกันภัยแก่งที่จะทำลายรถตัวเองเพื่อหวังเคลม ซึ่งความเสียหายดังกล่าวนี้มีอัตราที่น้อยมากนับจากการถือโยงประเภทอื่น

³³ สมศักดิ์ สิงห์พันธ์. (2524). คำอธิบายกฎหมายอาญา เล่ม 4. หน้า 466.

³⁴ ศุภศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2539). คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา.

2.4.2 ผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจ⁵⁵

ผลกระทบและผลเสียที่เกิดขึ้นในทางสังคมและเศรษฐกิจนั้นเป็นผลกระทบที่รุนแรงซึ่งจะกล่าวได้ดังนี้

1. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

ไม่มีการถือโยงประกันวินาศภัยใด ที่สามารถสร้างความเสียหายได้เท่าการถือโยงประกันภัยรถยนต์ ทั้งความเสียหายเป็นตัวเงินสามารถวัดได้⁵⁶ และความเสียหายที่นอกเหนือจากตัวเงินวัดผลเสียหายไม่ได้ ซึ่งมีผลความเสียหายมากมายมหาศาล และผู้เสียหายจำนวนมาก ทำให้ระบบเศรษฐกิจทั้งระบบสั่นคลอน การถือโยงประกันภัยรถยนต์บางลักษณะที่อาจเข้าข่ายเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และความเสียหายอาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศได้เช่นกัน เนื่องจากธุรกิจการประกันภัยรถยนต์ถือว่าเป็นธุรกิจการประกันวินาศภัยประเภทหนึ่ง ที่มีผลกระทบต่อสาธารณะและความผาสุกของประชาชนโดยรวม

2. ผลกระทบต่อการลงทุน

การถือโยงประกันภัยรถยนต์ถือว่ามีผลกระทบเศรษฐกิจ อาจทำให้กิจการเงินทุนใหญ่ หรือการดำเนินงานของการประกันภัยหยุดชะงัก ทำให้เกิดความไม่มั่นคงแก่ลูกค้า เช่น การประกันภัยรถยนต์จะต้องได้รับความเชื่อถือจากประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการคุ้มครองถึงชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สินของผู้เอาประกันภัย หากมีการทุจริตในการประกันภัยมาก อาจจะไม่กระทบถึงเสถียรภาพทางการเงิน แต่ถ้าวลูกค้าเกิดความรู้สึกไม่มั่นใจในสถาบันหรือผู้บริหาร ผลอาจจะเกิดขึ้นกับบริษัทประกันภัยนั้น และย่อมเป็นลูกโซ่ไปถึงเสถียรภาพความมั่นคงทางการเงินหรือการลงทุนของประเทศแน่นอน

3. ผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของประเทศ

ผลกระทบที่ทางเศรษฐกิจและสังคม จะทำลายความไว้วางใจในทางธุรกิจ ศีลธรรมของสังคม ผลผลิตขององค์กรต่างประเทศด่ำ ภาพพจน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศถูกมองในแง่ลบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ประกอบธุรกิจและการตลาดของชาวต่างประเทศ เพราะไม่มีผู้ใดต้องการทำธุรกิจการค้ากับประเทศที่มีชื่อเสียงด้านการทุจริต การที่ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีการทุจริตมากแสดงให้เห็นถึงความด้อยพัฒนาของคนในประเทศ ซึ่งนับเป็นการเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศ และศักดิ์ศรีของประเทศอย่างยิ่ง

⁵⁵ วีระพงษ์ บุญโญภาส. (2544). อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. หน้า 41-42.

⁵⁶ ศิลปพร ศรีจันทเพร. (2540, มกราคม-มีนาคม). “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ : ปัญหาที่รัฐต้องเร่งแก้ไข.” Chulalongkorn Review, ปีที่ 9, ฉบับที่ 34. หน้า 50-59.

4. ผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจ

ผลกระทบที่ทางเศรษฐกิจเรียกว่า ค่าโอกาสซึ่งหมายความว่าสิ่งที่ประเทศชาติควรได้อีกมากมาย แต่ไม่ได้เพราะภาพพจน์และความเชื่อถือที่เสียไปด้วยอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เช่น อาชญากรรมทางประกันภัย ซึ่งมีผลที่คุ้มครองความเสี่ยง หากประเทศไทยมีภาพพจน์ที่ไม่ดี เงินจำนวนมหาศาลก็จะสูญเสียไป อันส่งผลกระทบต่อกิจการของประเทศทั้งระบบ